

Notulen van Provinciale Staten

Vergadering

19 december 2018

Index	Paginanummer
Opening	22137
Regeling van de werkzaamheden	22137
Toelating en beëdiging Statenlid L.F. Mudde (PvdA)	22137
Afscheid Statenlid P.J. Rijken (CDA) en toelating/beëdiging Statenlid J. Kastelein (CDA)	22138
Mondelinge vragen van het Statenlid Klumpes (GroenLinks) over illegale parkeerplaats Museum Voorlinden	22168
Afscheid Statenlid H. van Dieren (SGP en ChristenUnie)	22170
Insprekers bij Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan:	
– De heer Voogel	22139
– De heer Van der Goes	22140
Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan (7136)	22141
Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van planbeoordeling, informatievoorziening en uitwerking (7138)	22150
Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding Warmtebedrijf Holding B.V. (7148)	22162
Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding (7152)	22162
Statenvoorstel tot vaststelling Beleidskader personenvervoer over water Rotterdam-Drechtsteden (7139)	22169
Statenvoorstel tot vaststelling subsidieplafond Subsidieregeling campussen Zuid-Holland (7142)	22170
Statenvoorstel tot vaststelling langetermijnagenda PS omgevingsbeleid (7140)	22170
Statenvoorstel tot instemming verlening incidentele subsidie aan Warmtebedrijf Holding BV te Rotterdam (7141)	22170
Statenvoorstel tot vaststelling Legesverordening Wet natuurbescherming Zuid-Holland 2019 (7143)	22170
Statenvoorstel tot Vaststelling deelsubsidieplafonds Subsidieregeling Mobiliteit 2019 (7144)	22170

Gewijzigd Statenvoorstel tot vaststelling participatienotitie (7137)	22170
Statenvoorstel tot Wijzigingsbesluit Verordening nazorgheffing gesloten stortplaatsen en Begroting 2019 Provinciaal fonds Nazorg gesloten stortplaatsen (7146)	22170
Statenvoordracht van het Fractievoorzittersoverleg Benoeming voorzitter en plaatsvervangend voorzitter commissie Ruimte en Leefomgeving (7147)	22170
Statenvoorstel van de Statencommissie Bestuur en Middelen aangenomen en afgehandelde moties van Provinciale Staten (7149)	22170
Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 14 november 2018	22170

Notulen van de vergadering van 19 december 2018 in de Statenzaal van het provinciehuis te 's-Gravenhage.

(Geopend om 10.00 uur)

Voorzitter: de heer J. Smit
Griffier: de heer E.W.K. Meurs

Volgens de presentielijst zijn aanwezig 52 leden, te weten: Van Aelst, Bade, Bakx, Balootje, Van der Bent, Bonnewits-de Jong, Braam, Breitbarth, Brill, Canton, Çetin, Van Dieren, Van Dobben de Bruijn, Dulfer, Groenendijk, De Haan, Hillebrand, Hoogendam, Hosseini, Van Hunnik, Kastelein, Kip, Klumpes, Koning, Ludema, Matil, Matze, J.M.A. Meurs, Minderhout, Mooiman, Mudde, Nelisse, Oosterop-van Leussen, Van Oudenhoven, Paymans, Potjer, Privé, J.J. Rijken, Van Rijnberk, Scheurwater, Schonewille, Slooter, Stolk, Stoop, Struijlaard, Verkoelen, Van Viegen, De Vree, De Vries, Weide, Wijbenga, Zwerus

Afwezig met kennisgeving zijn de leden: Van Staalduinen, P.L. Vermeulen, Metselaar

OPENING

De **VOORZITTER**: Dames en heren, welkom allemaal op deze laatste vergadering in dit kalenderjaar. Ik open de vergadering.

1 REGELING VAN WERKZAAMHEDEN

De **VOORZITTER**: Ik deel u mee dat bericht van verhindering is ontvangen van de heer Van Staalduinen (VVD), de heer P.L. Vermeulen (SP) en de heer Metselaar (SP). En daarnaast deel ik u mee dat gedeputeerde Weber vandaag afwezig is wegens ziekte.

Wij beginnen vandaag met een tweetal personele wisselingen in Provinciale Staten.

TOELATING EN BEËDIGING STATENLEDEN

De **VOORZITTER**: Wij beginnen met het toelaten en beëdiging van de heer L.F. Mudde (PvdA) als rechtsoptolger van de heer Çelik die vorige maand Provinciale Staten heeft verlaten. Ik geef het woord aan de heer Brill namens de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven.

De heer **BRILL (VVD)**: De Commissie voor het Onderzoek van de Geloofsbrieven heeft op 19 december 2018 een vergadering gehad en heeft de geloofsbrieven van de heren Mudde en Kastelein beoordeeld. De commissie heeft de stukken onderzocht en in orde bevonden. De commissie adviseert Provinciale Staten de heren Mudde en Kastelein toe te laten tot Provinciale Staten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik stel u voor om in te stemmen met het advies van de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven en de heren Mudde en Kastelein toe te laten tot Provinciale Staten. Dan is aldus besloten.

ALDUS WORDT BESLOTEN.

Ik verzoek de heer Mudde naar voren te komen. Kunt u het volgende beantwoorden:

"Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

De heer **MUDE (PvdA)**: Dat verklaar en beloof ik.

De **VOORZITTER**: Dan mag ik u als eerste van harte feliciteren en welkom heten. Dan nemen wij afscheid van de heer Paul Rijken van het CDA. Hij is er nog niet. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing

Ik heropen de vergadering. Wij waren toe aan het afscheid van de heer P. Rijken die het tot het laatste moment spannend houdt hier in de Staten. Fijn dat u er bent. Na het afscheid zullen wij u opvolger, de heer Jacco Kastelein, beëdiging. Ik ga u even toespreken.

Beste Paul, in april 2015 kwam jij voor het CDA in Provinciale Staten. Daarvoor was jij voor deze partij raadslid in Binnenmaas. Je was lid van de commissies Duurzame Ontwikkeling, Ruimte en Leefomgeving en de Algemene Commissie. Jij bemoeide je met name met de portefeuilles landbouw en natuur, ruimtelijke ordening en recreatie. Jouw maidenspeech hield jij in april 2016 over de startnotitie Visie Ruimte en Mobiliteit. Rechtvaardigheid is een belangrijke drijfveer voor jou. Daarover kun jij je ook flink opwinden, heb ik in de afgelopen jaren gemerkt. Jij hebt mij zelfs eens gebeld om te zeggen dat er iets aan de hand was, toen ik voor een zeilreis op de Canarische Eilanden zat. En daarmee heb jij tijdens jouw Statenperiode aardig wat weten te bereiken. De motie over de oogstmarkt, die jij samen met de SP indiende, en de motie over miljoenen voor weidevogels werden door de Staten aangenomen. En afgelopen maand diende jij in de vergadering van Provinciale Staten een amendement in over een bijdrage van 300.000 euro om de voedselbanken in staat te stellen hun werkzaamheden uit te bouwen en te verduurzamen. Provinciale Staten stemden er unaniem mee in. Op de website van het CDA zeg jij: "Voor mij is de functie van de provincie idealiter die van partner in een netwerk." En jij zei: "Aan het einde van mijn Statenperiode hoop ik een doorbraak te hebben bereikt in de verandering van een wij-zijcultuur naar een onscultuur" – wij hebben het er nooit over gehad, maar ik zou het zelf ook gezegd hebben – "naar een provincie die niet bekendstaat om het opgeheven vingertje, maar om de uitgestoken hand." In jouw afscheidsbrief schrijf je: "Ik kijk terug op een intensieve periode waarin ik veel heb geleerd, zowel persoonlijk als politiek. Ik kijk met veel voldoening terug op de collegiale en constructieve samenwerking met mijn collega-Statensleden, bestuurders en ambtenaren."

22138

Regeling van werkzaamheden

Voorzitter en P.J. Rijken

Paul, onlangs ben jij gekozen in de raad van de nieuwe gemeente Hoeksche Waard en om je volledig te kunnen richten op deze nieuwe taak en om de partijrichtlijnen over de onverenigbaarheid van functies te eerbiedigen, heb jij jouw ontslag als lid van Provinciale Staten ingediend. Jammer dat jij enkele maanden voor de verkiezingen vertrekt, maar de politiek in de Hoeksche Waard laat natuurlijk niet op zich wachten. Hartelijk dank voor jouw inzet voor de provincie. Veel succes met je politieke carrière in de Hoeksche Waard. Ik ga ervan uit dat de provincie nog van jou zal horen vanuit de Hoeksche Waard. Het ga je goed. Dank je wel.

De heer **P.J. RIJKEN (CDA)**: Goedemorgen allemaal. Ik moest even schakelen. Zoals u begrijpt, had ik dit afscheid op een later moment vandaag verwacht. Ik wil u in eerste instantie allemaal hartelijk danken voor de samenwerking, zoals ik ook in mijn brief heb geschreven.

Collega-Statenvolledigheden, gedeputeerden, Ik wil in mijn afscheidsspeech stilstaan bij circulariteit, de cirkel van het leven, einde betekent ook weer een nieuw begin, een nieuw begin voor mij in de Hoeksche Waard, nieuwe verkiezingen voor u. Ik ben vier jaar geleden hier naartoe gekomen vanuit de Hoeksche Waard, niet alleen om de belangen van de regio te vertegenwoordigen maar ook die van de omliggende regio's. Langzamerhand ben ik echt op pad gegaan voor de hele provincie om zaken recht te zetten en voor elkaar te krijgen. Het was een bijzondere periode waarin ik ook persoonlijk veel heb meegemaakt. Ik prijs mij gelukkig dat ik voor de tweede en de derde keer vader mocht worden in deze periode. Dat heeft ook de nodige kopzorgen met zich meegebracht, zoals velen van u weten. Ik waardeer de manier waarop daaraan vanuit de Staten en de fractie aandacht is besteed. Daarom is het niet alleen inhoudelijk een hele interessante en intensieve periode geweest, maar voor mij op het persoonlijke vlak ook een periode waarin ik veel heb geleerd en de samenwerking en betrokkenheid ook zeer heb gewaardeerd. Tot zover deze persoonlijke noot die volgens mij ook heel belangrijk is. U hebt mij ook leren kennen als iemand van de inhoud. Ik kan het dan ook niet nalaten om bij mijn laatste mogelijkheid om u toe te spreken, een enkel inhoudelijk punt mee te geven.

Als ik aan de commissie Ruimte en Leefomgeving denk, dan beklijft vooral de gedachte van de lange adem. Wij hebben daar processen en projecten opgepakt waarbij veel mensen betrokken zijn en veel belangen spelen. Ik hoef maar het woondossier, de VRM of het Groene Hart te noemen. Daar is ontzettend veel werk verzet door de gedeputeerden en de ambtenaren. Wij hebben niet alleen wat wij met elkaar willen, maar ook hoe wij dat willen – de heer Smit gaf dat ook al aan – hoe wij de samenwerking met de samenleving anders willen doen. Die uitgestoken hand. Ik ben er trots op dat ik daaraan een bijdrage heb mogen leveren. Maar na vier jaar is dat veranderproces nog niet af. Een aantal beleidsrijke beslissingen moet nog genomen worden. Ik zal de ontknoping in mijn nieuwe rol in de Hoeksche Waard uiteraard met veel belangstelling volgen en, waar mogelijk, misschien nog wel beïnvloeden. Ik ken immers de weg naar het provinciehuis.

Ik gaf al aan, ik ben van de inhoud. Een onderwerp wil ik er nog uitlechten, namelijk de leefbaarheid in de kleine kernen, iets waarvoor wij vanuit de CDA-fractie al lange tijd aandacht vragen. De verkenning Vitaliteit Kernen komt begin volgend jaar. De CDA-fractie vermoedt al een tijd dat naast die grote verstedelijkingsopgave ook de vitaliteit van de kleine kernen bestaansrecht heeft. Het is niet of-of, maar en-en. Wij zijn dan ook in blijde verwachting – om maar even bij de cirkel van het leven te blijven – van deze verkenning.

Ik kom bij de commissie Duurzame Ontwikkeling. Wat kijk ik met veel voldoening terug op de samenwerking met de collega's in de commissie. Wij hebben grote stappen gezet, misschien zelfs wel sprongen gemaakt op weg naar een duurzame, circulaire landbouw die sinds september 2018 kringlooplandbouw heet. What's in a name? De samenwerking was echt bijzonder. Wij hebben veel ideeën over hoe het beter of eerlijker zou kunnen met elkaar opgepikt en snel tot daden gebracht. De heer Smit noemde er al een paar: de weide- en akkervogels, de ruimte voor verduurzaming voor de intensieve veehouderij door zelfbindende afspraken – dat vind ik zelf een hele belangrijke –, het inzetten van provinciale gronden en de vergoeding van de gansenschade, samen met de collega van de VVD.

Succes kent natuurlijk vele vaders en moeders. Soms is het heel moeilijk om te zien waar een idee vandaan komt. Ik heb een paar jaar geleden een cursus gevolgd waar zelfs gesproken werd over ideeënseks. Vaak weet je niet wanneer een idee ontstaan is en bij wie de gedachte het eerst opkwam. Veel van mijn moties en amendementen hebben misschien een andere vader of moeder. Ik wil degenen die daaraan een bijdrage hebben geleverd en die misschien onvoldoende erkenning hebben gekregen voor hun pionierswerk, bedanken. Ik kan mij een bijeenkomst herinneren over kruidenrijk grasland, geïnitieerd door onder andere collega Van Viegen. Voor mij is dat de basis geweest voor de motie over miljoenen voor winst en weidevogels. Ik wil eenieder en met name mijn opvolger, Jaco Kastelein, heel veel succes wensen op weg naar die circulaire landbouw.

Wat ook succesvol is verlopen, zijn de verkiezingen in de Hoeksche Waard. Ik ben ontzettend trots dat ik daar een bijdrage mag gaan leveren. Het wordt een hele belangrijke periode, een periode van herstel, een periode van verzorgen en kweken, zou je kunnen zeggen, een periode van groei en ontwikkeling. Een periode van herstel want wij hebben toch te maken gehad met 5% lagere opkomst en dat is niet ongebruikelijk voor een herindelingsgemeente, maar het aantal mensen dat je tegenkomt en dat zich afvraagt: is die nieuwe gemeente ook wel mijn gemeente en ken ik de mensen nog wel en, als ik mensen weet te vinden, sneeuwt mijn belang dan niet onder in die grote raad? Heel veel oudgedienden nemen afscheid. Ik was afgelopen maandag bij de speciale raadsvergadering in Binnenmaas en daar was een ware lintjesregen. De hoeveelheid mensen die met 16 of 25 jaar dienstverband of een publieke taak afscheid nam, dat is heel bijzonder.

Het is ook een periode van verzorgen en kweken, want jong geleerd is oud gedaan. Wij hebben in de Hoeksche Waard een kans om de nieuwe cultuur goed neer te zetten.

Regeling van werkzaamheden

P.J. Rijken, Voorzitter, Kastelein en Voogel

De heer Smit gaf al aan dat wij dat graag met een uitgestoken hand willen doen, dus voor de liefhebber dat sturingskwadrant, wij willen eigenlijk bij die responsieve overheid beginnen, waar dat kan, en alleen die rechtmatige overheid inzetten waar nodig.

Het wordt ook een periode van ontwikkeling. Daarin wil ik u ook nog een laatste punt meegeven. Ik wil het niet hebben over de mogelijkheid om de vitaliteit van dorpen te versterken door een combinatie van verblijfsrecreatie, voorzieningen en wonen. Dat heb ik net al gedaan. Ik wil het ook niet hebben over die strategische ligging van de Hoeksche Waard in dat Nationaal Landschap Delta, Biesbosch, Haringvliet en de recreatieve potentie die wij nog kunnen benutten en waarvoor wij de samenwerking met de provincie zeker nodig hebben en zullen zoeken.

Ik wil het natuurlijk – als laatste punt – wel hebben over de potentie van de innovatieve landbouw in de Hoeksche Waard. Hoe mooi zou het zijn als wij in Zuid-Holland naast het World Horti Center in Naaldwijk, het Veenweide Innovatie Centrum in Zegveld en het Visserij Innovatie Centrum in Stellendam, een nieuw innovatiecentrum voor de kringlooplandbouw zouden krijgen. Vanuit de Hoeksche Waard wordt al een tijdje gewerkt aan het Project Foodlab. Inmiddels wordt het idee warm onthaald op het ministerie en in de Tweede Kamer. Ik wil daarvoor graag een pleidooi houden. Hoe mooi zou het zijn als ook de Staten en het college van Zuid-Holland dat idee voor de Hoeksche Waard zouden omarmen in de komende periode. Als inhoudelijke man en man van de circulariteit kan ik mij geen mooier einde bedenken voor deze Statenperiode.

Voorzitter, heel erg bedankt voor de goede tijd. Ik wens u veel succes tot de verkiezingen en veel wijsheid en Gods zegen voor het werk in de Staten of anderszins.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan gaan wij nu over tot het toelaten van de heer Kastelein (CDA). Mag ik u vragen naar voren te komen? U legt de eed af.

"Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

De heer **KASTELEIN (CDA)**: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik feliciteer u van harte en heet u welkom. Dan schors ik de vergadering voor een kort moment van afscheid en welkom.

Schorsing

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en vervolg de agenda die ons brengt bij het verzoek om gebruik te maken van het mondelingegevragenuur conform artikel 50 van het Reglement

van Orde. In overeenstemming met dit artikel heeft de heer Klumpes (GroenLinks) bij mij een verzoek ingediend om gebruik te mogen maken van het mondelingegevragenuur. De vragen gaan over een illegale parkeerplaats bij Museum Voorlinden. Ik stel voor om de mondelinge vragen te behandelen voorafgaand aan de hamerstukken.

ALDUS WORDT BESLOTEN.

Dan wordt vandaag vergaderd met de agenda die vanmorgen is gepubliceerd. Verlangt iemand daarover het woord? Nee, dan is de agenda bij dezen vastgesteld.

ALDUS WORDT BESLOTEN.

De Agendacommissie stelt u voor om voor deze vergadering vijf uur spreektijd toe te kennen aan fracties, groepen en Gedeputeerde Staten. Verlangt iemand hierover het woord? Nee, dan is het aantal spreekuren vastgesteld op vijf.

ALDUS WORDT BESLOTEN.

Er hebben zich drie sprekers aangemeld om in te spreken over het Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan. Zij hebben alle drie maximaal vijf minuten tijd. Ik geef graag het woord aan de heer J. Voogel.

De heer **VOOGEL**: Op persoonlijke titel wil ik ingaan op het proces en ik sluit af met een suggestie. Ik start met het besluit van Gedeputeerde Staten in november 2015. Toen wezen de onderliggende stukken uit dat alleen een fly-over de beste oplossing was. De westkantonderdoorgang was te duur (66 miljoen euro) en de oostkant was technisch niet mogelijk. De projectgroep is voortvarend aan de slag gegaan met uw besluit, maar is voorbijgegaan aan de bezwaren van omwonenden tijdens de informatieavonden. Dat leidde in januari 2017 tot ongeveer vijftig zienswijzen van burgers en bedrijven.

Hierna is de Burgerparticipatie De Zwethzone opgericht door de omwonenden. Zij hebben hun bezwaren verwoord in een position paper. Nogmaals, omwonenden zijn niet tegen de verbreding van de N211, maar hebben bezwaren tegen het ontwerp. Zij hebben een alternatief plan opgesteld, de Westlandvariant. De documenten zijn in de commissievergadering van 10 mei 2017 aan u overhandigd. De dag ervoor heeft gedeputeerde Vermeulen in een brief laten weten dat hij het burgerinitiatief een kans wilde geven. De stuurgroep is hierna een vergelijkingsonderzoek gestart tussen beide varianten. Na de eerste studie konden wij concluderen dat het proces gebaseerd was op een klassiek model, gelijk aan een schaakspel: wie wordt de winnaar? De projectgroep neemt het ridderschap van Provinciale Staten wel al te letterlijk in zijn aansturing. De grootste wapens van de projectgroep waren dan ook 'opdracht van de provincie', 'wie betaalt, bepaalt'. Ik zou meer opteren voor een expeditie naar een zuivere vergelijking, waarbij alle betrokkenen open kunnen communiceren over de beste oplossingen zonder een vooropgestelde uitkomst.

22140

Regeling van werkzaamheden

Voogel, Voorzitter en Van der Goes

Het eerste onderzoek gaf aan dat een verdiepte kruising aan de westkant minder dan de helft kost en dat de verdiepte kruising aan de oostkant technisch haalbaar is. Toch toverde de projectgroep een combivariant 'west verdiept en oost fly-over' uit de hoge hoed. De zuivere opdracht was beide varianten te vergelijken en nog geen conclusies te trekken.

Terecht is een tweede onderzoekstermijn gestart door de stuurgroep in september 2017. In het tweede onderzoek werd de ene veiligheid na de andere veiligheid binnengeloodst en de kosten vlogen voor de Westlandvariant omhoog. Het tweede vergelijkingsrapport van januari 2018 werd mede daarom niet geaccepteerd door de Burgerparticipatie. Zij hebben het rapport beantwoord met een oplegnota. Op 15 februari 2018 heeft de stuurgroep met de Burgerparticipatie dit proces afgerond. Uit deze vergadering kwam de gezamenlijke wens naar voren om verder mee te werken aan de totstandkoming van de besluitvorming. Daarna zijn er nog diverse momenten geweest dat de Burgerparticipatie haar medewerking heeft aangeboden zonder resultaat. Pas op 28 september 2018, vijf dagen voor de publicatie, kreeg Burgerparticipatie De Zwethzone onder embargo een preview van de besluitvorming over de N211. Dus de rol van Burgerparticipatie De Zwethzone is vanaf 15 februari 2018 0,0% geweest. Het participeren is weer op het niveau van 2016.

Het voorliggende uitvoeringsbesluit, de Wippoldervariant, is gelijk aan het voorstel van de provincie na het eerste vergelijkingstraject. Het enige verschil is het opheffen van de verzorgingsplaats. De keuze van het ontwerp Wippoldervariant is geheel bepaald door de projectgroep en de oplegnota van de Burgerparticipatie is totaal genegeerd. Daarmee is het draagvlak bij de betrokkenen in de omgeving flink geschaad. De afgelopen commissievergadering gaven vele Statenleden aan dat de totstandkoming van deze besluitvorming niet transparant en helder is voor alle partijen door de toezeggingen die zijn gedaan om dit uitvoeringsbesluit snel door Provinciale Staten te loodsen, maar u moet wel helder hebben of dit een juist en eerlijk uitvoeringsbesluit is. Mijn suggestie is om een quickscan van circa twee maanden te doen over het proces en het voorstel dat nu voorligt, deze quickscan uit te laten voeren door een aangestelde commissie, geleid door u. Wat de uitkomst van de quickscan ook is, de provinciale keuze wordt dan wel transparant en wellicht meer acceptabel. Ik hoor u nu al zeggen, en dat heb ik ook in de commissievergadering gehoord, dat daarvoor geen tijd is. Maar het is erger om kansen te laten liggen. U moet straks trots zijn op de reconstructie als u komt recreëren in De Zwethzone. Hartelijk dank voor uw aandacht.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw bijdrage. Ik geef het woord aan de heer Van der Goes die insprekt namens Zwethland B.V.

De heer **VAN DER GOES**: Ik ben André van der Goes, directeur van Zwethland B.V. en als zodanig concessiehouder en verhuurder van de verzorgingsplaats aan de N211 in Wateringen. Graag reageer ik op het Uitvoeringsbesluit Reconstructie N211 Wippolderlaan. Er is onzes inziens geen enkele noodzaak om de verzorgingsplaats weg te bestemmen. In het rapport Ontsluiting Verzorgingsplaats N211 dat door Antea is opgesteld, staat een aantal varianten dat een oplossing geeft

voor een veilige ontsluiting en inpassing van de locatie die verder uitgewerkt zouden kunnen worden. Hierin missen wij overigens een gedegen onderzoek naar de zogenaamde nulvariant van de huidige locatie om deze in te passen of terug te plaatsen. Wij zijn van mening dat ook dit met een herinrichting van de huidige locatie tot de mogelijkheden behoort. De nu aangevoerde argumenten, zoals verkeersveiligheid, -afwikkeling en inpassing om de verzorgingsplaats te amoveren zijn, gezien de genoemde argumenten, onjuist en eenvoudig te weerleggen.

Waarop is het uitvoeringsbesluit dan feitelijk wel gebaseerd? Is het veiligheid of uitsluitend het creëren van ruimte in De Zwethzone? Naar ik heb begrepen, heeft men bij dit project de normen van een rijksweg gehanteerd en niet die van een provinciale weg. Hierdoor heeft men het zich wel erg moeilijk gemaakt en is het W-vak bij het verlaten van de verzorgingsplaats in zowel de bestemmingsplanvariant als in de Westlandvariant ineens een probleem. Men had dit simpel kunnen oplossen door het plaatsen van een stoplicht.

Wat betreft het creëren van ruimte in De Zwethzone het volgende. Op de vraag van de interviewer van TV West aan de gedeputeerde waarom de verzorgingsplaats moet verdwijnen, gaf hij aan dat hierdoor ruimte wordt gecreëerd in De Zwethzone. Dit is zeer verbazingwekkend want als dat slechts de reden is dan is er wel een veel goedkopere en maatschappelijk beter verantwoorde oplossing denkbaar door de eveneens in dit gebied gelegen hovenier uit te kopen waardoor er ruim 4000 m² toegevoegd kan worden aan De Zwethzone.

Men is daarnaast volledig voorbijgegaan aan de maatschappelijke relevantie van de verzorgingsplaats. Hierover wordt in het uitvoeringsbesluit geen enkele opmerking gemaakt. Hiervoor heeft men kennelijk geen oog gehad. Ik bedoel de maatschappelijke impact op het personeel. Het betreft hier ruim vijftig personeelsleden in vaste dienst met hun gezinnen en daarnaast nog een groot aantal oproepkrachten die allen het betreffende besluit, het amoveren van de locatie, uit de krant en van de klanten hebben moeten vernemen. Het personeelsbestand bestaat uit een overwegend multiculturele samenstelling van de bevolking waarop bewust wordt ingezet. Een groot deel van het personeel werkt hier als kostwinner, zij moeten hun gezinnen onderhouden. Daarnaast bieden BP en McDonalds werk aan sociaal kansarme jongeren die op deze manier ervaring opdoen om een betere kans op de arbeidsmarkt te verkrijgen.

Wat hier ook vermeld dient te worden is de maatschappelijke functie van de verzorgingsplaats op de omgeving. Van het langrijdende verkeer maken gemiddeld tweeduizend voertuigen per dag gebruik van de verzorgingsplaats en daarmee behoort deze tot de best lopende verzorgingsplaatsen van West-Nederland. Ook vragen wij ons af of men wel genoeg nagedacht heeft over de financiële gevolgen van het amoveren van de locatie. Bij het amoveren is de provincie gehouden aan een aantal spelregels, zoals die gelden in wetgeving en jurisprudentie.

Regeling van werkzaamheden; Gewijzigd Statenvoorstel
Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan

Van der Goes, Voorzitter en Paymans

Het amoveren van de verzorgingsplaats zal leiden tot schadeloosstellingen aan de eigenaar en de huurders van tientallen miljoenen euro's. Inpassing zou financieel leiden tot hooguit enkele miljoenen euro's extra. Inpassing voorkomt dus een enorme kapitaalvernietiging. Dat geld kan beter benut worden voor de aanleg van een verdiepte ligging bij de Laan van Wateringseveld.

Inmiddels heeft de gemeente Westland besloten om een bedrag van 7,6 miljoen euro voor dit gewijzigde project beschikbaar te stellen. Het is dan ook verbijsterend om te vernemen dat de gemeenten Den Haag en Midden-Delfland hieraan geen enkel bedrag willen bijdragen. De meeste gebruikers van deze weg komen namelijk via de Wippolderlaan en de Laan van Wateringseveld uit Den Haag. Ik verzoek u om eerst nog eens verder onderzoek te laten doen naar:

- de maatschappelijke effecten van het mogelijke verlies van ruim vijftig banen;
- inpassing van de huidige locatie;
- naar de werkelijke uitkoopkosten van het best lopende tankstation in West-Nederland.

Ik dank u voor uw aandacht.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw bijdrage. U kunt de beraadslagingen desgewenst verder volgen vanaf de publieke tribune.

Ik deel u mee dat wij aan het eind van de vergadering afscheid nemen van de heer Van Dieren (SGP en ChristenUnie) die, zoals u weet, in verband met de gemeentelijke herindeling per 1 januari 2019 niet meer in de provincie Zuid-Holland woonachtig is. De opvolger van de heer Van Dieren wordt in de vergadering van 30 januari 2019 toegelaten en beëdigd. Wij nemen dus straks afscheid van de heer Van Dieren.

2 BESPREEKSTUKKEN

A GEWIJZIGD STATENVOORSTEL TOT INSTEMMING UITVOERINGSBESLUIT N211 WIPPOLDERLAAN (7136)

De **VOORZITTER**: Aan de orde is de beraadslaging en besluitvorming over het Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan (7136). Aan Provinciale Staten wordt gevraagd na de beraadslagingen besluiten te nemen over het gewijzigde voorstel van gedeputeerde Staten om:

1. In te stemmen met de start van de uitvoeringsfase van de Wippoldervariant op basis van maximaal behoud van de Zwethzone, een toekomstvast verkeersafwikkeling met een duidelijk wegverloop, de technische uitvoerbaarheid met bijbehorende maatschappelijk verantwoorde investering, beperkte grondverwerving van particuliere gronden en het beoogd draagvlak. De Wippoldervariant bestaat uit:
 - de verdiepte ligging van de N211 ter plaatse van de aansluiting N222 / Veilingroute - Wateringveldseweg;
 - een ongelijkvloers verhoogde zuidelijke aansluiting Laan van Wateringse Veld;
 - het opheffen van de verzorgingsplaats.
2. Het totale investeringskrediet met 20,57 miljoen euro te verhogen tot 71,24 miljoen euro voor de realisatie van de Wippoldervariant. De verhoging wordt voor 7,0 miljoen euro

gedekt door een bijdrage van de gemeente Westland en wordt voor 13,57 miljoen euro ten laste van de PZI-middelen voor de Programmatische aanpak Rotterdam - Den Haag gebracht.

3. Vast te stellen het uitvoeringskrediet van 70,52 miljoen euro, zijnde het totale investeringskrediet van 71,24 miljoen euro minus de uitgaven voor de voorbereidingsfase van 0,72 miljoen euro.
 4. De totale extra beheerlasten na realisatie van de Wippoldervariant te verhogen tot 0,57 miljoen euro per jaar. Er zijn reeds beheerlasten opgenomen in het beheer en onderhoudsdeel PZI. De dekking van de extra beheerlasten zal bij het Kaderbesluit 2020 worden verwerkt in het PZI.
- Ik geef het woord aan de heer Paymans van de VVD.

De heer **PAYMANS (VVD)**: Na de behandeling in de commissies had ik het idee dat alles was gezegd en uitgekauwd en dat wij eigenlijk te maken hadden met een hamerstuk. De mate van consensus versterkte dat eigenlijk nog eens. Mijn twijfel was zo groot toen ik de agenda binnenkreeg, dat ik het beeldverslag zelfs heb nagekeken. Mijn geest moet toch enigszins vertroebeld zijn geweest want het was niet zo, het was gewoon een bespreekstuk. Maar naar mijn stellige indruk hebben wij wel met het voorliggende Statenvoorstel een treffend voorbeeld van voortschrijdend inzicht onder invloed van burgerparticipatie, zo niet van een unicum of een noviteit. In 2015 heeft dit gremium immers een voldragen besluit genomen over de herinrichting van de N211.

Thans wordt ons een nieuw besluit voorgelegd onder het motief van aanpassing van het genomen besluit, waarbij wonderlijk genoeg in de laatste zin van het besluit staat dat het oorspronkelijke besluit van 11 november 2015 wordt ingetrokken. Procedureel zet ik daarbij enige vraagtekens. Waarom gaan wij een besluit aanpassen om het vervolgens in te trekken? Maar na de uitleg heb ik begrepen dat het oorspronkelijke besluit blijft staan totdat het nieuwe is genomen en in feite dient als een soort fall-backpositie. Als wij dit besluit niet nemen, dan blijft het besluit uit november 2015 van kracht. Een tweede vraagteken verscheen bij mij bij de naamgeving Wippolderlaan. Noch de grote Van Dale, noch andere bronnen hebben mij de diepere betekenis van de wippolder kunnen verklaren, waardoor alle mogelijke associaties nog open blijven staan.

Voorzitter, vanwaar deze luchtigheid? De fractie van de VVD is uitermate content over de hoge mate van participatie die op dit project is losgelaten naast de steekhoudende en professionele inbreng van de staf en de deelnemers. Ook de ruime mate van instemming van de gemeenteraad van Westland sterkt ons in een positief oordeel over dit project. De vertraging die het project heeft opgelopen, is de prijs die wij betaald hebben voor een betere participatie. Dat wat wij jaren met de mond hebben beleden, is bij deze procedure in daden omgezet. Natuurlijk is niet iedereen tevreden, maar er zijn grenzen in tijd, geld en veiligheid.

22142

Gewijzigd Statenvoorstel Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan

Paymans, Privé, Scheurwater en Canton

De volksvertegenwoordiging kan nu met een gerust hart haar besluit te nemen. Afsluitend zou ik nog willen melden dat de participatie een zo groot stempel heeft gezet op dit project dat de toezeggingen ter zake van de gedeputeerde gestand moeten worden gedaan. Een ondubbelzinnige uitspraak van de Staten in die zin zal dan ook door de VVD worden ondersteund. Dank u wel.

De heer **PRIVÉ (PVV)**: De N211 is een van de drukste provinciale wegen in Nederland. Daarbovenop wordt voor de nabije toekomst een verdere groei van het verkeer verwacht. Dit komt onder andere door de economische ontwikkeling van het Westland en de openstelling van de nieuwe rijksweg A4 tussen Delft en Schiedam. Een upgradering van de N211 is dan ook dringend noodzakelijk. Dat een deel van de provinciale investeringen in de groenzone ten zuiden van Den Haag, de Zwethzone, wordt opgeofferd, is helaas onvermijdelijk. Voor de PVV staat echter als een paal boven water dat de infrastructuur aan de westkant van Den Haag dringend aan verbetering toe is. De PVV heeft in oktober 2015 al ingestemd met het toen voorliggende uitvoeringsbesluit. Wij gaan nu ook akkoord met de door het college voorgestelde variant.

Inmiddels is er ook een bewonersinitiatief met een alternatief voorstel gekomen. Er is een vergelijking gemaakt tussen het voorliggende collegevoorstel en dat van het burgerinitiatief. Dat laatste bleek aanmerkelijk duurder. Na gesprekken met onder andere het bewonersinitiatief hebben wij samen met een aantal andere partijen hierover technische vragen gesteld. Dit onder andere omdat de vergelijking niet geheel transparant was. De antwoorden van de gedeputeerden hebben mijn fractie ervan overtuigd dat de berekeningen juist zijn. De PVV zal dus ook voor dit vervolgbesluit gaan stemmen met nog een kleine kanttekening.

Wij vinden dat de aanpak van de amovering van de verzorgingsplaats wat gelukkiger had kunnen zijn. Wij vertrouwen erop dat dit alsnog goed geregeld gaat worden met betrokkenen. Gaarne ook nog wat informatie van de gedeputeerde over de samenhang van dit project met andere infrastructuurprojecten, zoals de 'inprikker' aan de Prinses Beatrixlaan. Wij nemen verder aan dat het plaatsen van borden bij dit project met daarop vermeld de bedragen die besteed worden aan de daadwerkelijke realisatie. Vaststaat voor mijn fractie dat de N211 een opknopbeurt behoeft. De PVV gaat hier niet dwarsliggen. Dank u wel, voorzitter.

De heer **SCHEURWATER (SGP en ChristenUnie)**: Er is vanmorgen al heel wat gewisseld door de insprekers en mijn collega's hier in de Staten. Vanmorgen ligt er een voorstel voor om na te denken over de Wippoldervariant, die het wordt wat het college van Gedeputeerde Staten betreft. Wij hebben een goede discussie gehad in de commissie. Het is belangrijk dat wij niet alleen vooruitkijken naar het volgende traject, maar dat wij ook terugkijken. Het is ook belangrijk om te kijken of wij de Zwethzone kunnen ontzien. En het is belangrijk om te kijken op welke wijze wij ervoor kunnen zorgen dat de burgers er nog beter bij betrokken kunnen worden. Er is een rapport verschenen van Bureau Berenschot. Voorzitter, via u wil ik aan de gedeputeerde vragen in hoeverre wij daaruit lering kunnen

trekken. Ik denk dat dit de mogelijkheid biedt om te kijken welke stappen vanaf het begin van deze Statenperiode tot nu toe zijn gezet en wat zowel de politiek, het bestuur als de burgers daarvan kunnen leren.

De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: U spreekt ook over natuurcompensatie. Heeft uw fractie voorkeur voor een kwantitatieve of kwalitatieve compensatie?

De heer **SCHEURWATER (SGP en ChristenUnie)**: Wij gaan voor een kwalitatieve compensatie. Ik vervolg mijn betoog. Als ik naar de stukken kijk, dan is een van de belangrijke dingen daarin de factor tijd. Als wij naar het proces kijken, dan is van belang in hoeverre wij de tijd zo goed en zo nuttig mogelijk hebben besteed. Verder kijk ik in de richting van de gedeputeerde voor de betrokkenheid bij de verdere invulling, de bovengrondse in- en aanpassing van de Laan van Wateringseveld. Ik denk dat het van belang is om de inwoners daarbij zo goed mogelijk te betrekken. Ik zou via de voorzitter de gedeputeerde willen vragen welk beeld hij daarbij heeft.

In dit huis staan wij regelmatig stil bij onderdelen als netwerkend werken en co-creatie – de oplegnota door burgers is net genoemd. Ik denk dat het van belang is om te kijken in hoeverre wij die oplegnota serieus nemen en dan doel ik specifiek op de Westlandvariant waarvoor de burgers een oplegnotitie hebben neergelegd. Het werd net al aangegeven door de heer Canton; daarnaast is een van de belangrijkste dingen het groen, de Zwethzone. Wij kunnen de burgers helpen door te zoeken naar draagvlak aan de ene kant en draagkracht te organiseren aan de andere kant. Ik denk dat de geluidswal en het geluidsscherm belangrijk zijn. Goede wil is nodig bij alle partijen die hierin participeren om binnen het budget van 71 miljoen euro te kunnen blijven. Het werd zo-even al genoemd; ook de maatschappelijke impact is belangrijk. Ik denk daarbij aan de ondernemer van het BP-station met tweeduizend bezoekers per dag. Het is bovendien bijna de duurste weg van Nederland. Mijn vraag is of wij de lijn hebben neergelegd vanuit de provinciale norm of vanuit de norm voor een rijksweg. Ook dat is een belangrijke vraag die er op dit moment nog ligt, zeker bij een aantal stakeholders en betrokkenen. Als ik kijk naar de tekeningen, dan lijkt het project flink uitgedijd. Het wegtraject is flink breed geworden. Ik denk dat het van belang is dat de gedeputeerde helder maakt in hoeverre deze uitdijning nodig is en in hoeverre die past in het afgesproken traject en de regelgeving van de provincie.

Voorzitter, ik sluit af. Een van de belangrijke dingen die is aangegeven in dit huis, is dat wij in deze provincie behalve aan infrastructuur ook behoefte hebben aan een groenblauwe long, aan een stukje natuur. Zeker kijkend naar de regio MRDH, is dat van belang. Op het moment dat wij aan de slag gaan met de Zwethzone, zou die zelfs vijf jaar niet beschikbaar zijn maar bouwterrein zijn om deze weg te realiseren. De Zwethzone zelf heeft, heb ik in de stukken gelezen, ruim 14 miljoen euro gekost. Kijkend naar de renovatie, is het denk ik van belang om goed na te denken over hoe wij hiermee om kunnen gaan. Welke locatie kunnen wij gebruiken als bouwterrein?

Gewijzigd Statenvoorstel Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan

Scheurwater, Canton, Paymans en Van der Bent

Voorzitter, tot slot een van de belangrijke dingen die ook de provinciale adviseur aangeeft: let op de ruimtelijke ordening. Ik denk dat het van belang is om zelf die beide lijnen, infrastructuur versus blauwgroene long, zo goed mogelijk te bewaken en er afspraken over te maken.

Voorzitter, tot slot twee opmerkingen die mij nog van het hart moeten. Ik denk dat het van belang is dat, als wij naar dit hele proces gaan kijken, om goed terug te kijken richting burgerparticipatie, wat is goed gegaan, wat kan beter, zowel in het proces als in het project, en dat wij op het moment dat wij verdergaan, als wij vandaag dat besluit nemen, niet alleen kijken naar het besluit rondom in- en aanpassing, maar ook een notitie maken om te kijken in hoeverre wij dat netwerkend werken, die co-creatie, stap voor stap ook kunnen uitlijnen, zodat de burgers weten waar zij aan toe zijn, maar wij als Staten ook controle hebben in de komende periode op hoe dat soort zaken landen. Voorzitter, dank u wel.

De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: Vijf maanden geleden was de Zwethzone eindelijk af. Er is veertien jaar aan gewerkt, er zijn miljoenen euro's uitgegeven en nog geen half jaar geleden was het af, maar nu besluiten wij om er alweer een stuk van kapot te maken. "De Zwethzone, een oase van groen en huisvesting voor diverse weidevogels", aldus een wandelrouteomschrijving. Het is een groen, waterrijk gebied langs het riviertje de Zweth waar nu nog spechten, hermelijnen, wezels, weidevogels, vlinders en vleermuizen leven. Door de aanpassing van de N211 wordt over de gehele lengte van de Zwethzone nu ongeveer een kwart aangetast, 25% van de gehele lengte wordt aangetast. En het deel van het natuur- en recreatiegebied waar wij de aanpassing doen, het gebied tussen de N211 en de rivier de Zweth, is een heel kwetsbaar gebied. Het is een gebied van krap 100 m breed. Juist bij dat gebied gaan wij in de breedte meer asfalt neerleggen. Juist in dat gebied gaan wij enorm de hoogte in en bouwen wij een berg om een viaduct te kunnen plaatsen. Dit besluit werd ook al in 2015 genomen. Toen stemden 50 van de 55 leden voor aanpassing van de N211. Het besluit was zelfs een hamerstuk. Ondanks die meerderheid blijkt dat het stuk veel beter kan, want 3 jaar later ligt er een nieuw stuk dat, ook was ons betreft, een stuk minder slecht is dan toen. Een nieuwe variant, de Wippoldervariant. In 2015 viel de variant met 2 verdiepte liggingen af, de verdiepte ligging bij de veilingroutekruising en bij de kruising met de Laan van Wateringseveld. Deze optie was toen al beoordeeld als die welke het best scoorde op leefbaarheid, draagvlak en ruimtelijke kwaliteit. Die optie viel onder andere af omdat zij te duur was. Het huidige voorstel is ongeveer even duur, maar dat is niet zo gek want 1 van de 2 kruisingen is nu ook verdiept en daarin zit een deel van de kosten. De kosten zijn blijkbaar nu geen probleem meer, mogelijk omdat er een gemeente is die geld bijdraagt. Kortom, het is een kleine verbetering ten opzichte van 2015 aan de kant waar de kruising verdiept is aangelegd. Helaas is dezelfde verbetering niet aangebracht bij het andere kruispunt, de kruising met de Laan van Wateringseveld. Daar komt een enorme berg om een viaduct op te plaatsen.

Belangrijker nog; in 2015 werd al gesteld dat er natuurcompensatie kon plaatsvinden, dat er meer natuur kon worden aangelegd ter compensatie van het groene gebied dat

nu kapotgemaakt wordt. Maar omdat wij de afgelopen jaren vooral gepraat hebben met omwonenden, plannen hebben gemaakt en geen schop in de grond hebben gezet, hebben wij drie jaar lang geen extra natuur gehad. Wij hebben drie jaar lang de kans gehad op meer natuur, maar wij hebben die kans laten liggen. Wat ons betreft een gemiste kans. Wat ons betreft hadden wij de ruimte moeten geven aan natuur en wat de Partij voor de Dieren betreft ook zonder weg.

Gezien het feit dat wij al jaren minder geld uitgeven dan begroot, kan geld het probleem niet zijn. Dat mensen op de N211 minder hard door kunnen rijden dan dat zij misschien zouden willen of wettelijk is toegestaan, is wat ons betreft onvoldoende reden om extra asfalt aan te leggen, zeker aangezien vaststaat dat extra asfalt in het algemeen niet leidt tot kortere reistijden.

De Partij voor de Dieren stemt tegen dit voorstel, omdat het te veel geld kost, omdat het te veel autoverkeer aantrekt en het reistijden op de lange termijn zeker niet zal verkorten en omdat het extra asfalt groene ruimte kapotmaakt. Ons provinciale geld kan beter naar groene dossiers dan naar extra asfalt, zodat er niet een kleinere Zwethzone komt, maar een grotere.

De heer **PAYMANS (VVD)**: Ik heb een vraag aan de heer Canton. U stelt heel stellig dat u tegen het verbeterde plan bent. Beseft u dat u daarmee het risico loopt dat wij terugvallen op het oude plan en vindt u dat dan wel een acceptabele optie?

De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: Dat is een terechte vraag. Ik heb overigens op mijn blaadje staan dat het enige punt waarmee onze fractie het eens is, punt 5 van de besluitvorming is. Punt 5 van de besluitvorming is het intrekken van het voorstel uit 2015. Echter, gezien de verhoudingen in de commissie – u zei zelf dat het een hamerstuk had kunnen zijn, zoals het in 2015 was – heb ik geconcludeerd dat het weinig zin zou hebben om daarvoor een amendement te maken. Het zou sowieso een destructief amendement zijn, als wij vier van de vijf punten zouden wegamen. Het lijkt mij daarom weinig realistisch om te zeggen dat onze tegenstem ervoor zorgt dat wij teruggaan naar de situatie van 2015.

De heer **PAYMANS (VVD)**: Ik begrijp u goed als ik stel dat u gewoon tegenstemt omdat dat veilig is en u er geen schade door oploopt?

De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: Die conclusie laat ik volledig aan u.

De heer **VAN DER BENT (CDA)**: Zoals het CDA in de commissie al heeft toegelicht, is het bijzonder dat wij voor een tweede keer een uitvoeringsbesluit nemen voor dit verkeersproject, maar het is wel goed dat wij vandaag die keuze voor ons hebben liggen.

22144

Gewijzigd Statenvoorstel Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan

Van der Bent, Koning en Bakx

Ten aanzien van het nu voorliggende ontwerp zijn wij van mening dat de verbeterde vormgeving – want de belangrijkste kruising wordt nu verdiept aangelegd – in overeenstemming is met de orde van grootte van de extra financieringskosten die dit met zich meebrengt. De gemeente Westland neemt daarin ook verantwoordelijkheid door ruim 7 miljoen euro bij te dragen en dat wordt ook gesteund door een groot deel van de raad. Wij waarderen de inzet en de inspanningen van de bewonersgroep om het ontwerp te verbeteren. Dat is ook gelukt, gezien het voorliggende ontwerp.

Ten aanzien van het pleidooi van de bewoners om het ontwerp uit te voeren met twee verdiepte liggingen zijn wij echter van mening dat de gedeputeerde op goede gronden voor het nu voorliggende ontwerp kiest met één verdiepte ligging. Hieraan ligt de verkeersveiligheidsaudit ten grondslag en wij delen niet de inschatting van de bewoners dat voor evenveel financiële middelen twee verdiepte liggingen aangelegd kunnen worden.

Ten aanzien van het verwijderen van de verzorgingsplaats scharen wij ons achter de toelichting van de gedeputeerde dat de verkeersveiligheid daarvoor de belangrijkste reden is, maar dat ook de landschappelijke inpassing en geluidshinder in relatie met De Zwethzone, een rol spelen. Wel wil het CDA uitspreken dat de verzorgingsplaats ook een belangrijke functie heeft en wij roepen de gedeputeerde op om in gesprek met de ondernemer te kijken of er andere mogelijkheden zijn in de nabije omgeving.

Ten slotte wil het CDA benadrukken dat wij drie jaar geleden een uitvoeringsbesluit hebben genomen en dat er nu een periode geweest is van optimalisatie, maar dat het ook wel een keer tijd wordt dat de schop de grond ingaat. Wij hopen dat de gedeputeerde daar voorspoedig mee aan de slag gaat.

Mevrouw **KONING (PvdA)**: In de commissie was helder dat naast de coalitie ook de twee grootste oppositiepartijen zeiden dat dit een beter voorstel was dan dat uit 2015 en dat zij goede redenen zagen om ermee in te stemmen. Namens de PvdA heb ik ook in de commissie aangegeven dat dit een beter voorstel was dan dat uit 2015. Samen met diverse partijen is gekeken naar optimalisaties. Wel hadden wij nog enkele vragen. In de commissie is een aantal van die vragen al beantwoord en afgelopen vrijdag is nog een brief gekomen met het tweede deel van de antwoorden.

Waarover hadden wij vragen? Wij hebben nu een variant met één viaduct. Onze vraag was of een tweede verdiepte ligging niet gewoon toch verkeersveilig was. De PvdA vindt verkeersveiligheid belangrijk en heeft een aantal keer tegen deze gedeputeerde gezegd dat na de rijkswegen nu de provinciale en gemeentelijke wegen aan de beurt zijn. Dan kun je dit besluit eigenlijk niet nemen, nog los van tijd en geld. In de stukken staat dat je, als je verkeersveiligheid belangrijk vindt, een variant met twee verdiepte liggingen niet moet doen. Na de commissie hebben wij daarover natuurlijk goed nagedacht. Wij hebben nog wel vragen gesteld over de compensatie voor het verlies van de Zwethzone, en dat is ook in de brief aan de orde gekomen. In de brief wordt aangegeven dat de kwalitatieve compensatie onder andere inhoudt dat het verlies aan recreatieve routes en zelfs het verbeteren van vaar-, wandel- en fietsroutes meegenomen kan

worden in de uitwerking. Dat vinden wij heel erg belangrijk. Maar of wij ook die ruime hectare die wij zouden verliezen aan groengebied in dit bijzondere Provinciaal Landschap Midden-Delfland in ruimte zouden compenseren? Gedeputeerde Staten hebben in de brief van vrijdag jl. aangegeven dat dat in principe wel kan, maar dat het wel meer geld zou kosten (100.000 euro tot 150.000 euro). Als wij daartoe besluiten in de uitwerking, dan zouden wij dat in het kaderbesluit dat rond de zomer van 2019 komt, kunnen meenemen. Dat vinden wij heel erg belangrijk. Als wij al ruimte moeten maken voor die weg en dat gaat ten koste van een groengebied, dan moeten wij dat op een andere plek in het Midden-Delflandgebied herstellen. Het lijkt ons belangrijk genoeg om daar 150.000 euro extra voor over te hebben op het totale bedrag – zo lezen wij dat in de antwoorden van Gedeputeerde Staten. Wij nemen de ruimte om vandaag een suggestie mee te geven voor waar dat mogelijk kan. Wij begrijpen dat er aan gedacht wordt om rond de afrit van de A4 bij de Molenlaan, nabij 't Woudt, iets te doen. Wij geven dit graag mee voor de verdere uitwerking.

Voorzitter, over die uitwerking heeft een aantal sprekers al iets gezegd en niet alleen de insprekers; de hele variant is op tafel gekomen door met heel veel mensen te praten. Maar ook in het vervolgtraject willen Gedeputeerde Staten – en Provinciale Staten willen dat ook – dat mensen betrokken worden bij de verdere detaillering. En dan gaat het niet alleen over een kwalitatieve en kwantitatieve compensatie van de Zwethzone, maar ook over het amoveren van de verzorgingsplaats en licht- en geluidshinder. Wij weten al dat Gedeputeerde Staten dit van plan zijn. En toch denken wij dat het goed is om aan het besluit toe te voegen dat de nadere invulling van de maatregelen gericht op het verminderen van geluid- van lichthinder en de inpassing in en de impact op de Zwethzone in samenspraak met bewoners, ondernemers en gebruikers wordt opgepakt en dat het dus participatief wordt vormgegeven. Niet omdat wij denken dat Gedeputeerde Staten dat anders niet zouden doen, maar omdat een Statenbesluit voor anderen en voor volgende Staten vastlegt wat wij besloten hebben. Wij vinden transparantie en heldere besluitvorming zo belangrijk dat wij het ook graag willen opnemen in het Statenbesluit zelf. En overigens vindt de PvdA dat niet alleen, want wij dienen hiervoor een amendement in mede namens de fracties van de VVD, 50PLUS, D66, SGP en ChristenUnie en het CDA. Een brede meerderheid zegt dus dat zij in het besluit wil opnemen dat wij dit samen met veel mensen willen oppakken. Ik wil dit amendement graag nu indienen om de gedeputeerde de gelegenheid te geven het desgewenst over te nemen, zodat er geen tijd verspild hoeft te worden met stemmen. Alles overwegende denken wij dat wij een stap vooruit hebben gezet en dat wij een beter besluit nemen dan in 2015.

De heer **BAKX (50PLUS)**: Ik hoor mevrouw Koning zeggen dat verkeersveiligheid voor de PvdA een belangrijke reden is om niet akkoord te gaan met een dubbele verdiepte ligging. Ik had van de Participatiegroep begrepen dat het wel degelijk verkeersveilig zou kunnen. Bent u daarvan op de hoogte? Deelt u dat met mij?

Gewijzigd Statenvoorstel Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan

Koning, Bakx en Voorzitter

Mevrouw **KONING (PvdA)**: Ik weet dat er verschillend gedacht wordt over verkeersveiligheid en juist daarom hebben wij vragen gesteld in de commissie. De gedeputeerde heeft toen verwezen naar ik dacht bijlage 8. Ik kan de pagina's niet uit mijn hoofd opsommen, maar hij heeft die in de commissie genoemd. Wij hebben daar vervolgens naar gekeken. Daar staat dat veiligheidsexperts zeggen dat wij dat niet moeten doen. De PvdA pleit er zelf steeds voor dat provinciale wegen veiliger gemaakt moeten worden. Wij denken dat het daarom een onverstandige beslissing zou zijn om alsnog te proberen om een andere variant dan de Wippoldervariant, waarvoor al een ruime meerderheid is, erin te krijgen.

De heer **BAKX (50PLUS)**: Ik begrijp uw antwoord, maar ik lees het anders. Ik heb van de omwonenden en de participanten begrepen dat er wel degelijk goed gekeken is naar de verkeersveiligheid. Bent u niet bereid om nog even wat tijd te nemen om beter te kijken naar de verkeersveiligheid voordat het besluit valt, om alsnog die dubbele verdiepte ligging beter over het voetlicht te krijgen?

Mevrouw **KONING (PvdA)**: Wij denken dat bij participatie ook hoort dat je op een gegeven moment helderheid geeft over het nemen van een besluit, los van de inhoud. Wij zijn overtuigd van de stellingname van Gedeputeerde Staten dat de voorliggende variant beter is. Je moet met mensen praten over goede oplossingen. Je moet de kennis uit de samenleving gebruiken, maar in het eerste kwadrant (de rechtmatige overheid) moet je op een gegeven moment een keuze maken. Ik hoorde de CDA-fractie zeggen dat het nu tijd is voor de schop in de grond. Het gaat ook om heldere keuzes maken en transparantie geven als politiek. Blijven zoeken, terwijl dat al uitvoerig is gedaan, is geen echte oplossing. Zo denken wij erover.

INGEDIEND IS:

Amendement 654/7136 van de leden Koning, Paymans, Bakx, Van Rijnberk, Scheurwater en Van der Bent over **participatie uitwerking Wippolderlaan**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

Besluiten:

Het bij het voornoemde voorstel behorende ontwerpbesluit toe te voegen het volgende beslispunt:

- De nadere invulling van de maatregelen gericht op vermindering van geluid- en lichthinder en de inpassing/impact op de Zwethzone wordt in samenspraak met bewoners, ondernemers en gebruikers (participatie) vormgegeven.

Toelichting:

In de samenvatting van het voorstel staat dat deze twee zaken in samenspraak KUNNEN worden vormgegeven. De provincie wil dit ook graag doen en Provinciale Staten besluiten daar dus toe."

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan bent u aan de beurt, mijnheer Bakx.

De heer **BAKX (50PLUS)**: Vandaag spreken wij wederom over het Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan. De fractie van 50PLUS is op de eerste plaats blij met de door de gedeputeerde gevolgde procedure, waarbij het uitvoeringsbesluit nog eens goed tegen het licht gehouden is. Complimenten daarvoor; dat is een teken van participatie waarvoor wij erg veel waardering hebben. Dat op voorhand. Wij denken dat door die participatie een betere inpassing mogelijk is geworden. Complimenten daarvoor. Wij zien dus wel degelijk verbeteringen, maar wij hebben toch wel problemen met het ontbreken van die dubbele verdiepte ligging.

In tegenstelling tot mijn collega van de PvdA, zijn wij van mening dat het verkeerstechnisch wel zou kunnen. Wij hebben ook geluisterd naar deskundigen en de omwonenden die deze deskundigen in de arm hebben genomen en die allerlei inspanningen hebben gedaan om andere rapporten te laten maken. Zij zijn ook bereid om dat nog een keer te doen. Onze fractie heeft het gevoel dat wij net voor de finish struikelen. Wij zijn bezig met een goed participatieproces. Wij hebben een belangrijk besluit te nemen over een weg die wij gaan aanleggen. Ik was blij met de opstelling tot nu toe en de participatie van de omwonenden. Ik hoorde de heer Voogel bij de inspraak zeggen dat helaas het laatste deel van de participatie gemist is. Dat vind ik jammer. Ik denk dat het een gemiste kans is. Als wij dat wel hadden gedaan, dan hadden wij misschien op dit moment een ander besluit kunnen nemen. Nogmaals, het is jammer dat wij net voor de eindstreep struikelen.

50PLUS is natuurlijk niet tegen infrastructuur die nodig is, absoluut niet, maar wij zijn wel voor een betere inpassing, waarbij wij altijd de leefbaarheid zo optimaal mogelijk in stand willen houden voor de omwonenden. Wij hebben het idee dat wij nu omwille van de tijd – de schop moet de grond in zei mijn collega van het CDA – de mensen duperen die vlak bij de weg wonen en die tegen zijn. Zij zijn niet tegen die weg, want zij begrijpen ook wel dat er iets moet gebeuren. Waarom niet even meer tijd genomen? Ik weet dat wij al veel tijd verspild hebben, maar ik zei net al dat wij net voor de eindstreep struikelen. Wij hebben de ontwikkeling van de N211 goed gevolgd. Wij zijn op de locatie geweest, wij hebben met de mensen gesproken en wij hebben alle rapporten bestudeerd. Ik vind het echt jammer dat wij de eindstreep net niet gaan halen wat betreft het participatieproces. Ik zou de gedeputeerde willen vragen waarom wij niet even meer tijd nemen om nog even naar die mensen te luisteren, zodat wij de allerbeste beslissing kunnen nemen.

Ik begrijp eerlijk gezegd ook niet zo goed waarom onze gedeputeerde niet even doorpakt en kiest voor de naar onze mening beste variant, namelijk de Westlandvariant met een dubbele verdiepte ligging. Wij ontzien daarmee de natuur en de ruimte. Voorzitter, u kent onze partij, wij zijn voor meer dingen onder de grond. Wij zijn ook tegen bruggen en tegen grote viaducten met grote bergen, want dat is voor het landschap niet mooi.

22146

Gewijzigd Statenvoorstel Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan

Bakx, Van Rijnberk en Potjer

Dus, voorzitter, wij zijn absoluut tegen de voorliggende variant. Wij zijn niet tegen de verbetering van de Wippolderlaan, maar wij vinden dat er een dubbele verdiepte ligging zou moeten komen. Wij steunen daarin de omwonenden en de Burgerparticipatiegroep. Wij zullen dan ook een amendement indienen, waarin wij vragen het bij het voorstel behorende uitvoeringsbesluit als volgt aan te passen:

- 1 a. onder lid b: genoemde 'ongelijkvloers' te vervangen door 'verdiepte' aansluiting;
- 2 onder lid 2: het genoemde investeringskrediet te verhogen met 3 miljoen euro naar 23,57 miljoen;
- 3 het uitvoeringskrediet te verhogen met 3 miljoen euro naar 74,24 miljoen euro.

Voorzitter, wij kunnen het maar een keer goed doen. In een provincie waar wij zoveel beperkingen hebben qua ruimte, wil ik aan mijn collega's vragen om er nog eens goed naar te kijken en niet nu een verkeerde beslissing te nemen door een grote berg op te werpen met een viaduct eroverheen. Wat onze fractie betreft, niet doen. Dank u wel.

INGEDIEND IS:

Amendement 655/7136 van de leden Bakx, Struijlaard, Zwerus en Privé over **aanpassing uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

Besluiten:

A. Het bij het voornoemde voorstel behorende uitvoeringsbesluit als volgt aan te passen:

- 1 a. onder lid b: genoemde 'ongelijkvloers' te vervangen door 'verdiepte' aansluiting;
- 2 onder lid 2: het genoemde investeringskrediet te verhogen met 3 miljoen euro naar 23,57 miljoen;
- 3 het uitvoeringskrediet te verhogen met 3 miljoen euro naar 74,24 miljoen euro.

Toelichting:

Uit de door de omwonenden verkeerskundige aangeleverde informatie blijkt dat de zogenaamde Westland-variant (met een dubbele verdiepte ligging) een betere inpassing geeft van het project N211 'Wippolderlaan'. Het grote voordeel is dat deze variant aanzienlijk minder overlast met zich meebrengt voor de omwonenden en minder nadelige gevolgen heeft voor de leefbaarheid in het gebied. Tevens heeft deze variant minder gevolgen voor het aanwezige natuurgebied en de ruimtelijke inpassing, waardoor het bestaande geluidsscherp kan blijven staan. Uit de door omwonenden aangeleverde informatie blijkt dat de mogelijke meerkosten van deze variant aanzienlijk beperkt blijven en worden geschat op 3 miljoen euro na toepassing van compensatie van mogelijke besparingen."

De heer **VAN RIJNBERK (D66)**: In de commissie en ook hier vandaag hebben diverse sprekers hun inbreng geleverd. Ook wij zijn ter plaatste geïnformeerd door de leden van de

Burgerparticipatie. D66 vindt het belangrijk dat infrastructuurprojecten goed passen in de omgeving, iets wat wij ook bij de Verlengde Bentwoudlaan en de Duinpolderweg in deze Staten hebben bepleit. Wij waarderen dan ook het initiatief van de Burgerparticipatie om de Westlandvariant te ontwikkelen. Het beoordelen van die variant verdient aandacht vanuit de omgeving, maar ook vanuit toekomstige weggebruikers.

In dit kader heeft het Ingenieursbureau Antea Group een verkeersveiligheidsaudit opgesteld. Hieruit blijkt dat er in de Westlandvariant 'ernstige afwijkingen' (aldus Antea) zijn op het gebied van verkeersveiligheid. Afwijkingen bij het horizontaal en verticaal alignement, afwijkingen ten aanzien van het dwarsprofiel tussen de projectgrenzen en ook bij de knooppunten en aansluitingen. Met het verdiept aanleggen van de aansluiting op de N222 Veilingroute en Wateringseveldweg en het opheffen van de verzorgingsplaats, waardoor op die plek de Zwethzone kan worden vergroot, wordt een groot deel van de wensen van de Burgerparticipatie gehonoreerd. De verhoogde ligging bij de Laan van Wateringseveld blijkt verkeersveiliger dan de verdiepte ligging op dat punt. Dat maakt dat de voorkeur van D66 uitgaat naar de Wippolderlaanoplossing met een deels verdiepte en een deels verhoogde ligging en het opheffen van de verzorgingsplaats.

Inmiddels is gebleken dat ook een ruime meerderheid van de gemeente Westland hiermee heeft ingestemd. Dat is van belang, aangezien deze gemeente ruim 7 miljoen euro bijdraagt aan de meerkosten van 20 miljoen euro. In de commissie is een aantal vragen gesteld over de grondcompensatie Zwethzone en de verzorgingsplaats. D66 kan instemmen met de nagezonden schriftelijke beantwoording van de gedeputeerde, waarin aangegeven wordt dat de provincie en de gemeente partijen in de brede omgeving actief gaan betrekken bij het verdere traject in de richting van de uitvoering. Het gaat daarbij om de inrichting van de weg, de inpassing in de omgeving, de inrichting van de Zwethzone, watercompensatieverplichting et cetera. D66 gaat ervan uit dat dat op een open en begripvolle wijze gebeurt, waarbij zo veel mogelijk draagvlak wordt opgebouwd. Hetzelfde geldt voor het vervolgoverleg met de belanghebbenden van de verzorgingsplaats. D66 hoopt dat de bestemmingsplanprocedure dan niet tot extra vertraging gaat leiden, want wij zijn inmiddels drie jaar verder na het uitvoeringsbesluit van 2015.

Samengevat, voorzitter, D66 kan instemmen met de voorgestelde inhoudelijke oplossing en met het ophogen van het investeringskrediet tot ruim 71 miljoen euro. Wij horen graag nog een reactie van de gedeputeerde op de inspraak ten aanzien van de verzorgingsplaats. Dank u wel.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: GroenLinks staat voor een prettige en gezonde leefomgeving voor haar bewoners. Een omgeving die in deze regio net is opgeknappt, zoals de heer Canton ook al aangaf, waardoor er nu een groene verbinding is die van belang is voor het leven van flora en fauna, maar ook voor het leven van de mensen in de omgeving.

Gewijzigd Statenvoorstel Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan

Potjer, Canton, Voorzitter, Slooter en F. Vermeulen

GroenLinks heeft in 2015 dan ook tegen het oorspronkelijke plan gestemd. Ondanks de bezwaren besloot een meerderheid om de weg toch aan te leggen. GroenLinks wil haar waardering uitspreken voor de bewoners die hebben meegedacht en een alternatief hebben aangedragen om de overlast, met name bij de Laan van Wateringseveld, te verminderen. Zij hebben voorgesteld om daar onderlangs te kruisen. Wij waarderen het ook dat het provinciale apparaat na de besluitvorming met hen in gesprek is gegaan om te kijken wat mogelijk en haalbaar is. Met de bewoners is GroenLinks teleurgesteld dat juist de kruising waar het pijnpunt zat, in het huidige voorstel niet wordt verbeterd. Er komt hier een soort Prins Clausplein-achtige fly-over, waarop bewoners uitkijken en waarvan zij last zullen krijgen. Dat daar nu wegen worden aangelegd, gaat ten koste van de bewoners, hun leefomgeving en de natuur. Wij hebben gehoord dat de verkeersveiligheid een issue is. Aan de andere kant hebben bewoners suggesties gedaan om het op een iets andere manier vorm te geven, waardoor dat niet aan de orde is. Het gaat ook ten koste van twee florerende ondernemingen die voor veel geld uitgekocht moeten worden, waardoor wij met deze variant wellicht duurder uit zijn. GroenLinks vindt het dan ook teleurstellend dat wij net voor de eindstreep struikelen, zoals collega Bakx zei, en dat net voor de eindstreep de integraliteit wordt losgelaten en de participatie wordt beëindigd. Wij zouden de gedeputeerde willen vragen wat voor hem doorslaggevend argumenten zouden kunnen zijn om alsnog voor de Westlandvariant te kunnen kiezen.

De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: De heer Potjer sprak zojuist over het uitplaatsen van de verzorgingsplaats, het tankstation met toebehoren. Bent u er voorstander van om het uit te plaatsen of juist niet? Zoals ik u beluister, bent u tegen het voorstel, maar bent u ook tegen het uitplaatsen van het tankstation?

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Wij zijn inderdaad tegen het voorstel als geheel, en dan met name tegen het vorige voorstel. Wij zien wel dat de Wippoldervariant een verbetering is ten opzichte van het vorige voorstel, maar een argument tegen de Westlandvariant zijn de meerkosten. De verzorgingsplaats moet uitgekocht worden, wat naar onze mening nog meer kosten met zich meebrengt. Zoals wij begrepen hebben, hoeft dat bij de Westlandvariant niet en daardoor heb je dan heel veel budget over dat gebruikt kan worden om daar alsnog een onderdoorgang te creëren.

De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: Begrijp ik goed dat GroenLinks in dit geval dus pleit voor de variant met de twee onderdoorgangen, de Westlandvariant?

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Dat lijkt ons inderdaad een verbetering ten opzichte van de Wippoldervariant.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is volgens mijn lijstje nu de heer Slooter van de SP aan de beurt. Ik zie een aantal mensen niet op de lijst staan. Ik neem aan dat zij afzien van een inbreng.

De heer **SLOOTER (SP)**: Vandaag vindt met de bespreking van dit onderwerp een wonderlijk fenomeen plaats; wij gaan een besluit nemen over een besluit dat feitelijk al is gevallen is, met

het verzoek om het uitvoeringsbesluit van 2015 vandaag weer in te trekken. Hoe gek kan het lopen?

De SP kan kort zijn over het traject van de N211. Nut en noodzaak zijn wat ons betreft aangetoond en de verkeersveiligheid bij het traject gaat boven alles. De heer Van der Bent had het over de schop, ik heb het over de spade, maar die mag wat ons betreft ook in de grond. Wij zullen daarom het Statenvoorstel steunen om te komen tot de start van de uitvoeringsfase van de Wippoldervariant. Dit omdat de gedeputeerde en zijn ambtenaren al heel veel hebben gedaan om tegemoet te komen aan de betrokkenen, omdat zij tijdens de procedure gaan voor het maximale behoud, zowel kwalitatief als kwantitatief, van de Zwethzone en, zo gaf de gedeputeerde aan, omdat Gedeputeerde Staten en het uitvoerende ambtenarenapparaat in gesprek zullen blijven met de burgers en de diverse belangenverenigingen. De brief van gedeputeerde Vermeulen van 14 december 2018 geeft daaromtrent voldoende inhoudelijke aanknopingspunten en mogelijkheden om dit traject wat ons betreft tot een goed einde te brengen. Tevens gaan wij akkoord met de intrekking van het uitvoeringsbesluit van 11 november 2015. Dank.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan zijn wij aan het eind gekomen van uw inbreng in eerste termijn. Ik geef het woord aan gedeputeerde Vermeulen.

Gedeputeerde **VERMEULEN**: Laat ik in de allereerste plaats dankzeggen aan de aanwezige insprekers die ook hard hebben meegeholpen aan het creëren van dit voorstel. Ik begrijp heel goed dat het voor hen een moment van dubbele gevoelens is, omdat het voor de Burgerparticipatie, en voor de heer Van der Goes geldt dat op een andere manier, uiteindelijk niet de variant is geworden die hun voorkeur had en heeft. Daarvoor heb ik begrip, maar ik heb in de commissie ook gezegd dat burgerparticipatie natuurlijk niet betekent dat de besluitvorming geaccordeerd moet worden door alle participanten. In de verschillende bijdragen kwam de rol van de bewonersparticipatie in de besluitvorming aan de orde. Dat is het spanningsveld waarin wij met elkaar zitten. Wij vinden het van belang dat er een besluit genomen wordt en het college denkt dat het voorliggende voorstel uiteindelijk het goede is. Het wordt ook gesteund door de beide gemeenten in het gebied en met de financiële steun van Westland heeft de raad ook ingestemd. In de commissie is daarover al veel gewisseld en ik heb inderdaad namens het college een aangepast Statenvoorstel naar u toe gestuurd en in een brief een aantal nadere duidingen gegeven ten aanzien van punten die nog openstonden.

Ik kijk zelf positief terug op het participatieproces, hoewel ik goed begrijp dat de heer Voogel zei dat het wel heel lang stil was geweest tussen het laatste participatiemoment en het besluit. Dat had ook te maken met de gemeenteraadsverkiezingen en de discussies die in de colleges van Westland en Midden-Delfland moesten plaatsvinden, in Westland bovendien over de financiële bijdrage die men wilde geven. Dat moest gebeuren, voordat het besluit kon vallen.

22148

Gewijzigd Statenvoorstel Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan

F. Vermeulen

Dat heb ik meerdere malen geprobeerd uit te leggen, maar het is lastig te begrijpen dat het zo lang stil blijft als je zelf zo veel tijd en energie belangeloos hebt geïnvesteerd in zo'n proces.

Verscheidende Statenleden hebben vragen gesteld over het proces. Ik zal die langslopen. In de eerste plaats natuurlijk het punt van de heer Paymans die vraagt welk besluit wij nu eigenlijk nemen. Het besluit dat nu voorligt, komt in de plaats van het eerdere besluit. In de commissie stond de vraag nog open hoe wij dan met het oude besluit zouden moeten omgaan. Dat moet dus worden ingetrokken. Wordt dit voorstel niet aangenomen, dan geldt dat natuurlijk niet.

Ten aanzien van de verzorgingsplaats is een vraag gesteld door de heer Privé, maar ook andere leden hebben daarover vragen gesteld. U hebt ook een rapport gekregen van BP, waarin weer alternatieven werden aangegeven, mede namens de heer Van der Goes, over hoe het eventueel wel verkeersveilig zou kunnen. Verkeersveiligheid is een heel belangrijke overweging, maar het is niet de enige overweging. Ik heb ook in de commissie en in mijn brief aan de Staten gezegd dat de landschappelijke kwaliteit van belang is, maar ook de hinder die een verzorgingsplaats oplevert voor de omgeving. Uiteindelijk is dit het besluit dat voorligt. Wij moeten dat natuurlijk op een nette manier doen. Natuurlijk is dat besluit bij de heer Van der Goes op een vervelende manier binnengekomen. Dat begrijp ik, maar wij gaan nu een traject in zoals wij dat vaak doen bij de aanleg van wegen, waarbij wij op een zakelijke manier proberen eruit te komen. Lukt dat niet, dan staat altijd nog de juridische weg open. Wij zullen proberen het op een nette manier te doen en ik hoop dat wij er uitkomen.

De heer Privé vroeg naar de samenhang met alle andere maatregelen langs de A4, bijvoorbeeld de aanpak van de Prinses Beatrixlaan als inrikker, maar ook de aanpak van de A4-passage, waarmee Rijkswaterstaat bezig is. Het is mijn intentie om de overeenkomsten die wij met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) hebben over dat totaalproject bij te stellen, want wij gaan meer investeren en een andere variant aanleggen. Ik weet dat er bij de Prinses Beatrixlaan ook nog veel overleg gevoerd wordt over welke variant het uiteindelijk wordt. Ik heb ook meerdere malen aan de MRDH en Rijswijk gevraagd wat zij willen doen en hoe zij dat financieel regelen. Dat alles moet in een totaal worden afgesproken.

Ik kan toezeggen dat de borden met de bedragen worden geplaatst. Dat heb ik in de commissie ook al gezegd.

De heer Scheurwater heeft gevraagd naar de relatie met het rapport van Berenschot. Nu schrijft Berenschot heel veel rapporten. Ik neem aan dat de heer Scheurwater het rapport over participatie bedoelt. Als hamerstuk wordt nu de Participatienotitie vastgesteld. Dit houdt daar natuurlijk verband mee. Ik weet dat mensen van de Burgerparticipatie zijn geïnterviewd in het kader van dat onderzoek. Als ik terugkijk op dit hele proces dat ik in 2015 van mijn voorganger overgedragen heb gekregen, dan zouden wij bij het initiëren van een project al moeten kijken hoe wij daarmee omgaan. Nu is bijvoorbeeld aan de orde dat men in de Hoeksche Waard heel graag een randweg

bij Klaaswaal zou hebben. Ik heb ervan geleerd dat ik dus niet meteen met een panklaar voorstel moet komen, maar dat ik eerst met het probleem naar de Staten moet gaan om te vragen of die dat met mij delen dat er een oplossing voor gezocht moet worden en of wij aan de slag mogen gaan om de beste oplossing te zoeken, juist met participatie van de omgeving. Ik denk dat dat de beste route is, maar ik zeg erbij dat dat ook wel eens leidt tot bestuurlijk onbegrip in het gebied zelf, omdat daar al allerlei onderzoeken gedaan zijn en er soms al draagvlak is voor een bepaalde variant. Het gebied wil dan eigenlijk alleen dat de gedeputeerde het voorstel door de Staten brengt. Ik weet inmiddels dat dat in het vervolg kan leiden tot reacties van mensen die zeggen dat zij een beter plan hebben. Wat wij hiervan kunnen leren, is dat wij mensen er eerder bij moeten betrekken, maar ook dat wij heldere afspraken moeten maken over waarop participatie wel en niet wordt toegepast. Ik heb al eerder gezegd dat het uiteindelijke besluit natuurlijk hier in de Staten genomen wordt. De Staten moeten natuurlijk aan het begin ook kaders kunnen meegeven, want u kunt ook vinden dat er geen probleem is of dat bepaalde varianten op voorhand moeten afvallen. Dan is dat ook helder voor degenen die willen meepraten over het vervolg.

Welke richtlijnen zijn er toegepast? Ik denk dat het goed is te melden dat er bij de verkeersveiligheidsaudit is gekeken naar de richtlijnen van het CROW. Dat zijn algemene richtlijnen voor het ontwerpen van wegen. Het zijn dus geen richtlijnen van de provincie of Rijkswaterstaat. Er is ook naar andere aspecten gekeken, zoals het wegbeeld. Dat staat allemaal in bijlage 4. Mevrouw Koning had het over bijlage 8, maar ik heb het nog even nagekeken en het is bijlage 4 van bijlage 2. Uiteindelijk hebben wij verkeersveiligheid in de tweede analyse meegenomen als belangrijke factor.

Hoe gaan wij om met het bouwterrein? Dat is ook een heel belangrijke vraag. Ik wilde mijn verhaal eigenlijk afsluiten met de opmerking dat wij nu pas gaan beginnen. Dat betekent dat wij nu het ontwerp moeten gaan detailleren. Daar willen wij de omgeving natuurlijk bij betrekken. Het amendement van mevrouw Koning en vele anderen heeft daar betrekking op. De vraag is hoe wij dat gaan aanpakken. Wij hebben straks ook een aannemer nodig en die gaan wij selecteren op basis van bepaalde uitgangspunten. Ik kan mij goed voorstellen dat zo weinig mogelijk aantasting van de Zwethzone in het traject van de bouwfase ook van belang is.

Over wat goed is gegaan en wat beter kan, heb ik volgens mij al het een en ander gezegd.

Volgens mij kom ik dan bij de Partij voor de Dieren. De heer Canton heeft gezegd dat aantasting van de Zwethzone heel erg onwenselijk is, omdat die net klaar is. In 2015 was er natuurlijk ook al sprake van aantasting van de Zwethzone, maar daar was de Partij voor de Dieren destijds ook tegen. Is geld het enige probleem?

Gewijzigd Statenvoorstel Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan

F. Vermeulen, Koning, Voorzitter en Potjer

Nee, het zijn meerdere factoren. In de tussentijd hebben wij, maar ook de gemeente natuurlijk fors meer geïnvesteerd, maar er zijn meerdere factoren die bij de besluitvorming een rol hebben gespeeld, heb ik zojuist al gezegd.

Ik ben het helemaal eens met de heer Van der Bent dat de schop of de spade wel een keer de grond in moet, maar zelfs als wij nu beginnen dan kunnen wij naar verwachting pas in 2021 echt starten en dan is het in 2025 klaar. Dat is allemaal onder voorbehoud van de huidige planning. We weten dus dat het nog wel een tijdje duurt, terwijl het verkeer nu al enorm vaststaat. Wij hebben drie jaar de tijd genomen, maar eigenlijk hadden wij die tijd niet. Dat is wel iets wat wij ons moeten realiseren. En hij maakt daar terecht een punt van, voorzitter.

Dan heeft mevrouw Koning een aantal punten ingebracht, waaronder de compensatie in kwaliteit en kwantiteit en de voorkeur van de PvdA voor kwaliteit. Als wij nu het uitvoeringsbesluit nemen, dan zou ik ook willen kijken of wij bepaalde maatregelen al kunnen uitvoeren. Wij hoeven natuurlijk niet met compensatie te wachten totdat de weg er ligt. Ik wil kijken of wij kwantitatieve maatregelen al eerder kunnen uitvoeren.

Mevrouw **KONING (PvdA)**: Dat lijkt mij heel terecht. Je hoeft natuurlijk niet te wachten met de kwantitatieve compensatie. Ik heb daar zelf niet aan gedacht, maar dat is een heel goed voorstel.

Gedeputeerde **VERMEULEN**: Het schoot mij zojuist te binnen dat het misschien een goed idee was om te kijken welke maatregelen wij alvast kunnen nemen. Dat zeg ik dus gaarne toe.

Het amendement legt vast dat wij de participatie in het vervolg echt oppakken. Ik stel voor dat het college het amendement overneemt, voorzitter, maar dan moeten wij kijken of dat op bezwaren stuit.

De **VOORZITTER**: Heeft iemand er bezwaar tegen? Nee, dan is het amendement overgenomen.

Gedeputeerde **VERMEULEN**: Dank, voorzitter. De heer Bakx heeft zijn complimenten gegeven voor het proces, maar hij vindt het jammer dat wij net voor de finish struikelen. Ik denk het struikelen de perceptie is van mensen die graag zien dat hun voorstel het haalt. Ik begrijp het gevoel, maar ik heb net ook aangegeven dat het besluit uiteindelijk hier aan de bestuurlijke kant moet vallen. Wij hebben geprobeerd om de bewoners mee te nemen in het besluit, voordat het door het college werd genomen. Dat is op zich ook al bijzonder, want normaal gebeurt dat pas na afloop. Het klopt dat er dan geen ruimte meer is om het besluit aan te passen, maar dan volgt het politieke proces dat vandaag hier plaatsvindt. Ik geef de complimenten graag door aan de bewoners en iedereen die een bijdrage heeft geleverd, maar ook aan de organisatie die er heel hard aan heeft gewerkt.

Waarom niet nu doorzetten? Dat doen wij dus volgens mij wel door nu een klap te geven op het voorstel van het college om vervolgens de ingewikkelde fase van aanbesteding en aanleg in

te gaan. Je kunt niet eindeloos blijven wachten, ook al wordt de suggestie gedaan om nog twee maanden uit te trekken voor een quickscan. Gelet op hoe besluitvormingsprocessen gaan, zijn wij dan veel meer tijd kwijt dan twee maanden en volgens mij kan de verkeersdruk daar niet op wachten.

Dan ten aanzien van het amendement dat is ingediend. Het college is daarvan vanzelfsprekend geen voorstander, ook omdat dit zou kunnen leiden tot allerlei ingewikkeldheden ten aanzien van de verkeersveiligheid en de doorstroming in de richting van Den Haag. Ik denk dat terecht is opgemerkt door een inspreker dat ook Den Haag groot voordeel heeft bij de weg, maar Den Haag pakt weer andere dingen aan, zoals de Rotterdamse Baan. Dat is haar kant van de deal. Den Haag investeert in de aanleg van de Rotterdamse Baan en de provincie doet deze investering. Maar natuurlijk is het ook belangrijk voor de ontsluiting van Den Haag en juist de aansluiting bij Wateringseveld moet voldoende capaciteit hebben om het verkeer in de richting van Den Haag door te kunnen laten stromen. Het amendement moet ik dus ontraden, voorzitter.

Dan heeft de heer Van Rijnberk gevraagd hoe het verdergaat met de omgeving. Ik heb al het een en ander gezegd ten aanzien van de verzorgingsplaats. Ten aanzien van de participatie heb ik zojuist voorgesteld om het amendement over te nemen en dat hebt u ook gedaan. Daarmee maakt het deel uit van het voorstel.

De heer Potjer daagt mij met zijn bijdrage eigenlijk uit om nog eens argumenten te geven voor de variant van de bewoners. Volgens mij is het aan Gedeputeerde Staten om te bepleiten waarom dit het goede voorstel is. Dat heb ik in de commissie gedaan en dat heb ik hier zojuist nog een keer gedaan. En daar laat ik het graag bij. Ik heb al iets gezegd over de aanpak in de vervolgfase. Dat wordt uitdagend genoeg, want het is een groot project, waarbij wij elkaar nog hard nodig zullen hebben. Wij gaan daarover een nieuwe samenwerkingsovereenkomst sluiten met de gemeenten. Wij gaan overeenstemming zoeken met Rijkswaterstaat en de MRDH en dan kunnen wij aan de slag. Dank u wel.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Mijn bijdrage was niet bedoeld om u te vragen om de bewonersvariant te verdedigen, maar ik probeerde te vragen wat er voor u nodig is om daar alsnog akkoord mee te kunnen gaan. U hebt diverse argumenten genoemd. Financiën is volgens mij een belangrijk argument. Als wij de financiën regelen, kunt u er dan mee instemmen? Veiligheid en de visuele kant spelen een rol, maar de bewoners hebben ook een variant voorgesteld met een talud, waarmee de visuele kant en de veiligheid verbeterd worden en de kosten lager. Mijn vraag aan u is wat ervoor nodig is om ervoor te zorgen dat u alsnog akkoord kunt gaan met de Westlandvariant met een dubbele verdiepte ligging.

22150

Gewijzigd Statenvoorstel Uitvoeringsbesluit N211 Wippolderlaan;
Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van plan-
beoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Potjer, F. Vermeulen, Voorzitter en Canton

En naar aanleiding van uw eerdere betoog over de aanbesteding; is het bijvoorbeeld denkbaar dat een aannemer met een voorstel komt voor een onderdoorgang, zodat de bewoners geen last krijgen van licht, geluid en stank? Kunt u dat als optie meenemen in de aanbesteding? Dat is de vraag.

Gedeputeerde **VERMEULEN**: Om met uw laatste vraag te beginnen; wij hebben hier de systematiek dat Provinciale Staten randvoorwaarden kaderstellend invullen voor de uitvoering. Met dit besluit is dus ook besloten dat die ongelijkvloerse kruising bovenlangs wordt ingevuld. Het is dus niet mogelijk om dat in de aanbesteding op een andere manier te doen. Er zijn natuurlijk wel allerlei andere mogelijkheden waarnaar wij met de aannemer kunnen kijken, maar dat is invulling van het besluit binnen de kaders. En met betrekking tot uw eerste vraag; volgens mij heb ik meerdere malen in de commissie en ook hier betoogd waarom dit het goede voorstel zou zijn en waarom er bestuurlijk, in ieder geval vanuit de portefeuillehouders van de gemeenten en de provincie in de stuurgroep, maar ook vanuit het college is voorgesteld om dit besluit nu te nemen. Ik heb daarbij allerlei overwegingen meegegeven – onder andere de overwegingen die de heer Potjer net herhaalde – ten aanzien van verkeersveiligheid, ruimtelijke inpassing en doorstroming. Financiën is niet het enige punt. Volgens mij is het niet zinvol om dat debat nog een keer te herhalen.

De **VOORZITTER**: De heer Potjer tot slot.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Ik ben het geheel met u eens dat Provinciale Staten de kaders meegeven. U hebt zojuist het kader overgenomen dat u de nadere invulling van maatregelen gericht op het verminderen van geluids- en lichthinder en op de inpassing en de impact gaat vormgeven in samenspraak met bewoners, ondernemers en gebruikers. Als een aannemer daarvoor een goed idee heeft in de aanbesteding, dan past dat dus binnen de kaders die Provinciale Staten nu hebben meegegeven.

Gedeputeerde **VERMEULEN**: Dat overgenomen deel van het besluit maakt deel uit van het totale besluit, waarin staat dat wij deze variant op deze manier binnen de kaders gaan uitvoeren. Volgens mij begrijpt de heer Potjer heel goed dat ook de participatie plaatsvindt binnen die kaders. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan zijn wij aan het eind van de eerste termijn van Gedeputeerde Staten. Dan is de vraag of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik heb het idee dat er al veel uitgewisseld is. Ik hoor geen gejuich opgaan voor een tweede termijn. Dan gaan wij dat ook niet doen. Dan gaan wij over tot stemming. Amendement 654/7136 is overgenomen. Dat betekent dat wij gaan stemmen over amendement 655. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? De heer Canton.

De heer **CANTON (Partij voor de Dieren)**: Het amendement is een kleine stap vooruit, maar zelfs als dit amendement wordt aangenomen, is het voor ons bij lange na niet genoeg om het voorstel te kunnen steunen. Daarom kunnen wij ook dit amendement niet steunen.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Een beetje in het verlengde daarvan maar dan met precies de omgekeerde conclusie. Dit amendement verbetert het voorstel en GroenLinks is er altijd voor als een slecht plan iets beter te maken is dan het was. Dus wij zullen voor het amendement stemmen.

De **VOORZITTER**: Geen andere stemverklaringen? Dan breng ik amendement 655 in stemming. Wie is daarvoor? Daarvoor zijn de leden van de fracties van GroenLinks, 50PLUS, Groep Leefbaar Zuid-Holland. PVV en Groep Zuid-Holland. Het amendement is verworpen.

AMENDEMENT 655/7136 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING VERWORPEN.

Dat brengt ons bij de stemming over het voorstel zelf. Heeft er iemand behoefte aan een stemverklaring? Nee, dan gaan wij het in stemming brengen. Wie is daarvoor? Voor zijn de leden van de fracties van de SP, PvdA, D66, VVD, CDA, PVV, SGP en ChristenUnie en Groep Zuid-Holland. Het voorstel is aangenomen.

HET VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

B GEWIJZIGD STATENVOORSTEL TOT INSTEMMING WERKWIJZE VAN PLANBEOORDELING, INFORMATIEVOORZIENING EN UITWERKING LOCATIE ZWETHOF (7138)

De **VOORZITTER**: Aan de orde is de beraadslaging en besluitvorming over de werkwijze van planbeoordeling, informatievoorziening en uitwerking locatie Zwethof. Aan Provinciale Staten wordt gevraagd na de beraadslagingen een besluit te nemen over het voorstel van Gedeputeerde Staten om in te stemmen met de voorstellen voor:

- 1 continuering van de beschreven werkwijze met betrekking tot de selectieve beoordeling van gemeentelijke plannen (geoomerkte plannen) en het vastleggen van de werkwijze voor de aselechte beoordeling van plannen (niet-geoomerkte plannen);
- 2 het verduidelijken van definities over de 3-hectarekaart bij een volgende actualisering van het beleid;
- 3 het in navolging van punt 3 aanvullen van de toelichting in het e-formulier bij het onderdeel 3-hectarekaart;
- 4 extra communicatie naar gemeenten over de toepassing en consequenties van de 3-hectarekaart in relatie tot het provinciale beleid;
- 5 het kwalificeren van de volgende locaties als politiek-bestuurlijk gevoelig vanuit historisch perspectief, op basis van beschikbare informatie en op basis van moties en amendementen in de periode sedert 1-1-2011: Valkenburg; Zuidplaspolder; Gnephoek Alphen aan den Rijn; Duivenvoordecorridor; Monster-Noord ontwikkellocatie; Zwethof Zoeterwoude; Schie-oevers; Bleizo; Decathlon Schiedam en Den Haag;

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van planbeoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Voorzitter en Van Dieren

- Kustbebouwing o.a. strandhuisjes Kijkduin; Suikerfabriekterrein (glastuinbouw); Broek en Simontjespolder Teylingen; Vliegveld RTHA; Oude Polder Pijnacker-Nootdorp; Warmterotonde; Duinpolderweg; Verlengde Bentwoudlaan/N11/N207; inrikker Den Haag, Beatrixlaan Rijswijk; Ridderkerklijn; Pijnacker Nootdorp tennispark; Buitenland van Rhoon en het Provinciaallandschap Midden Delfland;
- 6 het informeren van PS over de politiek-bestuurlijke historie van de hiervoor genoemde gevoelige locaties indien nieuwe ontwikkelingen of wijzigingen aan de orde zijn die voor rol, positie of besluitvorming van Provinciale Staten relevant kunnen zijn;
- 7 het hanteren van de volgende criteria voor het bepalen van toekomstige dossiers waarop extra bestuurlijke aandacht nodig is in verband met de historie van deze locaties:
- plannen die eerder zijn ingetrokken naar aanleiding van strijdigheid met provinciaal belang en na politiek-bestuurlijke discussie;
 - plannen met bestuurlijke afspraken;
 - plannen die alleen onder specifieke voorwaarden toegestaan werden of juist afgewezen.

Ik geef het woord aan de heer Van Dieren voor de SGP en ChristenUnie.

De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: De titel van dit onderwerp luidt 'Werkwijze planbeoordeling en voorstellen over informatievoorziening'. Wij hebben natuurlijk uitgebreid gesproken over de Zwethof en er zijn ook excuses aangeboden, dus wat mij betreft zetten wij achter dat specifieke onderwerp een punt. Het gaat nu dus over de werkwijze en de planbeoordeling, hoewel dat natuurlijk wel is voortgekomen uit de discussie over de Zwethof. Planbeoordelingen en voorstellen tot informatievoorziening zijn onderwerpen die steeds meer op onze agenda komen als gevolg van besturen op afstand, meer delegeren, meer flexibiliteit, meer ruimte voor gemeenten, meer ruimte voor inwoners en bedrijven. Wij moeten niet alleen stilstaan bij de gevolgen daarvan voor de besluitvorming binnen de provincie, maar ook bij de gevolgen voor de informatievoorziening, zodat Provinciale Staten hun taak als beleidsbepalend orgaan en hun controlerende taak goed kunnen uitoefenen. Is daar geen helderheid over, dan kan dat tot ongelukken leiden, zoals bij de Zwethof. In dit voorstel wordt een zevental voorstellen ter verduidelijking gedaan. Grotendeels kan ik daarin meegaan. Over een drietal wil ik een opmerking maken en voor twee wil ik een amendement indienen ter verduidelijking van wat er staat.

De informatievoorziening over de manier waarop de door Provinciale Staten gestelde kaders in de praktijk uitwerken en hoe de gemeenten daarmee omgaan. Deze rapportages kunnen voor Provinciale Staten aanleiding zijn tot verduidelijking of aanpassing van de kaders. Het gaat dus niet alleen om het rapporteren en daar kennis van nemen, maar Provinciale Staten moeten ook kijken of zij hun kaders moeten aanpassen. Die jaarlijkse rapportage wordt gedeeltelijk gedaan in de jaarrekening, maar Gedeputeerde Staten zouden die informatievoorziening verder moeten verbreden en verduidelijken, zodanig dat Provinciale Staten hun taken goed kunnen uitvoeren.

Bij punt 6 wordt gesproken over een opsomming van politiek-bestuurlijk gevoelige locaties. Dat is goed. Er wordt echter gesproken over een limitatieve opgave, maar ik zou dat lijstje willen weghalen en alleen willen spreken over gevoelige locaties, want er kunnen locaties in de loop der tijd afvallen en er kunnen ook locaties bijkomen.

Wij kunnen dus grotendeels met dit voorstel instemmen met de correctie van die twee punten. Daarvoor dien ik nu een amendement in dat door enkele collega's is meeondertekend.

INGEDIEND IS:

Amendement 656/7138 van de leden Van Dieren, Hoogendam en Van Viegen over **werkwijze planbeoordeling en voorstellen voor informatievoorziening**.

"Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen ter behandeling van bovenvermelde agendapunten;

Besluiten:

Het bij voornoemde voorstel behorende ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

ad1

toe te voegen als laatste zin:

... en Provinciale Staten jaarlijks te informeren over de werking van het e-formulier, zoals het ontbreken of niet correct invullen en bijzondere toetsing van ruimtelijke plannen.

Ad6

als volgt te wijzigen:

Het informeren van PS over de politiek bestuurlijke historie van hiervoor genoemde gevoelige locaties.

In:

Het informeren van Provinciale Staten over de politiek-bestuurlijke historie van gevoelige locaties ...

Toelichting:

Ad1

Het is voor een goede informatievoorziening aan Provinciale Staten noodzakelijk dat zij periodiek worden geïnformeerd over de werking in de praktijk van de door Provinciale Staten gestelde ruimtelijke kaders. Dit kan bijvoorbeeld als aanvulling in/bij het jaarverslag.

Bij de beleidsrijke invoering van het omgevingsbeleid zal dit een onderdeel moeten zijn van bespreking.

Ad6

Het is niet wenselijk de basis voor de rapportages te beperken tot de huidige limitatieve opsomming, omdat locaties kunnen komen te vervallen of aan de lijst worden toegevoegd."

22152

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van planbeoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Bonnewits-de Jong en Mooiman

Mevrouw **BONNEWITS-DE JONG (VVD)**: Terugkijkend op hoe het proces met betrekking tot het bestemmingsplan voor de Zwethof is gelopen, kunnen wij het volgende constateren. Wij hadden beter geïnformeerd moeten worden en er dienen maatregelen genomen te worden om dit soort situaties in de toekomst te voorkomen.

In dit Statenvoorstel worden wij geïnformeerd over de werkwijze van planbeoordelingen en worden er voorstellen gedaan om herhaling van deze situatie te voorkomen. De aandachtspunten van motie 840 worden naar onze mening goed ondersteund door dit Statenvoorstel. Wij willen benadrukken dat wij ons er goed in kunnen vinden dat ons toezichtsregime steunt op het principe van vertrouwen geven. De relatie tussen de provincie en de gemeenten heeft er groot belang bij om gebaseerd te zijn op vertrouwen en dat valt of staat met een heldere communicatie en informatievoorziening naar elkaar toe. Het is daarom goed dat er een extra toelichting komt op de 3 ha-kaart en de consequenties daarvan. Wij vinden het ook heel erg prettig om op voorhand te weten welk type dossiers extra bestuurlijke aandacht behoeven. Het is dus goed dat er meer informatie aan de ambtenaren, maar vooral ook aan de Staten wordt verstrekt over de signalering, de borging en het historisch besef van de locaties die bij ons op tafel komen. En oplettenheid wanneer in eerdere gevallen met het invullen van het e-formulier wat minder zorgvuldig of consequent is omgegaan, lijkt ons dan ook zeer op zijn plaats. Wij kunnen ons eigenlijk wel goed vinden in de maatregelen en voorstellen zoals die in dit voorstel zijn geformuleerd. Wij willen graag het amendement van de heer Van Dieren nog even goed bekijken, alvorens te besluiten of wij dit kunnen ondersteunen. Dank u wel. Dit was mijn bijdrage in eerste termijn.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Een situatie zoals ontstaan rondom de Zwethof in Zoeterwoude dient in de toekomst voorkomen te worden. De PVV staat voor transparantie in het openbaar bestuur en dat geldt vanzelfsprekend ook in dit huis. Het college heeft onvoldoende rekening gehouden met de politiek-bestuurlijke historie die vanuit de Staten verbonden is aan deze specifieke locatie. Het is goed dat het college dit nu erkent en aangeeft dat de Staten beter geïnformeerd en er beter bij betrokken hadden moeten worden. Hierop gebaseerd hebben de Staten aan het college een evaluatie gevraagd en deze evaluatie is uiteindelijk voortgekomen vanuit de Eenheid Audit en Advies, het rapport Evaluatie proces bestemmingsplan Zwethof. In het rapport is een zestal aanbevelingen omschreven die de nadruk leggen op betere informatievoorziening en samenwerking. Zo adviseert men het college om de werkwijze voor de nadere beoordeling van niet-geoordeelde plannen vast te leggen, duidelijkheid te scheppen over wat onder het criterium van de 3 ha-kaart moet worden gerekend, om in het e-formulier een exact aantal hectares op te nemen en om de Staten er beter bij te betrekken. Ook omschrijft het rapport dat de provincie geen digitaal administratiesysteem heeft voor de geschiedenis van specifieke locaties. De signaleringsfunctie wordt hierdoor bemoeilijkt, omdat er voornamelijk een beroep wordt gedaan op de historische kennis van de ambtenarij. Dit zorgt voor onduidelijkheden en de daarmee samenhangende problematiek. Het is dan ook van groot belang dat er een toegankelijk digitaal systeem komt, waarin ambtenaren en Statenleden de informatie kunnen vinden die zij nodig hebben. Zeker nu de ambtenaren

allemaal mooie middelen hebben gekregen, waaronder Samsung S9-telefoons. Zij hebben dus de middelen om het te doen, dus laten wij die dan ook gebruiken. Als de provincie haar eigen administratie niet op orde heeft, dan kunnen wij dat moeilijk verlangen van anderen. Wij ontvingen dan ook met tevredenheid het nieuws dat het college een dergelijk systeem wil opzetten. Het is nu vooral de vraag hoe het college dat wil inpassen en natuurlijk wanneer het college verwacht dat het systeem operationeel is. Het lijkt ons ook goed dat dit in samenspraak met de Staten gebeurt, zoals het geval was bij het digitale omgevingsbeleid dat positief is bevonden. Zelf denken wij dat de provincie zou kunnen voortborduren op de Panelview Zuid-Holland die nu al aan het e-formulier gebonden is. Naast plannen die naar aanleiding van het e-formulier beoordeeld worden, beoordeelt de provincie ook op eigen initiatief plannen, zelfs als uit het e-formulier blijkt dat er geen sprake is van strijdigheid met provinciaal belang. Het gaat dan bijvoorbeeld om plannen die een relatie met provinciale projecten hebben of om plannen die tijdens periodiek overleg met gemeenten aan de orde zijn geweest. Het komt daarnaast ook voor dat onderdelen van het e-formulier niet correct ingevuld worden. In de afgelopen commissie was juist hierover een interessante discussie. Het college geeft aan dat in een dergelijke situatie wordt gesproken met de betrokken gemeente in de halfjaarlijkse gesprekken, maar dat er intern bij de provincie geen overzicht is van de instanties die het formulier foutief hebben ingevuld en hoe vaak dit is voorgekomen. De conclusie is dus dat wij daarop ook niet kunnen monitoren en er niet op kunnen sturen om onduidelijkheden weg te nemen. Wij willen voorstellen om dit wel te gaan registreren en dit overzicht aan de Staten aan te bieden. Wij zullen hiervoor een motie indienen. Verder gebruikt het college in het overnemen van de aanbevelingen van het rapport op twee punten andere bewoordingen. En mijn laatste vraag is dan ook of het college de aanbevelingen uit het rapport in zijn geheel over zal nemen. Zo ja, dan zouden wij ook graag willen weten wanneer het college verwacht hier werking aan te kunnen geven. Voorzitter, dank u wel.

INGEDIEND IS:

Motie 848/7138 van de leden Mooiman, Struijlaard, Zwerus, Bakx en Van Viegen over **registratie foutief invullen e-formulier**.

“Provinciale Staten van Zuid-Holland, in vergadering bijeen op 19-12-2018 ter behandeling van bovenvermeld agendapunt;

Constaterende dat:

- het voorkomt dat het ‘e-formulier aanbieden ruimtelijk plan’ foutief wordt ingevuld;
- de provincie niet registreert hoe vaak en door welke instantie het e-formulier foutief wordt ingevuld;

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van plan-beoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Van Hunnik, Hoogendam en Bakx

Overwegende dat:

- zicht op het aantal foutief ingevulde formulieren een bijdrage levert aan de signaleringsfunctie en bijsturing mogelijk maakt;
- de provincie er profijt bij heeft dat het 'e-formulier aanbieden ruimtelijk plan' correct wordt ingevuld;

Verzoeken het college:

te registreren hoe vaak en door welke instantie het e-formulier verkeerd wordt ingevuld en dit overzicht eens per jaar aan de Staten te verstrekken;

En gaan over tot de orde van de dag."

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Wij hebben het al vaker over het dossier Zwethof gehad en gelukkig, durf ik wel te zeggen, hebben wij het vandaag vooral over de procedures die wij nodig hebben om Provinciale Staten goed te kunnen informeren, zodat wij onze rol als volksvertegenwoordiging goed kunnen uitvoeren. Daar ben ik blij mee, want ik denk dat wij daarin nog zaken kunnen verbeteren en kunnen kijken hoe wij onze rol serieus kunnen nemen en kunnen oppakken. Ik denk dat het voorliggende stuk van Gedeputeerde Staten een mooie eerste aanzet daartoe is. Ik noem het een aanzet, omdat ik denk dat er nog veel meer, beter kan en dat wij vooral kritischer mogen kijken naar wat wij nodig hebben en hoe wij daarmee omgaan. De grote vraag die GroenLinks daarbij heeft, is welke informatie van belang is. Welke informatie hebben wij nodig om als volksvertegenwoordigers onze afwegingen te kunnen maken? Hoewel partijen hun eigen afwegingen maken, denk ik dat wij op dat punt een gedeeld belang hebben. Voor GroenLinks ligt de nadruk met name op groen; dat zal geen verrassing voor u zijn. Op provinciaal niveau betekent dat voor een heel groot deel ruimtelijke ordening en dan komen wij vanzelf weer bij waar het vandaag over gaat, namelijk: hoe gaan wij om met informatie en welke informatie hebben wij nodig? GroenLinks heeft erover nagedacht en wij komen op vier belangrijke punten die wij nodig hebben om onze afwegingen te kunnen maken.

Ten eerste willen wij graag weten welke gemeenten problemen hebben gehad of moeite hebben met het invullen van het e-formulier. In de commissie kwam naar voren dat er bij sommige gemeenten vaker problemen waren en formulieren soms niet zijn ingevuld. Dat is voor mij als volksvertegenwoordiger van groot belang om te kunnen afwegen hoe een plan is opgesteld en of aan alle eisen is voldaan. Wat GroenLinks betreft moeten wij van die informatie op de hoogte zijn. Daarom ook de vraag aan het college of het ons op de hoogte kan houden hiervan. Dat hoeft wat mij betreft niet in elke vergadering, maar ik kan mij wel goed voorstellen dat wij jaarlijks een terugkoppeling krijgen.

Daarnaast is het voor mij als volksvertegenwoordiger van groot belang te weten welke besluiten er zijn genomen in Provinciale Staten en welke aanpassingen er aan besluiten zijn gemaakt, welke moties en amendementen er zijn ingediend. Op basis van deze informatie zouden Provinciale Staten moeten kunnen afwegen in hoeverre een plan politiekgevoelig is en wat zij ervan vinden. Als wij informatie niet hebben dan kunnen wij die niet meewegen en dan sluipen er fouten in. Dat zouden wij wat ons betreft allemaal niet moeten willen.

Ten derde zouden wij moeten weten welke afspraken en welke afstemming er is geweest in vooroverleg. Wij werken op basis van vertrouwen, zowel in dit huis tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten als tussen provincie en gemeenten, maar dat betekent niet dat wij aan alles ruimte moeten geven en dat alles maar kan in Zuid-Holland. Gelukkig niet, zou ik bijna zeggen. Daarom verwachten wij dat wij door het college op de hoogte worden gehouden over de informatie die vooraf is gedeeld en wat daarin van belang kan zijn voor de besluitvorming.

En tot slot is het wat ons betreft van belang om te weten welke plannen er zijn met bestuurlijke afspraken. In het voorliggende stuk wordt gesproken over plannen met bestuurlijke afspraken. Wat ons betreft gaat het ook om regio's en gebieden met bestuurlijke afspraken. Als wij bijvoorbeeld over het Groene Hart afspraken hebben gemaakt en een bestuursakkoord hebben gesloten over de manier waarop wij daarmee willen omgaan, maar wij die niet betrekken bij een specifiek plan in het Groene Hart, dan slaan wij alsnog de plank mis. Daar zit wat ons betreft een grote zorg.

Dus de vraag aan het college is om vooral te kijken hoe wij gebiedsgebonden informatie kunnen toevoegen. Ik hoor graag hoe het college daartegen aankijkt. Als wij aan deze punten kunnen voldoen, dan denk ik dat Provinciale Staten kwalitatief goede besluiten kunnen nemen. Wij zullen het wellicht niet allemaal met elkaar eens zijn, daarover kunnen wij het debat voeren, maar dan hebben wij wel de juiste informatie om tot een besluit te komen. Dank u wel.

De heer **HOOGENDAM (SP)**: De SP is blij met het voorliggende stuk. Net als de SGP en ChristenUnie willen wij de voorgeschiedenis laten voor wat die is, maar de ingeslagen weg kan onze instemming hebben. Ik wil vanaf deze plaats voor de laatste keer dat het mogelijk is, gebruikmaken van de mogelijkheid om mij aan te sluiten bij de woorden van de heer Van Dieren. Wij hebben het amendement van de SGP en ChristenUnie meeondertekend. Dat was mijn bijdrage.

De heer **BAKX (50PLUS)**: Ook wij kunnen kort zijn. Wat betreft de woningbouwlocatie Zwethof kan 50PLUS kort zijn. Het had op deze manier nooit mogen gebeuren en wij gaan ervan uit dat het ook niet meer zal gebeuren. De fractie van 50PLUS maakt zich wel zorgen over de manier waarop zowel door gemeenten als provincie wordt omgegaan met de zogenaamde e-formulieren. Het betreft hier elementaire en erg belangrijke zaken, waarbij er voor alle betrokken partijen grote belangen op het spel staan. De Visie Ruimte en Mobiliteit hebben wij met name om de beperkte ruimte die beschikbaar is in onze provincie verstandig in te vullen en te gebruiken. Daarom begrijpen wij echt niet waarom er op deze wijze invulling is gegeven aan het beleid en wij gaan ervan uit dat dit een incident is en dat er buiten bestaand stads- en dorpsgezicht gehandeld wordt conform de afspraken van ons beleid. Wij zullen het voorstel steunen. Dank u wel.

22154

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van plan-beoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Hillebrand

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: De premier vergeleek Nederland deze week met een teer vaasje. Ik citeer de premier niet vaak, ik ben het ook lang niet altijd met hem eens, maar ik dit geval dacht ik 'verrek, hij heeft gelijk', Nederland is een teer vaasje. Sterker nog, alle westerse democratieën zijn tere vaasjes, want onze vrijheid, onze welvaart en ons brede welzijn zijn afhankelijk van een ragfijn spel van democratische regels en waarden. En dan gaat het om recht op transparante besluitvorming, informatie, het waarborgen van het recht van minderheden. Dat is zo belangrijk in een democratie, want als die regels met voeten getreden worden dan glijd je af naar situaties die wij zien in Turkije, Rusland en elke bananenrepubliek.

Waarom begin ik er hier nu over? Omdat in de kwestie Zwethof ook een aantal democratische regels in het gedrang is gekomen. De regels zijn helder. Provinciale Staten stellen regels op voor het gebruik van de ruimte in de provincie en Gedeputeerde Staten zien erop toe dat die regels worden nageleefd. Wat ging hier mis? Het ging mis in de communicatie tussen de gemeente en de provincie, en tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten, waardoor aan het eind van de rit Gedeputeerde Staten op de stoel van Provinciale Staten belandden. Daarover hebben wij het uitgebreid gehad, dus dat gaan wij hier niet overdoen.

Wij hebben toen gevraagd of wij vandaag dit debat konden hebben om te kijken hoe wij zo'n situatie in de toekomst kunnen vermijden. De commissiebehandeling heeft onze zorgen niet volledig kunnen wegnemen. Het nare gevoel waarmee ik uit die commissievergadering vertrok, heeft met name te maken met het feit dat ik daar constateerde dat het toch moeilijk is om alle regels die in die huis gelden, altijd helemaal zuiver toe te passen. En met name als je in een commissie vraagt of wij gebruik kunnen maken van ons recht op informatie en je vraagt om informatie en dat wordt dan niet gezien als een logische vraag die altijd, waar mogelijk, met ja beantwoord wordt, maar daar gaat dan discussie over ontstaan, dan geeft dat een vervelend gevoel. En voor vandaag heb ik mijzelf voorgenomen om niet in een herhaling van dat debat te vervallen en dus niet heel veel vragen te stellen in de zin van: 'bent u bereid om ons te informeren?' of 'bent u bereid om ons op deze manier in onze rechten te faciliteren?', maar zal ik gewoon namens mijn fractie een aantal zaken aangeven waarvan wij denken dat wij daarop in dat ragfijne spel van democratische regels recht hebben. En ik zal een aantal dingen aangeven waaraan wij in de toekomst zullen toetsen en een aantal zaken waarover wij in de toekomst gewoon geïnformeerd willen worden. Wij gaan ervan uit dat dat bij de verdere uitwerking van de voorliggende notitie wordt meegenomen. Ik heb vijf punten.

1. Wordt de notitie vandaag nu wel of niet vastgesteld? Het is klip-en-klaar dat Gedeputeerde Staten altijd onverkort verantwoordelijk zullen zijn voor het handhaven van de door Provinciale Staten gestelde regels. Dus Gedeputeerde Staten kunnen nooit zeggen dat er een notitie is vastgesteld en dat Provinciale Staten daarom hebben ingestemd met ... Nee, Provinciale Staten stellen regels, Gedeputeerde Staten hebben de wettelijke plicht om ervoor te zorgen dat die regels worden nageleefd. Daar doet deze notitie niets aan af. De notitie kan er wel voor zorgen dat er minder

problemen ontstaan van de orde van Zwethof of Nieuwkoop, waar het recent ook mis is gegaan.

2. Ik wijs hier nogmaals op het risico van de risicoregelreflex. De risicoregelreflex is dat als er een crisis is, je heel erg je best gaat doen om ervoor te zorgen dat die crisis zich nooit meer kan voordoen, maar een volgende crisis zal zich altijd ergens anders voordoen. Nu is het misgegaan met de 3 ha-kaart en de grootte van de locatie, maar er zijn veel meer regels die Provinciale Staten stellen. Sterker nog, nu er zo op die 3 ha-kaart ingezoomd wordt, krijg je bijna de indruk dat Provinciale Staten geen belang meer hebben of niet meer in beeld zijn als het kleiner is dan 3 ha. Niets is minder waar. Op de meeste plekken langs de kust zijn twee strandhuisjes al in strijd met provinciaal beleid en dat heeft niets te maken met 3 ha. Als de Ladder voor duurzame verstedelijking ergens niet wordt toegepast, is dat in strijd met het provinciaal beleid. Als er ergens in strijd met de voorschriften grootschalige detailhandel wordt gevestigd, dan is dat in strijd met het door ons vastgesteld beleid. En één huis, of dat nu van een wouderhouder is of niet, in het natuurgebied kan ook strijdigheid opleveren met provinciaal beleid. En dus houden Gedeputeerde Staten onverkort de plicht om te zorgen voor naleving en handhaving van alle provinciale regels en niet alleen voor die regel waar het is misgegaan en die nu in de schijnwerpers staat.
3. Natuurlijk helpt de lijst met gevoelige locaties, als je wilt vermijden dat er in de toekomst weer een conflict ontstaat waarbij Provinciale Staten zich in hun rechten voelen aangetast. Maar net als de heer Van Dieren zeg ik ook dat die lijst dus niet limitatief is. Het is niet zo dat als een locatie niet bij meerderheid op die lijst is gezet, Provinciale Staten of een individueel Statenlid geen recht meer hebben op informatie. Ik geef een voorbeeld. Glaslocaties; ik heb in de commissie gevraagd om alle glaslocaties aan die lijst toe te voegen. Ze zitten er niet in en nu vraag ik mij af wat ik moet doen. Moet ik nu een amendement gaan indienen om ze er alsnog op te zetten? Volgens ons hoeft dat dus niet. En laat ik dat nog wat toespitsen. In het huidige beleid is net opgenomen dat Gedeputeerde Staten vrijstelling kunnen verlenen voor een locatie die nu een glasbestemming heeft, als een andere bestemming geen strijdigheid oplevert met de ruimtelijke kwaliteit. Dat is een heel vage omschrijving met heel veel ruimte voor interpretaties. Ik heb vele malen gevraagd hoe wij daarover de discussie kunnen aangaan. Moet ik nu dat soort locaties hier gaan amenderen? Maar ik heb ook nog nooit een toezegging gekregen. Laat ik het hier maar helder zeggen. Op het moment dat enige gemeente een verzoek indient om een locatie met de bestemming glas van kleur van bestemming te doen verschieten, doe ik bij dezen een verzoek aan Gedeputeerde Staten om ons daarover terstond te informeren, omdat wij die inlichtingen belangrijk vinden voor onze controlerende taak. Volgens mij is dat afdoende om die inlichtingen te krijgen en ga ik dus geen amendement daarover indienen. Breder gaat het ons dus om glaslocaties die een andere bestemming krijgen.

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van planbeoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Hillebrand, Van Dieren en Voorzitter

Wij wensen daarover actief en direct geïnformeerd te worden. Ik vraag niet eens om een toezegging, ik ga ervan uit dat het hierbij geregeld is, voorzitter.

4. Gedeputeerde Staten kiezen voor toezicht op basis van het vertrouwensbeginsel. Een brede meerderheid in de Staten vindt dat ook prima. Dat is ook een veel gebruikte vorm. Het kan niet zo zijn dat, als het in de toekomst weer misgaat, wij dan horen dat wij ermee hebben ingestemd dat Gedeputeerde Staten het op basis van vertrouwen doen. Nee, de regel is dat u ervoor moet zorgen dat de regels worden nageleefd. Wij nemen er kennis van dat u dat doet op basis van het vertrouwensbeginsel en daarbij kunnen wij ons het nodige voorstellen. Tegelijkertijd werkt het werken in vertrouwen alleen – horizontalisering van het toezicht – als het vertrouwen ook verspeeld kan worden. Vandaar dat wij hebben gevraagd wat er gebeurt als gemeenten dat vertrouwen beschamen. Eerst stond daar een heel scherpe tekst en daarop heb ik in de commissie gevraagd welke gemeenten op de lijst staan van gemeenten waarvan alle plannen getoetst worden. Dat werd een lang debat en ik heb geen antwoord gekregen. Het heeft er wel toe geleid dat de tekst is aangepast. De tekst die nu in de notitie staat, luidt: "Het komt voor dat gemeenten het e-formulier niet goed invullen. Dan gaan wij met die gemeenten in overleg." En dan wordt er gezegd: "Alle plannen worden vervolgens (tijdelijk) beoordeeld." Het staat vriendelijker opgeschreven, het gaat meer uit van vertrouwen in gemeenten, maar het komt op hetzelfde neer. Gemeenten kunnen het vertrouwen uiteindelijk verspelen.
5. De heer Van Dieren heeft een amendement ingediend over informatieverstrekking. Ik vind dat amendement niet echt helder. Wij zullen er wel voor stemmen. Maar laat ik hier maar aangeven dat mijn fractie graag minimaal elke zes maanden wil horen welke gemeenten onderwerp zijn geweest van overleg omdat zij het e-formulier niet of niet altijd goed hebben ingevuld. En wij willen graag weten welke gemeenten vervolgens in een regime zijn gekomen waarbij alle plannen getoetst werden. En wij willen ook graag weten hoeveel maanden dat is gebeurd, zodat wij de tijdelijkheid kunnen beoordelen. Gewoon een informatieverzoek; inlichtingen waarop wij volgens mij recht hebben om onze controlerende taak te kunnen vervullen.

Voorzitter, ik heb dus vooral aangegeven hoe wij denken dat wij vanaf het leerproces dat wij na Zwethof hebben meegemaakt, verder kunnen gaan in een onderlinge vertrouwensrelatie, ook met Gedeputeerde Staten. En ik heb aangegeven wat voor ons belangrijk is in dat ragfijne spel van democratische waarden, zodat wij voldoende geïnformeerd worden en onze rol als oppositiepartij kunnen invullen. Dank u wel.

De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: Ik ontzeg de heer Hillebrand natuurlijk niet het recht om informatie te vragen waarop hij recht heeft. Stel dat u weet dat een bepaalde gemeente in een bepaalde periode niet voldoet aan de eisen die gesteld worden aan het invullen van het e-formulier. Wat doet u dan met die informatie? Ik ga ervan uit dat Gedeputeerde Staten zodanige maatregelen nemen dat de kaders die door Provinciale Staten gesteld zijn, worden uitgevoerd als men het e-formulier niet goed invult. Ik ga ervan uit dat zij bij Provinciale Staten

terugkomen als Gedeputeerde Staten daaraan niet kunnen voldoen. Mijn vraag is wat u in de tussentijd doet met die informatie. Dat is mijn nieuwsgierige vraag.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Daarmee doen wij hetzelfde als met alle informatie die in de jaarlijkse rapportage Interbestuurlijk Toezicht staat. Daarin staat voor heel veel criteria aan welke eisen door de provincie gesteld, gemeenten wel en niet voldoen. Dan kijken wij of het in het algemeen goed gaat. Mocht blijken dat er heel veel gemeenten, heel vaak dat e-formulier niet goed invullen, dan zou dat voor ons aanleiding kunnen zijn om te kijken of dat e-formulier wel goed is, of er wel goed over gecommuniceerd wordt, of de sanctie misschien niet hoog genoeg is. Maar dat ontstaat op het moment dat je signalen krijgt dat er iets niet goed gaat. Ik weet wel dat naarmate het e-formulier vaker niet juist of niet volledig wordt ingevuld, de risico's toenemen dat de door Provinciale Staten gestelde regels niet worden nageleefd. En dus is het voor ons van belang om te weten hoe vaak dat gebeurt. Heb ik uw vraag helder beantwoord? En sluit u zich daarbij aan?

De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: Dat laatste is een voorbarige conclusie. Ik ben ook geïnteresseerd als een formulier stelselmatig slecht wordt ingevuld. Ik ben niet zo geïnteresseerd in het antwoord op de vraag welke gemeenten dat zijn, maar ik ben wel geïnteresseerd in de conclusies van Gedeputeerde Staten. Het kan natuurlijk ook zijn dat de kaders van Provinciale Staten op een onjuiste wijze zijn geformuleerd. In dat geval zouden Gedeputeerde Staten met een voorstel kunnen komen en Provinciale Staten vragen of zij bereid zijn om de kaders aan te passen. Ik ben minder geïnteresseerd in de gemeenten, ik ben meer geïnteresseerd in het provinciebreed doorvoeren van het provinciaal beleid.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Ik snap dat u een andere informatiebehoefte hebt. Dat is min of meer de kern in het debat hier. Moeten wij nu bij meerderheid vaststellen wat 'de informatiebehoefte' van de Staten is? Dat is niet mijn stelling. Mijn stelling, die ik net omstandig heb onderbouwd, is dat ieder Statenlid recht heeft op de informatie die hij of zij nodig heeft om zijn of haar controlerende taak te vervullen en Gedeputeerde Staten zijn wettelijk gehouden om die inlichtingen te verstrekken, tenzij er een openbaar belang is dat zich daartegen verzet. Ik denk dus dat wij niet bij meerderheid en bij amendement gaan vastleggen waaraan ieder Statenlid behoefte heeft. Ieder Statenlid, en ik doe dat namens mijn fractie, moet gewoon zelf aangeven welke inlichtingen hij of zij wil ontvangen. En daarover moeten wij ook geen schimmige discussies meer voeren in de toekomst.

De **VOORZITTER**: De heer Van Dieren tot slot.

De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: Ik ontzeg de heer Hillebrand niet zijn recht op informatie, ik probeer alleen te achterhalen welke informatiebehoefte hij heeft. Wij moeten ook in het kader van het dualisme de kaderstellende en uitvoerende rol zuiver houden en wij moeten vermijden dat wij onnodig op de stoel van Gedeputeerde Staten gaan zitten.

22156

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van plan-beoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Van Dieren, Hillebrand, Kip, Breitbarth, Van Viegen, Voorzitter en Bom-Lemstra

Daarom probeer ik met mijn amendement, ook al beschouwt u dat als vaag, zo zorgvuldig mogelijk te formuleren dat Gedeputeerde Staten tijdig terugkomen op gesignaleerde afwijkingen in het e-formulier. Ik hoef dat niet per gemeente te weten, maar wel welke lijnen daarin zichtbaar zijn.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Ik probeer het nog met een ander voorbeeld te verduidelijken. Mijn fractie heeft vanaf het begin van deze periode bij de horizontalisering van het toezicht op de BRZO-bedrijven permanent gepleit voor registers, waarin is opgenomen welke uitstoot van welke stoffen is vergund, wat de controles opleveren, bij welke bedrijven sancties zijn opgelegd, omdat wij denken dat transparantie – dus ook over de naleving van gemeenten van provinciale regels – het begin is van een opstuwende werking en verbetering van het functioneren. Dat geldt voor gemeenten net zo zeer als voor grote bedrijven die onder de BRZO vallen. Ik weet niet of ik u heb kunnen overtuigen, maar dat hoeft ook niet want dit is de informatiebehoefte die de fractie van de PvdA heeft.

De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: Ik ontzeg de fractie van de PvdA haar behoefte niet, maar ik zou kunnen zeggen dat mijn fractie een iets andere behoefte heeft. Wij proberen een level hoger te gaan en het meer integraal te benaderen. U vraagt welke stoffen veel uitgestoten worden. Ik kan mij voorstellen dat die informatie aanleiding is om maatregelen te nemen. Dat heeft natuurlijk ook consequenties voor de individuele bedrijven, hoewel ik daarin niet direct geïnteresseerd ben.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Voorzitter, staat u mij nog een slotzin toe. Met respect voor onze zeer verschillende behoeften, zijn wij toch altijd samen tot heel mooie dingen gekomen. Daar dank ik u hartelijk voor.

Mevrouw **KIP (CDA)**: De aanleiding dat wij dit punt vandaag op de agenda hebben staan, is in deze Staten wel bekend. Volgens mij hebben wij ook eerder geconstateerd dat het allemaal geen schoonheidsprijs verdiende. Naar aanleiding daarvan is er een nieuwe werkwijze opgesteld en die voorstellen liggen vandaag voor. Mijn fractie kan met die voorstellen instemmen. Er zit een lijst bij met locaties die als politiek-bestuurlijk gevoelig worden aangemerkt. Wij vinden dat lijstje wat aan de ruime kant, maar wij hebben er geen bezwaar tegen, omdat het voldoende duidelijkheid biedt over de onderdelen die in elk geval op dit moment als politiek-bestuurlijk gevoelig worden beschouwd. Tot zover.

De heer **BREITBARTH (D66)**: Waar gehakt wordt, vallen spaanders en waar gewerkt wordt, worden fouten gemaakt. Dat is nu eenmaal zo, maar het is wel van belang dat wij van die fouten leren. Volgens mij is dat in dit dossier zeer ruim gebeurd. Wij kunnen ons goed vinden in de voorstellen van het college. Met het CDA ben ik van mening dat het lijstje met politiek-bestuurlijk gevoelige thema's wel erg ruim is en ik vind ook wel dat een aantal van de collega's erg de neiging hebben om op de stoel van Gedeputeerde Staten te gaan zitten. De formatie begint pas volgend jaar en niet vandaag. Het detailniveau waaraan sommigen kennelijk behoefte hebben – ik ontzeg hun die mogelijkheden overigens niet – vinden wij aan de hoge kant. Ook

in dit huis geldt dat wij op het college vertrouwen en dat het, als het college met de gemeenten in overleg is en daarvan de uitkomsten presenteert aan de Staten, voor onze fractie in beginsel voldoende is. Wij toetsen het voorstel aan de kaders die wij met elkaar in dit huis hebben gesteld en gaan ervan uit dat achter de schermen de administratieve zaken goed worden geregeld. Daar laat ik het bij, voorzitter.

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Gedeputeerde Staten zijn in de bevoegdheid van Provinciale Staten getreden en dat vinden wij een grote fout. Daarover is in de commissie al het nodige gezegd. Er zal geborgd moeten worden dat dit niet weer gebeurt. Daarom bespreken wij dit document met procedurevoorstellen. GroenLinks heeft er al een aantal mooie suggesties voor gedaan. Wij steunen ook van harte het amendement van de heer Van Dieren om meer duidelijkheid te geven en de historie te betrekken bij nieuwe besluitvorming. Ik vind dit met name van belang voor nieuwe Statenleden, omdat zij niet het geheugen hebben dat de heer Van Dieren heeft. Wij zullen hem gaan missen in de komende Statenperiode. Ik vind dat iedereen recht op informatie heeft en dat dat recht goed geborgd moet worden. Daarnaast steunen wij ook het voorstel van de PVV om de e-formulieren beter te toetsen en het voorstel dat wij goed geïnformeerd worden, als het daarmee fout loopt. Wat ons betreft is dit een 'levend' document, zodat er weer nieuwe voorstellen in opgenomen kunnen worden, om Provinciale Staten nog beter in positie te brengen. Laten wij hopen dat het voortaan beter geborgd is en dat Provinciale Staten hun positie beter kunnen invullen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u. Dan zijn wij aan het eind van de inbreng van uw kant in eerste termijn. Ik stel voor nu te schorsen voor de lunch en daarna aandachtig te gaan luisteren naar het antwoord van mevrouw Bom-Lemstra. Ik schors de vergadering.

Schorsing

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en geef het woord aan gedeputeerde Bom-Lemstra.

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Uit alle gemaakte opmerkingen in de eerste termijn rond het voorstel van Gedeputeerde Staten en alle vragen die gesteld zijn, blijkt wel dat wij nu vooral inzoomen op de werkwijze van Gedeputeerde Staten en de organisatie met betrekking tot ruimtelijke plannen. Het lijkt mij goed om u nog even mee te nemen in het besluit dat geleid heeft tot deze werkwijze. Deze werkwijze is ingevoerd in 2011 als gevolg van de Wro 2008 die dat van ons vraagt en die de verantwoordelijkheden neerlegt bij gemeenten. Bijvoorbeeld de verantwoordelijkheid die een gemeente heeft om via dat e-formulier aan te geven waar in hun plan een provinciaal belang geraakt wordt. Die verantwoordelijkheid ligt bij de gemeenten en de provincie heeft de verantwoordelijkheid om dat te toetsen, te kijken of het klopt en daarop besluitvorming te plegen. Er komen per jaar ongeveer vijfhonderd e-formulieren binnen waaraan een plan hangt en ongeveer zevenhonderd e-formulieren zonder plan, omdat de selectie heeft plaatsgevonden door gemeenten.

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van planbeoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Bom-Lemstra en Mooiman

Zoals u hebt kunnen lezen, vinden op die zevenhonderd e-formulieren bij ons steekproeven plaats. Het systeem werkt dus al een aantal jaar. Het is twee keer geëvalueerd en het is een goed systeem bevonden. Ik denk dat het belangrijk is om te zeggen dat het een systeem is dat past bij onze sturingsfilosofie, waarbij wij werken vanuit vertrouwen. Het systeem is gebaseerd op vertrouwen. Ik kan mij voorstellen dat wij in de aanloop naar de Omgevingswet weer gaan kijken welke veranderingen er in het systeem nodig zijn. Als de ruimtelijke wetgeving wordt aangepast, dan moeten wij ervoor zorgen dat wij daarop onze aanpassingen plegen. Ondanks het feit dat ik zeg dat het systeem werkt, gaat er ook wel eens iets mis. Dat klopt. Velen van u hebben dat weer aangehaald. Bij de Zwethof blijkt het te zijn misgegaan. Daar zijn verschillende oorzaken voor en dan gaan wij ervoor zorgen dat het beleid op dat punt wordt aangepast en daarom ligt dit voorstel voor.

Wij zien dat het ook vaak misgaat bij de implementatie van nieuw beleid. Als wij nieuw beleid hebben vastgelegd in onze VRM of ander beleid dan merken wij wel eens dat gemeenten er nog aan moeten wennen en dat zij niet precies weten hoe zij moeten omgaan met de beslisboom en de scores. Zij komen dan vaak bij ons om in vooroverleg met ons samen te kijken hoe zij dat formulier goed kunnen invullen. Daar helpen wij ze bij. Zij komen in verschillende fases bij ons, soms aan de vooravond van een planproces, soms met een voorontwerp, soms met een echt plan. Wij praten dus met elkaar in verschillende fases en daarom hebben wij ook geen systeem waarin bijgehouden wordt wanneer het fout gaat. Wij proberen juist om op deze manier fouten te voorkomen. Het is absoluut waar dat Gedeputeerde Staten de verantwoordelijkheid hebben om de regels en het beleid te handhaven. Dat is waarmee wij elke dag aan de slag zijn. En dat gebeurt ook bij alle plannen, alle e-formulieren en alle gesprekken die wij met gemeenten hebben om ervoor te zorgen dat zij passen binnen het beleid. Alle plannen worden beoordeeld buiten BSD en moeten voldoen aan alle uitgangspunten die door Provinciale Staten zijn gesteld en daarvoor in de verordening zijn vastgelegd. Dat zijn de kaders waarbinnen wij toetsen en het gesprek hebben.

Wanneer ga je dan van een fase van ambtelijke gesprekken of besluitvorming in Gedeputeerde Staten naar Provinciale Staten? Dat gebeurt op het moment dat er een besluit moet worden genomen, maar ook als wij zien dat er een belangenafweging buiten de kaders moet plaatsvinden of, zoals de heer Van Dieren zeer terecht aangaf, als wij in gesprekken of plannen merken dat ons beleid eigenlijk niet meer actueel is en dat het aangepast moet worden. Dan krijgt u, zoals in de afgelopen jaren een paar keer is gebeurd, voorstellen om het beleid aan te passen. De lijst die u hebt ontvangen en die wij hebben aangevuld naar aanleiding van het gesprek in de commissie, is dus ook niet limitatief. Wij hebben op uw verzoek wel gekeken naar moties en amendement die in de afgelopen jaren zijn ingediend, op welke onderwerpen die betrekking hadden of welke gemeenten die betroffen. Die lijst hebben wij u verschaft. U kunt zich voorstellen dat zich nieuwe zaken voordoen, waarmee wij natuurlijk naar de Staten moeten, gezien de bestuurlijke sensitiviteit en ons beleid. Dat zullen wij dan ook zeker doen. Wat Gedeputeerde Staten betreft is dit een overzicht van locaties waar het in ieder geval aan de orde is, maar daarmee is het niet af. De omgeving

verandert en ook het beleid kan veranderen, dus wij moeten actueel houden waar het noodzakelijk is om naar Provinciale Staten te gaan. Nogmaals, die lijst is dus niet limitatief.

Dan zijn er in eerste termijn voorstellen gedaan door de PvdA en de PVV die wat Gedeputeerde Staten betreft niet aansluiten bij onze sturingsfilosofie, namelijk uitgaan van een systeem van vertrouwen. Wij hebben vertrouwen in onze gemeenten. Uit de evaluaties blijkt ook dat dat terecht is. Zij komen in goede verstandhouding naar ons toe met voorontwerpen en leggen die aan ons voor. Als wij gaan vastleggen dat er dingen fout gaan, dan kan ik mij voorstellen dat zij niet meer bij ons langskomen om in een vooroverleg met ons te sparren op zoek naar de goede manier om het doen. Dan denken zij dat zij op een lijstje worden gezet en zullen waarschijnlijk niet meer langskomen.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Dat is totaal niet de bedoeling van het voorstel. U zegt dat dat voorstel niet werkt op basis van vertrouwen, maar het is niet de bedoeling dat het een soort zwarte lijst wordt. Het kan ook een lijst zijn die intern aan Provinciale Staten beschikbaar wordt gesteld. Zojuist zei u ook dat Gedeputeerde Staten op dit moment niet bijhouden wanneer een e-formulier verkeerd wordt ingevuld, maar u geeft tegelijkertijd ook het belang ervan aan dat dit wel goed gebeurt, zodat wij er in deze provincie verder mee kunnen. Vindt u het dan niet van belang om het überhaupt te monitoren en te registreren om te weten waar je moet bijsturen? Daar gaat het om. Het gaat niet om gebrek aan vertrouwen. Het gaat erom hoe wij het kunnen oplossen en hoe wij onduidelijkheden kunnen weghalen, als het niet of verkeerd is ingevuld. Hoe kijkt u er dan tegenaan?

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Ik ben het zeer met u eens dat wij ervoor moeten zorgen dat wij goede oordeelsvorming en goede besluitvorming moeten kunnen plegen over de plannen die aan ons worden voorgelegd en waarbij dus sprake is van een provinciaal belang. Die plannen komen in verschillende fases langs. Wij hebben sowieso twee keer per jaar een gesprek met de gemeenten en de regio's. Dan wordt er al gesproken over aanstaande plannen. Dan komen zij met een voorontwerp. Dan hebben zij al zo'n e-formulier ingevuld en dan kunnen wij samen kijken of het op de juiste manier is ingevuld. In dat gesprek kunnen wij adviseren om het anders in te vullen. Het is dus heel situationeel. Het kan zijn dat er een woordje verkeerd staat of het kan zijn dat er iets net anders moet worden ingevuld. Dat komt al aan de orde in dat gesprek. Ga ik dat dan allemaal vastleggen? Nee, want dat soort lijstjes past niet in de vertrouwensrelatie die wij hebben met onze gemeenten. En die wil ik ook graag zo houden, omdat dat past in de sturingsfilosofie van de organisatie en de provincie. Het past ook bij wat er van ons wordt gevraagd in de aanloop naar de Omgevingswet.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Ik wil wel duidelijk maken dat dat twee heel verschillende dingen zijn. Ik ben het eens met de manier van werken zoals dat nu gebeurt, maar u zegt tegelijkertijd, en dat is de kern van deze discussie, dat wij geen online digitaal systeem hebben waarmee ambtenaren kennis aan elkaar kunnen doorgeven.

22158

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van plan-beoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Mooiman, Bom-Lemstra, Voorzitter, Hillebrand en Van Dieren

Daardoor is een groot deel van de problematiek ontstaan. Dat geeft u zelf ook aan in de stukken, maar u geeft nu aan dat u toch weer niet wilt gaan registreren en monitoren en dat wij dus straks weer geen informatie beschikbaar hebben voor de ambtenarij in de toekomst. Ik vind dat vreemd.

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Een gemeente kan een fout maken, maar de situatie kan bij een volgend plan heel anders liggen. Het is situationeel bepaald en daarom is het ook een werkwijze. Een e-formulier moet de gemeente vanuit haar verantwoordelijkheid invullen om de punten vast te leggen op basis waarvan het gesprek gevoerd wordt. Wij kijken samen of dat op een goede manier gebeurd is en wij sturen dus ook bij als het niet goed is. In de vervolgfase wordt het plan ingediend. Daarover moet besluitvorming plaatsvinden. Daarna is het weer klaar. Het kan om een klein of om een groter ding gaan. Het is dus van ongelijke grootte wat het monitoren van de werkwijze in het algemeen moeilijk maakt. En dat is waar de heer Van Dieren om vraagt in zijn amendement. Hoe kunnen wij elkaar op de hoogte houden of die werkwijze goed werkt, waar het misgaat en waar wij moeten bijsturen? Ik heb net al iets gezegd over het moment waarop wij naar de Staten gaan en daarvoor voorstellen doen. Maar het bijhouden van een lijstje met gemeenten die het fout doen, past wat ons betreft niet in de manier waarop wij hier werken.

De **VOORZITTER**: De heer Mooiman tot slot.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: U geeft tegelijkertijd aan dat wij niet alles controleren, maar dat wij steekproeven doen. Die steekproeven zijn willekeurig en gebeuren bij gemeenten die met een plan bezig zijn. Is het dan juist niet handig voor de provincie om intern te weten wanneer er bij een gemeente onduidelijkheid ontstaat of dat een gemeente meerdere malen fouten heeft gemaakt in het formulier, zodat daar beter op gelet kan worden en fouten in de toekomst voorkomen kunnen worden?

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Dat zijn eigenlijk twee verschillende dingen. Wij voeren regelmatig gesprekken, soms naar aanleiding van voorontwerpen, soms naar aanleiding van plannen en soms het halfjaarlijkse gesprek. Als wij merken dat een gemeente een fout heeft gemaakt, bijvoorbeeld omdat de provincie nieuw ruimtelijke beleid hanteert, dan kan dat het gevolg zijn van onduidelijkheid. Dan gaan wij er met elkaar voor zorgen dat het duidelijk wordt en dan checken wij het de volgende keer en dan is het weer klaar en kunnen wij weer door. Dat is de manier waarop er gewerkt wordt. De vraag die u stelt bij het amendement, is om dat ook te registreren. Alles kan, maar dan moet daarvoor een administratie opgetuigd worden. Je kunt in principe alles bijhouden, maar je moet je wel afvragen welk doel het dient en welke neveneffecten het heeft. En ik heb al gezegd dat dat niet aansluit bij de manier waarop wij werken en de sturingsfilosofie die wij aanhangen en die ook niet past bij de komende Omgevingswet. Wij vertrouwen erop en wij hebben ook de ervaring (1200 plannen per jaar) dat het in het algemeen goed gaat. Dat kunt u ook zien in de overzichten bij de jaarrekening en in andere verantwoordingsdocumenten.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: De gedeputeerde zegt dat er niet allerlei ingewikkelde administraties bijgehouden worden. Dat

snap ik. Ik heb in mijn betoog alleen gevraagd om de nodige informatie. Ik heb geciteerd uit het stuk, waarin staat dat het voorkomt dat gemeenten het e-formulier niet goed invullen. Dan komt er overleg met die gemeenten. En dan is dus ook bekend met welke gemeenten overlegd is. Alle plannen van die gemeenten worden vervolgens tijdelijk beoordeeld. Het enige wat ik heb gevraagd, is met welke gemeenten hierover wordt overlegd en welke plannen hoe lang, al dan niet tijdelijk, worden beoordeeld. Dat heeft niets met ingewikkelde registraties te maken, dat heeft gewoon te maken met het vragen van inlichtingen door ons en het verstrekken van inlichtingen door u, zoals dat in een democratie gaat. Ik vraag u niet om dat hier te bevestigen. Ik geef gewoon aan dat wij die informatie noodzakelijk achten voor ons werk en dus gaan wij ervan uit dat wij die krijgen. Dank u wel.

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Ik ga verder met mijn beantwoording. Zoals ik al aangaf, hebben wij vertrouwen in onze gemeenten. Dat krijgt in de praktijk op een goede manier vorm en dat werkt.

Dan het voorstel van de SGP en ChristenUnie. Daarin wordt gevraagd om vanuit Gedeputeerde Staten Provinciale Staten jaarlijks te informeren over de werking. Ik heb er geen enkel probleem mee om u daarover te informeren. Wij moeten wel samen bekijken hoe wij dat kunnen doen en hoe wij dat kunnen aanscherpen om u daarover te informeren. Wat mij betreft is dat iets wat altijd in ontwikkeling zal blijven. Dat hebt u zelf ook aangegeven, omdat u refereert aan de Omgevingswet. Ik begrijp goed wat u van mij vraagt en dat zullen Gedeputeerde Staten graag invullen.

De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: U begrijpt uit mijn uitleg dat wij willen weten op welke gronden het niet functioneert en dat ik geen lijstje behoef van de gemeenten die het betreft.

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Dat ondersteun en onderstreep ik van harte. Ik wil het op die manier graag doen.

Dan nog een tweetal vragen. Aan het digitale systeem om de historie vast te leggen, waar de PVV naar vroeg, wordt nu gewerkt. Dat is dus werk in uitvoering. U refereerde ook nog aan het voorliggende voorstel met de verschillende onderdelen, dat qua tekst en bewoordingen niet helemaal aansluit bij het onderzoek dat door de Eenheid Audit en Advies is gedaan. Dat klopt. De voorliggende voorstellen zijn niet strikt hetzelfde geformuleerd, maar sluiten aan bij de bewoordingen vanuit de huidige ruimtelijkeordeningspraktijk. Wij nemen wel alle aanbevelingen over, maar in de bewoordingen die aansluiten bij onze praktijk.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: De gedeputeerde zegt dat zij de informatievoorziening graag zou willen doen op de manier zoals de heer Van Dieren dat voorstelt. Dat respecteer ik. Ik geef nogmaals aan dat onze informatiebehoefte een andere is en dat wij recht hebben op die informatie.

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van plan-beoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Hillebrand, Mooiman, Bom-Lemstra, Voorzitter er Van Dieren

Ik vraag u om ons daarin te faciliteren, of u dat nu leuk vindt of niet. Wij vragen u die informatie en ik mag hopen dat wij niet in een situatie komen dat wij als Statenleden een beroep moeten doen op de Wob om de informatie te krijgen waarop wij gewoon recht hebben. Als u vindt dat wij die informatie niet moeten kunnen krijgen, dan verwacht ik van u dat het openbaar belang op tafel legt dat zich conform de wet verzet tegen het verstrekken van die informatie. U weet wat wij willen, wij verwachten dat u het gaat leveren. Dank u wel.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Ik kom terug op het stukje van IT-applicatie waaraan gewerkt wordt. Ik heb gevraagd of de Staten daarbij betrokken kunnen worden, net als bij het digitale omgevingsbeleid en wanneer u denkt dat u het werk kunt opleveren.

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Dat is een goede vraag. Dat is geen enkel probleem. In reactie op de heer Hillebrand; het is geenszins mijn bedoeling om informatie achter te houden waarop u recht hebt. Dat is ook niet mijn betoog. Wij zitten hier bij elkaar om naar aanleiding van het geval Zwethof te kijken waar onze werkwijze niet accuraat is. Daar zijn voorstellen voor gedaan en het college geeft aan hoe hij daarmee om denkt te gaan. Het is niet aan Gedeputeerde Staten om informatie achter te houden. Alle informatie die u wilt hebben, worden wij geacht te verstrekken, maar de discussie in de commissie en ook nu weer spitst zich toe op de vraag welke informatie er is. Ik geef aan hoe wij werken en welke informatie er is. Dat is de manier waarop wij onze toetsende rol invullen.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Als in het stuk staat dat er wordt gesproken met gemeenten die het e-formulier niet of niet altijd goed invullen, dan kunt u niet hardmaken dat de informatie over met welke gemeenten wordt gesproken niet beschikbaar is of kan worden gesteld. Ik wil gewoon die discussie hier niet voeren. Er is gewoon informatie die heel gemakkelijk geleverd kan worden, misschien niet met terugwerkende kracht, maar u weet nu welke informatie wij over 6 maanden, over 12 maanden, over 18 maanden en over 24 maanden willen hebben. En ik verwacht dus gewoon dat u die informatie verzamelt en levert. Het gaat erom met welke gemeenten wordt gesproken en bij welke gemeenten alle plannen getoetst worden gedurende een aantal maanden en hoeveel maanden zij in dat regime vallen. Moeilijker is het niet. Wij vragen en wij gaan ervan uit dat u levert. Dank u wel.

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Ik hoor wat u zegt en ik neem aan dat u mijn reactie ook elke keer tot u hebt genomen. Dan ligt er nog een vraag van GroenLinks.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Ik kom terug op het betoog van de collega van de PvdA. Het is natuurlijk wel zo dat op het moment dat er informatie wordt gevraagd, dan is het niet van belang of wij in deze discussie toespitsen op de informatie die nu beschikbaar is. Op het moment dat informatie wordt gevraagd, moet die ook geleverd kunnen worden. U geeft in uw reactie eigenlijk aan dat u er niet zo veel zin in hebt. Maar het moet wel gewoon gebeuren, dat bent u toch wel met ons eens?

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Ik geef een reactie op het voorstel dat er ligt en de vragen die gesteld zijn. Dit wordt nu een discussie over de informatieplicht. Dat is een veel breder thema dan waarop ik nu een reactie geef en de voorstellen die wij hebben gedaan. Ik schets keer op keer hoe de werkwijze is, wat wij verzamelen en hoe wij werken. Ik geef aan waarom het niet gewenst is om lijstjes bij te houden van gemeenten die een keer iets niet goed hebben gedaan. Dat is slechts wat ik doe. Ik ding niet af op de informatieplicht of de informatiebehoefte; dat is een veel breder thema. Misschien moeten wij daarover op een ander moment een gesprek voeren.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Maar ook met hetgeen u zojuist hebt gezegd in gedachten, kunt u toch gewoon ja of nee zeggen?

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Ik heb antwoord gegeven op de vragen die mij gesteld zijn. Daar blijf ik nu bij.

Dan de laatste vraag van GroenLinks. GroenLinks heeft gevraagd hoe zaken als de 3 ha-kaart berekend worden en dat het goed is om dat soort dingen te delen met gemeenten. Dat klopt. Behalve de gesprekken die wij voeren, sturen wij ook brieven als het beleid wordt gewijzigd of als er anders mee wordt omgegaan. Ook dat zal naar aanleiding van deze discussie vandaag gebeuren en wij zullen u daarvan een afschrift doen toekomen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank. Ik kijk de zaal rond of er behoefte is aan een tweede termijn. De heer Van Dieren.

De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: Ik kan mij vinden in de reactie van de gedeputeerde. Zij heeft gezegd dat zij het eens is met mijn uitleg van het amendement, met name het eerste gedeelte. De gedeputeerde heeft niet expliciet gereageerd op het tweede deel van het amendement. Zij heeft alleen gezegd dat het geen limitatieve lijst is. Dus mijn vraag is of zij ook een reactie kan geven op de vraag hoe zij staat tegenover het tweede deel van het amendement. Ik leg gelijk een stemverklaring af met betrekking tot de motie. U hebt begrepen dat de motie van de PVV in dit onderwerp een stap verder gaat. Ik heb in de interruptiediscussie met de heer Hillebrand gezegd dat dat een stap is die ik niet wil zetten.

De **VOORZITTER**: Dan kijk ik de zaal nog even rond. Nee, niemand? Wel? Dan ga ik de rij af. Mevrouw Bonnewits, wilt u nog iets zeggen in tweede termijn? Nee. De heer Mooiman? Nee. Mevrouw Van Hunnik? Nee. De heer Hoogendam? Nee. De heer Bakx? Nee. De heer Hillebrand.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Ik ben in mijn eerste termijn niet voor niets over dat tere vaasje begonnen. Dat heb ik gedaan omdat het mij zeer na aan het hart ligt dat de democratische regels zuiver worden uitgevoerd. Daarmee moet je niet marchanderen, omdat je dan de bijl aan de wortel van de democratie legt. Ik hoor net een aantal mensen mompelen: moet je de opmerkingen van de gedeputeerde als een informatieweigering interpreteren?

22160

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van plan-beoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Hillebrand, Voorzitter en Bom-Lemstra

Die betiteling zou je er misschien op kunnen leggen. Ik heb er geen behoefte aan om het hier op de spits te drijven, maar ik leg hier toch neer dat wij gewoon informatie die er is of die gemakkelijk verzameld kan worden, moeten krijgen en daarover willen wij ook geen discussie meer. Ik heb mijn eerste termijn juist gebruikt om dit punt – want wij zijn allang voorbij Zwethof – nog een keer op tafel te leggen. Als je dat keer op keer moet bevechten, dan werkt die democratie niet goed, dan respecteer je de rechten van minderheden, oppositiepartijen of individuele Statenleden niet. Ik ga er gewoon van uit dat het college er gewoon voor zorgt dat de regels worden gerespecteerd en dat wij die simpele informatie gewoon gaan krijgen. Mocht dat niet zo zijn, dan vraag ik u om dat helder aan te geven want dan hebben wij echt een probleem. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank. Mevrouw Kip? Nee. De heer Breitbarth? Nee. Mevrouw Van Viegen? Nee. Dan geef ik het woord aan mevrouw Bom-Lemstra.

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: In reactie op de heer Van Dieren. Ik heb wel in mijn betoeg gezegd dat het geen limitatieve lijst is en u hebt in het tweede deel van uw amendement ook aangegeven hebt dat het voorstel daar veranderd moet worden. Dat ben ik zeker met u eens.

In reactie op de heer Hillebrand. Wat hier voorligt, is dat wij onze werkwijze gaan aanpassen op basis van het geval Zwethof. Ik heb gehoord dat een meerderheid van de Staten het eens is met aanpassingen die wij voorstellen. U vraagt om een extra stap te zetten in de werkwijze. Ik hoor anderen zeggen dat zij daar niet per se behoefte aan hebben. Als u dat dan de titel geeft dat het een weigering is om informatie te geven, dan vind ik dat een stap te ver gaan. Natuurlijk weiger ik geen informatie te geven, maar ik moet die informatie wel hebben. U zegt vervolgens dat wij dat maar moeten gaan bijhouden. Dat betekent een verandering in de werkwijze die wij niet hebben voorgesteld en waartegen ik ook echt bezwaar heb, omdat die niet past in onze sturingsfilosofie. Het is dus niet het weigeren van informatie, maar het zit niet in onze werkwijze en ook niet in de voorstellen om de werkwijze te veranderen.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Voorzitter, ik ga het maar op de meest eenvoudige manier vragen. Krijgen wij de door mij gevraagde informatie, ja of nee?

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Niet op basis van de voorstellen die hier liggen.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Dan vraag ik een schorsing aan, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Ik schors de vergadering voor tien minuten.

Schorsing

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan de heer Hillebrand die om de schorsing heeft gevraagd.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Ja, voorzitter, omdat de termijn toch dreigde te eindigen in verwarring. Laat ik alle emotie er maar even afpellen. Het gaat ons niet om zwarte lijsten en ook niet om een opgetuigd beleidsinstrument, het gaat erom dat hier beleid wordt voorgesteld waarin staat dat wij met gemeenten gaan praten die het e-formulier niet goed invullen en dat van die gemeenten 'tijdelijk' alle plannen worden getoetst. Er wordt dus met gemeenten gesproken, er zijn gemeenten waarvan alle plannen worden getoetst, dan hebben wij krachtens de Provinciewet ook recht om te weten met welke gemeenten er wordt gesproken en van welke gemeenten de plannen worden getoetst. Niet meer en niet minder. Door dat nog eens hier helder te zeggen, kom ik nog een keer met het verzoek bij Gedeputeerde Staten of zij bereid zijn om dat recht van informatie gestand te doen en ons die informatie te verstrekken. Ik zeg er meteen bij: als u dat niet doet, dan kan ik niet anders dan concluderen dat u weigert ons de informatie te geven, waarop wij wettelijk recht hebben en dan kan ik niet anders dan aan de Staten vragen om daarover hun afkeuring uit te spreken. Dan ga ik natuurlijk wel eerst met mijn fractie bespreken of zij daartoe over wil gaan. Er zijn echter weinig smaken. Als we aan de rechten van de Staten laten tornen, dan komen wij op een hellend vlak waar wij niet op willen belanden. Dus ik doe een zwaar beroep op u om ons de toezegging te geven dat wij die informatie gewoon krijgen. Dank u wel.

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Om het eerste punt maar gelijk weg te nemen; het is niet de bedoeling van Gedeputeerde Staten of van mij om informatie waar u recht op hebt, achter te houden. Geenszins. Laat die indruk niet ontstaan, want dat is absoluut niet de bedoeling. Waar wij wel over in discussie raken, is in hoeverre uw informatievraag raakt aan de werkwijze waarvoor wij voorstellen hebben gedaan. U hebt net met een groepje van gedachten staan wisselen. U zag dat wij dat aan deze kant ook deden. Wij hebben gekeken hoe wij dat kunnen doen, want natuurlijk moet u de informatie die u wilt hebben, krijgen. Mijn ongemak had te maken met het feit dat ik geen informatie kan geven die ik niet heb. Tegelijkertijd stipuleert u keer op keer dat u dat wel wilt hebben en dat u wilt dat wij dat gaan ontwikkelen. Ik probeer mij voor te stellen hoe wij dat kunnen doen en welke invloed dat zal hebben op de manier waarop wij met elkaar omgaan. Ik heb niet gehoord dat u daarin grote veranderingen wilt aanbrengen. Zou het een goed voorstel zijn om met een deel van uw Staten onze werkwijze door te akkeren en een paar cases bij de kop te nemen om de werkwijze te bespreken, en dan vooral die gemeenten te nemen waarmee wij in gesprek zijn? En dan met elkaar te komen tot nadere voorstellen om de informatie waaraan u behoefte heeft, op een goede manier te borgen in het proces, waarbij beide zijden het belang dat wij eraan hechten, een goede plek geven? Is dat een werkwijze die op uw instemming zou kunnen rekenen?

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: Ik hoor in het antwoord van de gedeputeerde dat wij de informatie die wij gevraagd hebben, gewoon krijgen. Mag ik dat eerst nog even bevestigd krijgen? Krijgen wij die informatie, ja of nee?

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van plan-beoordeling, informatievoorziening en uitwerking

Bom-Lemstra, Hillebrand, Mooiman en Voorzitter

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Ik vind het mooi dat u elke keer probeert om het antwoord te beperken tot een ja of nee, maar ik heb meer gezegd. Natuurlijk krijgt u de informatie waarop u recht hebt. Ik ben begonnen met te zeggen dat dat wat mij betreft niet aan de orde is. Ik wil u niets onthouden; dat krijgt u. Maar ik probeer gelijk een proces voor te stellen om ervoor te zorgen dat het op een goede manier gebeurt, zodat er ook recht wordt gedaan aan de werkwijze die deze organisatie hanteert in de richting van onze gemeenten, zodat dat leidt tot een werkwijze waarbij wij beiden voordeel hebben. De PVV heeft al eerder aangegeven dat zij haar motie ook zo bedoelt.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: En daar gaat het in mijn hoofd mis, want de informatie die wij vragen past niet in de werkwijze die in stuk staat dat hier wordt vastgesteld. Ik heb mijn hele betoog over het tere vaasje gehouden om duidelijk te maken dat zo'n werkwijze die je bij meerderheid afsprekt, nooit het recht van het individu in dit huis kan ondergraven. Ieder individu heeft recht op inlichtingen en informatie om zijn of haar controlerende taak te vervullen. En dus wil ik graag nog een keer ergens in een zaaltje in dit huis met iedereen die maar mee wil doen over procedures praten, maar ook de uitkomst daarvan kan nooit mij als Statenlid het recht ontzeggen om de informatie die ik net heb gevraagd, te krijgen. Ik ben blij dat ik die informatie krijg, maar het hele debat was nu juist bedoeld om aan te tonen dat je niet bij meerderheid besluit wat de minderheid krijgt. Dat gebeurt in Turkije en in landen waar de democratie op een hellend vlak is gekomen. En ik zal er tot mijn laatste snik voor vechten. Ik ga u echt niet met Erdogan vergelijken, ik weet dat dat een te zware vergelijking is, maar wij komen wel op een hellend vlak als u de gevraagde informatie niet wilt geven omdat die ongemakkelijk is, omdat die u in uw relatie met wethouders misschien in een spanningsveld brengt. Democratie is soms ongemakkelijk, maar democratie leeft alleen voort bij transparantie, openheid en informatieverstrekking. En daar vecht ik hier voor. Dank u wel.

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Het lijkt mij zeer terecht dat u daarvoor vecht. En volgens mij staan ook Gedeputeerde Staten aan de lat om daarvoor te vechten en dat doen wij ook. Dus laat niet de indruk ontstaan dat wij tegenover elkaar staan, want volgens mij staan wij aan dezelfde kant te duwen als dat nodig is voor de democratie en de openheid. Dat is ook niet wat ik heb gezegd. Ik probeer de andere kant van het verhaal te belichten. U vraagt om informatie en daar hebt u recht op. Ieder individueel lid hier in de Staten heeft recht op informatie. Daar ga ik ook helemaal niet voor liggen. Wat ik elke keer daarnaast aangeef, is dat ik graag met u en andere leden van deze Staten het gesprek wil voeren over de manier waarop wij ervoor kunnen zorgen dat dat ook in de toekomst een plek krijgt in ons beleid en in onze werkwijzen, niet alleen voor het ruimtelijk beleid, maar ook op andere terreinen. Het gaat niet alleen om uw vraag op dit moment, maar het is mijn bedoeling dat het deel gaat uitmaken van een werkwijze die wij samen gaan vormgeven, ook in de richting van de komende Omgevingswet. Dat is wat ik zeg. Het gaat dus niet om de informatie die u nu vraagt, maar hoe wij dit voor de toekomst een ordentelijke plek kunnen geven in ons beleid. Dat is wat ik heb beoogd naar voren te brengen en daarbij heb ik aangegeven dat ik ook de belangen heb te dienen van de gemeenten in de huidige werkwijze. Dat heb ik beoogd te

zeggen. Als u dat hebt opgevat alsof ik u daarmee tekortgedaan heb, dan is dat geenszins de bedoeling geweest.

De heer **HILLEBRAND (PvdA)**: En dat gesprek, voorzitter, gaan wij graag aan. Wij snappen de belangen van anderen in dit proces, maar zolang u die maar niet boven ons wettelijk recht op informatie stelt – en ik begrijp dat wij die informatie krijgen – zijn wij voor nu tevreden. Dank u wel.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Het mondt inderdaad uit in een hele brede, maar wel terechte discussie. Om weer even terug te komen op de inhoud ...

De **VOORZITTER**: Ik vond dit tamelijk inhoudelijk overigens. Om door te gaan op de inhoud?

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Om toch nog even door te gaan op de inhoud, dat kan inderdaad ook. Het is in ieder geval mooi dat in principe aan de registratie, zoals ik gevraagd heb, wordt voldaan. De gedeputeerde zegt dat Gedeputeerde Staten gesprekken voert. Ik neem aan dat daarvan ook verslaglegging is. Dat is ook de informatie waarom de PvdA heeft gevraagd. Dus dan neem ik ook aan dat de gedeputeerde de motie die wij hebben ingediend, overneemt. U heeft zelf ook aangegeven dat u die nu anders ziet dan daarnet. Ik ben heel benieuwd.

Gedeputeerde **BOM-LEMSTRA**: Ik nodig u van harte uit om mee te doen aan dat proces waarover wij het net hadden. U doet in uw motie een voorstel om eens te kijken hoe wij dat kunnen gaan doen. Dit is een invulling daarvan, maar er zijn misschien wel meerdere invullingen mogelijk. Ik nodig u van harte uit om deel te nemen aan dat proces en met elkaar te gaan bepalen wat de juiste manier is, ook in relatie tot de nieuwe Omgevingswet die er aankomt. Zo zou ik de motie willen opvatten en laten wij daar met elkaar gevolg aan geven, zoals wij net hebben afgesproken.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Dat zie ik dan als invulling van de motie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank. Ik aarzel even om iets te zeggen, maar ik doe het omdat ik voorzitter ben van zowel het college als Provinciale Staten. Ik denk dat wij hierover verder zullen praten en een manier zullen vinden om recht te doen aan wat hier gevraagd wordt en de verhoudingen die er bestaan. Kan ik hiermee de discussie eindigen? Ja, dan gaan wij stemmen. Allereerst over amendement 656, ingediend door onder andere de heer Van Dieren, de heer Hoogendam en mevrouw Van Viegen. Wie is voor dit amendement? Met uitzondering van het CDA en D66 zijn alle fracties voor. Het amendement is aangenomen.

AMENDEMENT 656/7138 WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

22162

Gewijzigd Statenvoorstel tot instemming Werkwijze van plan-beoordeling, informatievoorziening en uitwerking; Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding Warmtebedrijf Holding B.V.; Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding

Voorzitter, Mooiman en Van Hunnik

Dan gaan wij naar het voorstel zoals dat in uw agenda is opgetekend. Wie is daarvoor? Het voorstel wordt met algemene stemmen aangenomen.

HET VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

Dan motie 848. De heer Mooiman.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Gezien de toezegging die gedaan is door de gedeputeerde trekken wij de motie in.

De **VOORZITTER**: Dank. Dan ronden wij daarmee de bespreking van dit onderwerp af.

C STATENVOORSTEL TOT VASTSTELLING BEKRACHTIGING GEHEIMHOUDING WARMTEBEDRIJF HOLDING B.V. (7148)

D STATENVOORSTEL TOT VASTSTELLING BEKRACHTIGING GEHEIMHOUDING (7152)

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij naar agendapunt C en D over het Warmtedossier en het verlengen van de geheimhouding en het bekrachtigen van de bestaande geheimhouding. Wij gaan er met elkaar over in gesprek, maar het gaat natuurlijk om de vraag of de geheimhouding al dan niet moet worden verlengd. Zodra wij over de inhoud gaan praten, dan sluit ik de zaak en moeten wij overgaan tot een geheime bespreking. Ik hoop dat eenieder zich hiervan bewust is. Aan mij de taak om ervoor te zorgen dat het ook goed bewaakt wordt, maar ik vraag u wel om uw hulp. Dus houd u aan wat er op de agenda staat. Ik geef allereerst het woord aan mevrouw Van Hunnik.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Soms is het zo dat je een woordvoering voorbereidt maar dat je wordt ingehaald door de realiteit. En laat dat nu het geval zijn bij deze besprekingpunten, in ieder geval voor mijn fractie. Wij werden namelijk vanmorgen geconfronteerd met een persbericht van de gemeente Rotterdam dat om 9.00 uur is uitgegaan. Dat persbericht heeft de kop "Start Warmterotonde Zuid-Holland in zicht" en luidt: "De colleges van de gemeente Rotterdam en provincie Zuid-Holland hebben een principeakkoord bereikt over de voorgenomen verdere ontwikkeling van een open warmtetransportnet in de provincie Zuid-Holland. Daarvoor bestaat het voornemen om een regionale warmtetransportleiding aan te leggen vanaf Rotterdam-Zuid naar Leiden. Hiermee kan een deel van de provincie verwarmd worden met restwarmte en wordt een belangrijke concrete stap gezet in de energietransitie. De colleges van de Provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam stellen Provinciale Staten respectievelijk de Rotterdamse gemeenteraad voor om in te stemmen met dit hoofdlijnenakkoord en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties. Het akkoord maakt het mogelijk voor het warmtebedrijf Rotterdam om de aanbesteding te starten en afspraken over financiering rond te krijgen. De finale investeringsbeslissing van Warmtebedrijf Rotterdam wordt medio 2019 verwacht.

De ambitie is om bestaande en nieuwe warmtetransportleidingen te bundelen tot een grootschalig, open warmtetransportnet in

Zuid-Holland. De provincie Zuid-Holland, gemeente Rotterdam, Warmtebedrijf Rotterdam, Havenbedrijf Rotterdam, Gasunie en Eneco, verenigd in de Warmtealliantie Zuid-Holland, werken aan een plan hiervoor. Naast de leiding naar Leiden en de glastuinbouw Oostland is ook een regionale warmtetransportleiding naar Den Haag en naar de glastuinbouw Westland in ontwikkeling."

Voorzitter, dit bericht roept heel veel op bij mijn fractie. Allereerst teleurstelling. Het duurde even totdat wij dit bericht hadden laten bezinken, en dat riep ook meteen de vraag op hoe wij kunnen samenwerken op basis van vertrouwen. Wij hebben een paar minuten geleden het vorige agendapunt afgesloten, waarbij wij duidelijk een debat hebben gehad over het werken op basis van vertrouwen, vertrouwen tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten en vertrouwen tussen de provincie en gemeenten. Als de gemeente Rotterdam de samenwerkingspartner bij uitstek van de provincie is op dit dossier, dan vraagt mijn fractie zich af hoe wij dat met elkaar kunnen vormgeven. Hoe kan er gewerkt worden op basis van vertrouwen? En hoe kunnen Provinciale Staten ervan uitgaan dat er sprake is van een positieve samenwerking tussen de gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland? Eigenlijk is onze vraag: wat is hier gebeurd?

Voorzitter, naast de teleurstelling kwam ook een gevoel van frustratie bij ons op, want voor GroenLinks is de informatievoorziening van Provinciale Staten een zeer principiële punt. GroenLinks had eigenlijk afgelopen vrijdag een openbaar stuk verwacht vanuit het college van Gedeputeerde Staten, maar dat hebben wij nog niet ontvangen, terwijl wij nu wel nota bene via Twitter een persbericht van de gemeente Rotterdam lezen. Voorzitter, dat maakt ons boos en gefrustreerd en wij vragen ons af hoe wij onze rol kunnen vervullen vanuit Provinciale Staten. Hoe kunnen wij onze rol uitvoeren, als wij eigenlijk geen informatie hebben en geen ruggenspraak kunnen houden. Hoe moeten wij dit vormgeven? Naast teleurstelling en frustratie roept dit ook heel veel vragen op bij mijn fractie. Een aantal vragen hebben ik zojuist gesteld. Vandaag zouden wij het eigenlijk alleen maar over de bekrachtiging en de verlenging van de geheimhouding van de stukken hebben. Wat is nog de toegevoegde waarde van deze geheimhouding op het moment dat er door de gemeente Rotterdam al naar buiten wordt getreden met een persbericht? In het persbericht wordt gesproken over een beslissing van het Warmtebedrijf Rotterdam medio 2019. Wij verwachten dat de gemeenteraad van Rotterdam voor die tijd en Provinciale Staten van Zuid-Holland op de hoogte gesteld zullen worden van de informatie en zullen worden gevraagd om een besluit te nemen. Kan het college ons in ieder geval vertellen wanneer Provinciale Staten hierover naar verwachting een besluit zullen gaan nemen? En zijn Gedeputeerde Staten het met ons eens dat Provinciale Staten hierover eigenlijk geïnformeerd hadden moeten zijn?

Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding Warmtebedrijf Holding B.V.; Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding

Van Hunnik, Koning en Mooiman

Behalve vragen over posities van de provincie Zuid-Holland en de gemeente Rotterdam riep dit bij ons ook vragen op over de posities van de gemeenteraad en Provinciale Staten. Zijn die gelijk aan en elkaar of niet? Hoe wordt hiertegen aangekeken en in hoeverre worden Provinciale Staten hierin meegenomen?

Maar eigenlijk, voorzitter, ging het over de bekrachtiging en verlenging van de geheimhouding. Geheimhouding heeft wat GroenLinks betreft een houdbaarheidsdatum. Dat hebben wij vanaf het begin verkondigd. En wat ons betreft zijn de stukken over de datum, voorzitter. Wij hebben al langere tijd geheimhouding op dit dossier; wij zijn aan het begin van dit jaar gestart met geheimhouding op een eerste besluit en ondertussen zijn daaraan verschillende besluiten toegevoegd. Dat roept bij ons wel de vraag op tot wanneer wij hiermee doorgaan en wanneer het openbaar wordt gemaakt. Wij kunnen ons heel goed voorstellen dat niet alle informatie die aan ons is gegeven, openbaar kan worden gemaakt. Wij kunnen ons daarom ook voorstellen dat de stukken die nu geheim zijn, geheim zullen moeten blijven. Maar wij doen wel een dringend beroep op het college om zo spoedig mogelijk te komen met zo veel mogelijk openbare informatie. Eigenlijk moet alle informatie die openbaar zou moeten kunnen zijn, openbaar gemaakt worden. Want om zo'n groot besluit te kunnen nemen, dat financiële en inhoudelijke consequenties heeft, wil mijn fractie ruggenspraak kunnen houden. Zorgvuldigheid is van zeer groot belang bij zo'n besluit. Zolang Provinciale Staten een lekenbestuur is, moeten wij daarvan gebruikmaken en kunnen maken wat ons betreft en op dit moment is die mogelijkheid zeer beperkt.

Voorzitter, ik heb nog twee vragen en dan ga ik afronden. Allereerst mis ik in besluit 5c op de agenda de rechtsgrond voor geheimhouding. Ik vraag mij af of dat klopt. En zo ja, op basis waarvan het stuk geheim wordt verklaard. Daarnaast zagen wij ook niet de verslagen van de commissievergaderingen terugkomen in de geheimhouding. Betekent dat dat de geheimhouding van de verslagen van de commissievergaderingen afvalt of hebben wij misschien iets gemist? Hierbij laat ik het in eerste instantie, voorzitter. Dank u wel.

Mevrouw **KONING (PvdA)**: Wat voeg je nog toe na zo'n vlammend betoog van collega Van Hunnik? Maar ook de PvdA wil een aantal belangrijke elementen naar voren brengen. Allereerst heeft ook onze fractie gezegd dat de geheimhouding zo snel mogelijk moet worden opgeheven. Dat je enige tijd onderwerpen geheim verklaart om zaken uit te discussiëren en uit te onderhandelen is helder, maar er moet een einde aan komen. Een maandje meer of minder moet misschien wel kunnen, maar wij hadden niet voor niets het einde van dit jaar gekozen om de geheimhouding te beëindigen. Er moet een einde komen aan de geheimhouding. Dat is belangrijk omdat in een democratie de overheid ten principale openbare besluitvorming heeft. Dat heeft te maken met de ruggenspraak die wij als lekenbestuurders moeten kunnen houden. Als er een besluit gevraagd wordt, dan moeten wij even een deskundige of een jurist kunnen laten meekijken. Het heeft echter evenzeer te maken met de belangen van bewoners en bedrijven in Zuid-Holland die geraakt worden door de besluitvorming van de overheid. Zij moeten kunnen inspreken op de voorgenomen

besluitvorming. Daarom vragen wij allereerst wanneer Gedeputeerde Staten voornemens zijn om ons stukken te brengen waarop geen geheimhouding rust.

In het persbericht dat ook onze fractie verraste wordt een aantal onderwerpen genoemd dat, naar wij aannemen, naar ons toe zullen komen. Wij hopen dat die beslissingen, zowel de investeringsbeslissingen als de overeenkomst die genoemd wordt in het persbericht, openbaar aan ons worden aangeboden, zodat wij daarover in het openbaar met elkaar en met ondernemers kunnen spreken. Ik hoop dat u daarop al antwoord kunt geven in de openbaarheid.

Wij vinden het ten slotte ook belangrijk dat de gedeputeerde, indien mogelijk, hier in de openbaarheid aangeeft waarom gevraagd wordt de geheimhouding te verlengen. Het debat is er ook bij gediend dat uitgelegd wordt waarom zaken geheim zijn. In het formele Statenbesluit moeten natuurlijk de gronden genoemd worden, maar los van Wob-regels moet je gewoon kunnen uitleggen waarover het gaat. Ik denk dat u daartoe goed in staat bent en dan kunnen wij daarop reflecteren.

Wij denken dus dat de stukken zo snel mogelijk openbaar moeten worden. Wij willen daarop graag een reactie krijgen. Dat dient de democratie. Wij denken dat het heel erg belangrijk is om op heel korte termijn met elkaar in de openbaarheid te praten over dit onderwerp. Wij hopen dat dat al in januari 2019 kan.

En wij willen ten slotte toch nog iets zeggen over het persbericht van Rotterdam dat volgens mij meerdere fracties heeft verrast. Bij de commissievergadering vorige week leek het erop dat het dossier niet altijd even goed gemanaged is in het verleden in dit huis. Dus laat ik maar heel simpel vragen of Gedeputeerde Staten verrast zijn door het feit dat Rotterdam iets in de openbaarheid brengt, terwijl u dat liever nog niet had zien gebeuren. Als dat zo is, dan vragen wij ons wel af of wij daar iets aan moeten doen als samenwerkende partners. Als u het wist, dan is het een ander verhaal. Als u wist dat Rotterdam vanochtend een persbericht zou uitgeven, dan hebben wij een vraag aan u. Als het u verrast heeft dan zouden wij graag zien dat u aangeeft hoe Zuid-Holland als geheel – want ik denk dat u dan veel meer Statenleden aan uw zijde heeft – bij Rotterdam kan aangeven dat zij zo niet met ons kan omgaan. Maar laten wij u eerst de vraag stellen of u verrast bent.

Ik wil het hierbij laten. Wat ons betreft wordt de geheimhouding zo snel mogelijk opgeheven. Wij kijken uit naar de inhoudelijke behandeling, hopelijk volgende maand.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Ik wil beginnen met te zeggen dat transparant openbaar bestuur een groot goed is en dat dat bij de PVV hoog in het vaandel staat. De processen die wij hierin de afgelopen maanden aangaande dit onderwerp hebben doorlopen, doen daaraan op geen enkele manier recht. Niet alleen aan onze informatiebehoefte, maar ook niet aan de informatiebehoefte van de bevolking, want er speelt nogal wat.

22164

Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding Warmtebedrijf Holding B.V.; Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding

Mooiman, Hoogendam en Koning

En nu merken wij, als wij kijken naar het persbericht dat door Rotterdam is uitgebracht, dat wij blijkbaar ook niet kunnen rekenen op onze partners in dit proces. Het heeft de gedeputeerde verbaasd. De gedeputeerde gaf aan woedend te zijn. Dat vind ik nogal wat. Waar zijn wij mee bezig? Hadden wij dit niet allang in de openbaarheid moeten bespreken? Perken wij onze taak als volksvertegenwoordigers, onze controlerende functie, niet enorm in op deze manier? Wat de PVV betreft moet de geheimhouding liever gisteren dan vandaag opgeheven worden, maar het college heeft nu de kans om de geheimhouding er zo spoedig mogelijk af te halen. Het college heeft aangegeven binnenkort te komen met stukken die niet onder de geheimhouding vallen. Wij willen dan ook van het college weten wat er in die stukken staat en tot welk detailniveau wij daarin gaan. Bent u bereid om zo spoedig mogelijk openbaarheid van zaken te geven? Voor de PVV is het helder. Als wij daadwerkelijk respect hebben voor onze bevolking, onze kiezers, maar ook voor Provinciale Staten zelf, dan schrappen wij die geheimhouding zo spoedig mogelijk.

De heer **HOOGENDAM (SP)**: De SP heeft altijd aangegeven ook niet voor geheimhouding te zijn, maar wij begrijpen dat het in sommige gevallen noodzakelijk is. Als het gaat om het voorstel dat er nu ligt, dan kunnen wij instemmen met deze geheimhouding onder het voorbehoud dat het, zoals wordt gemeld in het stuk, zo spoedig mogelijk wordt opgeheven. En daarvan willen wij natuurlijk een bevestiging krijgen. Als het gaat om nieuwe stukken, dan maken wij natuurlijk het voorbehoud dat wij eerst willen bekijken of wij kunnen instemmen met openbaarheid. Dat bepalen wij pas als die stukken er zijn. Wij zijn op zich wel blij dat wij dat zorgvuldig gaan doen in januari 2019. Een andere zaak is Rotterdam. Het is door anderen ook al genoemd en dan vooral in de zin: wat hebben zij nu weer geflikt? Dat gevoel hebben wij ook wel een beetje, maar ik ga een stapje verder. Het is natuurlijk wel onze partner. Een groot deel van deze Staten is voorstander van een warmteronde, omdat die een belangrijk verschil kan maken voor onze energiebehoefte in de toekomst. En daarbij hebben wij Rotterdam nodig. Het is triest om te merken dat de samenwerking tussen de provincie en Rotterdam op deze manier verloopt. Het is niet het eerste incident en ik wens de gedeputeerde dan ook alle sterkte bij het verbeteren van de verhoudingen voor de toekomst, want als overheden niet goed samenwerken bij dit soort projecten, dan komen die ook niet van de grond. Je hebt met allerlei instanties en organisaties in de markt te maken die een veel sterkere positie hebben. Gemeenten en provincie zouden samen moeten optrekken. Dus mijn insteek zou zijn om daaraan keihard te gaan werken de komende tijd, omdat het anders misschien een nog wel groter fiasco wordt dan wij nu verwachten.

Mevrouw **KONING (PvdA)**: Ik denk dat u daarin helemaal gelijk hebt. Mijn fractie denkt ook dat je eraan moet werken als vertrouwen beschaamd wordt. U vraagt dat terecht aan Gedeputeerde Staten. U merkte ook iets op over stukken die mogelijk komen en dat u op dat moment kijkt of sommige elementen daarvan misschien terecht geheim zijn. Als daarin elementen voorkomen die wij ook al in maart 2018 hebben gehad, hoe weegt u dat dan? Hoe kunnen wij met elkaar een systeem verzinnen om op een zo goed mogelijke manier het

gesprek aan te gaan over de vraag of informatie al dan niet geheim moet blijven?

De heer **HOOGENDAM (SP)**: Ik heb als eerste opmerking gezegd dat wij instemmen met de geheimhouding van de stukken die er nu liggen. Ik heb daaraan toegevoegd 'zo kort mogelijk'. Ik voel er niet veel voor om die discussie iedere maand te voeren, dus wat mij betreft uiterlijk tot september 2019, maar ook wel keihard 'zo snel mogelijk eraf'. Als uit de stukken die nog komen, blijkt dat een deel van de oude stukken daarin zit, dan toch liefst openbaar natuurlijk. Maar ik laat het aan de gedeputeerde over om aan te geven waarom niet of waarom wel. Met nadrukkelijk de toevoeging dat wij het liefst zo veel mogelijk in de openbaarheid willen bespreken. Wij hebben er echter begrip voor dat geheimhouding soms noodzakelijk is in situaties waarbij het gaat om aanbestedingen, financiën en dergelijke.

Mevrouw **KONING (PvdA)**: Financiën ook? Als wij een weg aanleggen, dan nemen wij hier een besluit waarin gewoon een bedrag staat dat wij reserveren om die weg aan te leggen.

De heer **HOOGENDAM (SP)**: Dat ben ik met u eens, maar als de gedeputeerde duidelijk maakt dat het nu even handig is dat wij niet laten zien hoeveel de provincie bijvoorbeeld bijdraagt, omdat er onderhandelingen gaande zijn of aanbestedingen, daarover heb ik aan het eind gezegd dat wij dat pas beoordelen op het moment dat de stukken er zijn.

Mevrouw **KONING (PvdA)**: Ik denk dat het beter is om met elkaar te kijken of wij meer openbaar zouden willen maken als die stukken er zijn. Ik begrijp dat u bereid bent om op dat moment opnieuw die afweging te maken. Dat vind ik prettig om te horen.

De heer **HOOGENDAM (SP)**: Dat is logisch en dat doen wij dan ook elke keer.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Bent u het niet met mij eens dat wij juist op het gebied van financiën openheid nodig hebben, zodat wij hier onze kaderstellende en controlerende functie kunnen uitvoeren? En dat dat eigenlijk nu al het geval zou moeten zijn?

De heer **HOOGENDAM (SP)**: Ik ben het gedeeltelijk met u eens. De financiën die de provincie beschikbaar stelt, zouden inderdaad openbaar moeten zijn. Maar ik kan mij goed voorstellen dat dat niet kan, als het gaat om onderhandelingen met uitvoerende instanties. Bij aanbestedingen worden bedragen sowieso niet openbaar gemaakt.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Wat u betreft kunnen de bestedingen van de provincie nu wel openbaar gemaakt worden? Dat is wat u zegt.

Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding Warmtebedrijf Holding B.V.; Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding

Hoogendam, Voorzitter, Van der Bent, Bakx, Van Viegen, Van Rijnberk en Van Dieren

De heer **HOOGENDAM (SP)**: Ik zeg niet nu, want die liggen nu niet voor, maar dat heeft zeker onze voorkeur als die informatie in januari 2019 komt, tenzij nadrukkelijk wordt aangetoond dat het echt heel schadelijk zou zijn. Maar daarvan moet ik dan wel overtuigd worden.

De **VOORZITTER**: Dat was het? Dank u wel. De heer Van der Bent voor het CDA.

De heer **VAN DER BENT (CDA)**: Het CDA heeft de brief over de verlenging van de geheimhouding van de stukken met betrekking tot het Warmtebedrijf Holding B.V. beoordeeld. Vooralsnog kunnen wij de verlenging van de geheimhoudingsverklaring steunen, omdat dit bedrijfsgevoelige informatie bevat en dit het proces tot zover ten goede is gekomen. Maar, zoals ook andere fracties al hebben gezegd, is deze geheimhouding wel eindig. Kijkend naar de inhoudelijke bespreking in januari 2019 vindt het CDA het belangrijk, zoals Gedeputeerde Staten ook hebben toegezegd, om dit vraagstuk zo veel mogelijk in de openbaarheid te bespreken. Het kan zijn dat er dan nog deels geheime informatie ter beschikking wordt gesteld aan de Staten in een geheim deel van de vergadering, maar gezien de ontwikkelingen en de orde van grootte van het vraagstuk wordt het tijd om dit in de openbaarheid met elkaar te bediscussiëren. Dat kan in januari 2019 gebeuren.

Ten slotte wil het CDA zijn onvrede uitspreken over de manier waarop de samenwerking en afstemming met Rotterdam tot dusver zijn verlopen, getuige het persbericht.

De heer **BAKX (50PLUS)**: Ik had aanvankelijk weinig voorbereid. Ik denk: je zegt ja of je zegt nee. Klaar. Maar na de informatie die ik nu heb gekregen, ga ik toch iets anders zeggen. U weet dat onze fractie van begin af aan geen voorstander is geweest van dit proces. Onze fractie is wel een groot voorstander van een warmterotonde. Daarvan zien wij zeker het belang in. Wij hebben echter vanaf het begin aangegeven dat hier sprake is van een valse start. Wij zien dit hele proces als het bouwen van een huis op een fundering die wegzakt. Je kunt er nog zo veel stenen op leggen, het zakt steeds dieper weg. Wij hebben van begin af aan gezegd dat dit in de openbaarheid moet. En dat zeg ik nu weer. Je kunt beter op dit moment de pijn lijden en met een open vizier en transparant een warmterotonde gaan bouwen, dan steeds weer in dit soort processen terecht te komen. Het advies van mijn fractie is: breek het open, leg het transparant voor en ga op een verstandige, transparantie manier verder met dit dossier. Dank u wel.

Voorzitter de heer Stoop

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Ik citeer uit een openbare bron: "CE Delft becijferde dat de warmterotonde in Zuid-Holland 4,5 miljard euro gaat kosten." De Partij voor de Dieren wil benadrukken tegen deze geldverslindende warmterotonde te zijn die gebruikmaakt van restwarmte uit de fossiele industrie en afvalverbranding. Dat is niet duurzaam. De Partij voor de Dieren is voorstander van kleinschalige warmtenetten die openbaar besproken worden, waaraan bottom-up met zeggenschap van bewoners inhoud wordt gegeven en beslist wordt en waarbij gebruik wordt gemaakt van duurzame

energie, zoals zon en wind. Geen miljarden euro's naar geldverslindende, grootschalige, niet-duurzame warmterotondes. Dit dossier wordt een hoofdpijndossier voor het toekomstige college. Beter ten halve gekeerd, dan ten hele gedwaald. Ons advies aan het college is dan ook te stoppen met dit geldverslindende project. De geheimhouding van de warmterotonde duurt nu al enkele maanden en het voorstel is zelfs om die te verlengen tot september 2019. Dat voorspelt alleen maar problemen. De Partij voor de Dieren is voor openbaarheid en transparantie. Deze geheimhouding duurt sowieso veel te lang. Het zal duidelijk zijn dat de Partij voor de Dieren niet zal instemmen met voortzetting van deze geheimhouding. Dank u wel.

De heer **VAN RIJNBERK (D66)**: D66 kan instemmen met het voorstel van het bekrachtigen van de verlenging van de geheimhouding, gezien de afspraken die gemaakt zijn met de banken en andere publieke en private partijen over de vertrouwelijkheid, en ook met de bekrachtiging van de geheimhouding op andere stukken. De openbaarheid is een belangrijk punt. Dat hebben wij meerdere keren aangegeven. Wij waren dan ook blij dat wij in november 2018 een openbare brief hebben gekregen over de voortgang van de Warmtealliantie, waarin duidelijk gemaakt werd welke strategie gekozen werd voor de aanpak van de eerste fase van de warmterotonde, de leiding naar Leiden. Dat is een openbaar gegeven. Wij kunnen ons voorstellen dat men nu in het verlengde daarvan zaken verder gaat uitwerken met een aantal partners samen en dat daar investeringsbeslissingen uit voortkomen. Wij zijn er voorstander van dat zo snel mogelijk de uitwerking die de partners gezamenlijk maken en de investeringsbeslissingen hier openbaar gedeeld worden met inachtneming van de afspraken die eerder gemaakt zijn en als dat niet mogelijk is, dan willen wij dat graag toegelicht zien.

Voorzitter de heer Smit

De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: In het openbaar bestuur iets geheim verklaren is een soort tegenstelling. Ik voel mij daar altijd een beetje ongemakkelijk bij, maar het onderwerp, de warmterotonde, het gebruiken van warmte van het industrieel complex in de provincie Zuid-Holland voor verwarming van gebouwen is natuurlijk een unieke kans en ook een bijzondere situatie voor onze provincie. Daarom steunen wij deze voorstellen met betrekking tot het onderzoek, want er is nog steeds sprake van een onderzoek. Op basis daarvan kunnen wij instemmen met geheimhouding. Vorige week in de commissievergadering die ons nog scherp op het netvlies staat, heb ik voorstellen gedaan voor de verdere besluitvorming in het openbaar. Dat hebben wij afgesproken en ik ga er nog steeds van uit – en ik vraag de gedeputeerde om dat te bevestigen – dat de te bespreken stukken zo veel mogelijk openbaar zullen zijn en dat een juist traject gevolgd wordt, want het is natuurlijk van belang dat er mogelijkheid is voor inspraak en voor ons om derden te consulteren voordat besluitvorming plaatsvindt.

22166

Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding Warmtebedrijf Holding B.V.; Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding

Van Dieren, Voorzitter, Ludema en Baljeu

Wij steunen het voorstel om dit nog steeds geheim te verklaren, zij het met enige moeite. Dat laat natuurlijk onverlet dat ik ook verrast was door het persbericht van de gemeente Rotterdam. Zeker gezien de discussie die vorige week heeft plaatsgevonden in de commissie, vraag je wel af of er nog wel mogelijkheden zijn om dit dossier verder geruisloos te kunnen vervolgen en of het wellicht noodzakelijk is om maatregelen te treffen om dergelijke rimpelingen te voorkomen, want het is natuurlijk niet goed. Wij hebben vandaag al gesproken over de samenwerking tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten en die zou nog verder onder druk kunnen komen te staan, als het ene onderwerp het andere opvolgt. Het is dus zaak dat daaraan nadrukkelijk aandacht wordt besteed. Mogelijk kan de gedeputeerde daarover enige vertrouwenwekkende opmerkingen maken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan tot slot de heer Ludema voor de VVD.

De heer **LUDEMA (VVD)**: Wij zijn een aantal keren tot in detail in geheime vergaderingen geïnformeerd door Gedeputeerde Staten. Complimenten daarvoor aan Gedeputeerde Staten. Het is jammer dat dat niet in de openbaarheid kon, maar ik kan in ieder geval zeggen dat het gedetailleerd was en dat het mij duidelijk heeft gemaakt waarom het in het geheim moest plaatsvinden en niet in het openbaar. De hiccups die er nu nog zijn, lijken tot een einde te komen, hoewel zij iets langer lijken te duren dan tot de voorafgaand afgesproken datum. Daarom wordt nu verlenging gevraagd. Daarmee kan de VVD zonder meer instemmen.

Wij gaan nu niet inhoudelijk praten over de warmterotonde, een beetje de accu van de energietransitie. Dat doen wij dan hopelijk in januari 2019. En ook de VVD gaat ervan uit dat de geheimhouding zo snel mogelijk, op verantwoorde wijze wordt opgeheven, als dat kan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank. Iedereen die op mijn lijstje staat, heeft het woord gevoerd. Daarmee zijn wij aan het einde van de eerste termijn. Ik geef het woord aan mevrouw Baljeu.

Gedeputeerde **BALJEU**: Ik wil een paar dingen benoemen. Ten eerste gaat het agendapunt natuurlijk over de verlenging van de geheimhouding. Daarover hebt u vragen gesteld, ook wel met begrip voor dit soort processen, maar ook zeer nadrukkelijk de vraag hoe wij daarmee omgaan en hoe Gedeputeerde Staten de wens om het zo snel mogelijk openbaar te maken, gaan invullen. Ik wil daarna nog iets zeggen over het persbericht, waaraan u refereert.

Allereerst de geheimhouding. De commissievergadering staat ons inderdaad nog scherp op het netvlies. Wij hebben in die commissievergadering aangegeven dat er een brief komt, waardoor het gesprek over een heel groot deel van het dossier in het openbaar gevoerd kan worden. Ik kom zo terug op het persbericht, maar dat is wel een afgeleide van wat u gaat krijgen, de grote openbare brief waarin over de hoofdbedragen wordt gesproken en over de intentie van een aantal afspraken met Rotterdam. Er zal een tweede geheime brief bij zitten met geheime elementen. Maar onze intentie is, en dat hebben wij ook

altijd uitgesproken, om zo snel mogelijk, waar dat kan, naar openbaarheid te gaan. De stukken die nu voorliggen voor verlenging van de geheimhouding, dateren uit het verleden en gaan over andere partners dan waarover gesproken zal worden in de brief die nog komt. Wij hebben altijd nadrukkelijk gezegd dat wij zo snel mogelijk openbaar zouden gaan, waar dat kan. Dat is als eerste dus de brief die naar u toe komt. Wij gaan straks de laatste puntjes op de i zetten en dan komt die brief naar u toe. Omdat de verlenging van de geheimhouding van oude brieven op de agenda stond, hebben Gedeputeerde Staten daarover nadrukkelijk gesproken, kennende de wens van de Staten. Gedeputeerde Staten staan er volledig achter dat het zo snel mogelijk openbaar moet. Wij zijn tot de conclusie gekomen dat wij een derde persoon de stukken moeten laten toetsen aan de openbare brief die u krijgt, niet omdat onze eigen juristen geen goed werk doen, maar omdat zij inmiddels deel uitmaken van het project. Die brief is dus als het ware de meetlat voor de openbaarheid. Bovendien moet worden gekeken in hoeverre informatie van andere partners in de openbaarheid kan. Dat gaan wij in ieder geval doen voor 30 januari 2019. Ik zal mij er hard voor maken dat dit zelfs voor de commissievergadering van 23 januari 2019 klaar is. Terecht werd door een van de fracties opgemerkt dat er nu al een eindstuk besproken zou worden; dat wordt dus januari 2019. Dat hebben wij ook zo met elkaar afgesproken. Dat stuk komt nog naar u toe in januari 2019 en dan moeten wij ook kijken wat van de andere stukken in de openbaarheid kan en wat besloten moet blijven. Er moet dan ook een toelichting bij zitten waarom. Het gaat om de stap naar de openbaarheid. Op die manier willen wij erover spreken en dat is onze inzet. Het openbare debat zal dus in januari 2019 gevoerd worden. Dan hebt u een grote openbare brief en dan zijn de laatste stukken aan de openbaarheid getoetst. Dat is onze inzet. Ik hoop dat wij daarmee een stap in de goede richting doen en recht doen aan het belang dat ook Gedeputeerde Staten hechten aan openbaarheid en die u de hele tijd heeft uitgesproken. Dat is het voorstel voor het komende proces en dan zouden wij in januari 2019 het openbare debat kunnen voeren.

Dan kijk ik even naar de andere opmerkingen die met name gericht zijn op het feit dat u niet weet welke stukken er komen. Dat klopt. Ik heb u even een hele globale lijn gegeven. In die stukken staan bedragen en u kunt dus over bedragen spreken. U weet dat het bij aanbestedingen vaak over totale bedragen gaat, terwijl specifieke bedragen geheim blijven. Op die manier is deze brief ook opgesteld en in die zin kunnen wij over bedragen spreken.

Dan het persbericht. Ik moet inderdaad zeggen dat ik ontzettend verrast was toen ik op het persbericht gewezen werd. En ik was ook onaangenaam verrast, want wij waren echt in de veronderstelling dat wij de bestuurlijke afspraak hadden dat er pas iets naar buiten zou gaan op het moment dat de stukken ook naar u verstuurd waren, wetende dat u eerst openbare stukken wilt hebben voordat er iets gecommuniceerd wordt. Ik vind dat wij dit ook echt met Rotterdam moeten bespreken, maar wij zullen ook intern moeten kijken hoe het precies gelopen is.

Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding Warmtebedrijf Holding B.V.; Statenvoorstel tot vaststelling bekrachtiging geheimhouding

Baljeu, Van Hunnik en Voorzitter

Toen ik het zag, heb ik natuurlijk ook aan Rotterdam bericht dat dit niet helpt. Wij moeten even kijken hoe het exact gegaan is, maar zoals u ook zegt, wij kunnen alleen verder als wij echt goede afspraken hebben gemaakt en de checks, zowel bij ons als bij Rotterdam, goed zijn vastgelegd. Wij moeten elkaar daarin vinden en wij moeten begrip hebben voor elkaars gevoeligheden, zoals die zowel in de raden als hier in Provinciale Staten leven. Die afspraken moeten wij scherper maken, omdat wij een gedeeld belang hebben en in de hoop dat daardoor ook vertrouwen kan ontstaan bij u en bij de raad in Rotterdam. Dus wij zullen het daarover nadrukkelijk hebben. Ik was echt ook onaangenaam verrast. En nogmaals, daar moeten wij goed naar kijken, maar ik denk dat ook uw bericht heel helder is dat wij alleen maar stappen kunnen maken als er een vertrouwensrelatie kan worden opgebouwd. Dat geldt aan weerskanten.

Dan kijk ik even of er per partij nog bijzondere vragen zijn gesteld, want mevrouw Van Hunnik van GroenLinks had natuurlijk een hele tekst. De heer Van Dieren vroeg naar de vervolgspraken met Rotterdam. Wij gaan u in die stappen meenemen. Dat zal ook gaan over het partnerschap, zoals ook D66 heeft aangegeven. Ik begrijp dat de Partij voor de Dieren vooral een bijdrage zal leveren aan het inhoudelijke debat, maar dat zij geen vragen hebben over de geheimhouding. Ik denk dat ik duidelijk heb aangegeven dat wij in principe in januari 2019 het openbare debat voeren, waarbij eventueel bepaalde elementen nog geheim blijven, maar dan wel met de onderbouwing waarom dat zo is en de toets van een derde. Ik kijk nog even naar het CDA, want die had het over samenwerking en afstemming. De afstemming moet inderdaad goed geregeld worden, hoewel wij al dachten dat wij dat goed geregeld hadden. Dan blijkt de werkelijkheid weerbarstig te zijn. Wij moeten echt samen aan vertrouwen gaan werken, zoals de SP ook aangeeft. Dat vertrouwen zal moeten groeien. De wens van de PVV is duidelijk dat het in het openbaar moet. Wanneer dat dan gebeurt? Dat wordt 30 januari 2019. Mevrouw Koning heeft een aantal vragen gesteld. Waarom de geheimhouding verlengd moet worden? De uitleg is dat er nu een openbaar stuk komt. De oude stukken die ook betrekking hebben op partners, moeten getoetst worden aan het komende openbare stuk. Bovendien moeten wij toetsen hoe wij met die partners moeten omgaan. Nogmaals, onze inzet is zo veel mogelijk openheid.

Mevrouw **VAN HUNNIK (GROENLINKS)**: Ik proef een beetje dat het antwoord rond de samenwerking met Rotterdam is afgerond. Ik wil daarover toch nog een vraag stellen. Ik heb de gedeputeerde horen zeggen dat zij een berichtje heeft gestuurd en dat zij erover in gesprek gaat. Wat GroenLinks betreft is dit wel een heel principieel punt. Ik wil dus aan de gedeputeerde vragen om een stevige boodschap uit te stralen naar onze samenwerkingspartner.

Gedeputeerde **BALJEU**: Ik neem dat graag ter harte. Ik vind ook echt dat het heel belangrijk is dat wij met elkaar afstemmen en dat wij dat op een goede manier doen. Daarover zullen wij op bestuurlijk niveau het gesprek aangaan, want daar ligt wederzijds de verantwoordelijkheid. Wij zullen dat ook in de organisaties goed moeten beleggen en afstemmen. Dat geldt natuurlijk aan beide kanten, maar wij zullen het zeker

nadrukkelijk in het bestuurlijke gesprek naar voren brengen. Zeker.

Voorzitter, dan kijk ik nog even naar de vragen van de PvdA. Daarbij werd zowel gedoeld op de financiële kant als op de overeenkomst. Financieel kunnen wij dus een heel groot deel openbaar doen. De overeenkomst komt in beslotenheid, maar daarbij zal uitgelegd worden hoe dat zit. In die zin is niet alles meteen openbaar, maar wij blijven scherp bezien wat er in het openbaar besproken kan worden. Wij zijn het er ook mee eens dat de basishouding van een overheid moet zijn dat je in het openbaar kan spreken.

Dan nog GroenLinks. Ik heb denk ik al genoeg gezegd over het persbericht. Dan de vraag over de rechtsgrond. De rechtsgrond bij de verlenging staat niet expliciet genoemd, omdat het de verlenging is van een geheimhouding waarin de grond al genoemd was. Dat klopt dus. Het gaat inderdaad om bedrijfsgevoelige informatie. De verslagen van de commissie worden niet in de geheimhouding genoemd. Als de commissie in het geheim vergadert, dan zijn de verslagen ook geheim. Ik denk dat wij in overleg met de griffie moeten kijken hoe wij voor de verslagen kunnen adviseren in lijn met het advies dat wij voor onszelf inwinnen. Ik denk dat wij dat moeten afspreken. Normaal gesproken wordt hier niet over de verslagen gesproken of gestemd, maar is het zoals de commissie besluit, maar ik denk dat wij daar in dit geval even naar moeten kijken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat brengt ons aan het eind van de eerste termijn. Wensen mensen nog het woord te voeren in een tweede termijn? Ik zie niemand opstaan. Dat betekent dat wij over twee punten gaan stemmen die als agendapunten C en D op uw agenda staan. Het eerste besluit is nummer 7148 en het tweede nummer 7152. Is iedereen bij de les?

Het eerste besluit gaat over het verlengen van de reeds bestaande geheimhouding op een aantal documenten en het tweede besluit gaat over nieuwe documenten. Ik breng in stemming het eerste besluit (nummer 7148). Wie is daarvoor? Daarvoor zijn alle fracties met uitzondering van 50PLUS, Partij voor de Dieren, Groep Leefbaar Zuid-Holland en de PVV. Dat voorstel is aangenomen.

HET VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

Dan het tweede besluit (nummer 7152). Wie is daarvoor? Dat wordt met dezelfde stemverhouding als het eerste voorstel aangenomen.

HET VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

De **VOORZITTER**: Daarmee is dit punt afgerond en zijn wij toe aan de mondelinge vragen.

22168

Mondelinge vragen

Voorzitter, Klumpes en Janssen

MONDELINGEVRAGENUUR

De **VOORZITTER**: Aan de orde zijn de mondelinge vragen. Ik geef de heer Klumpes (GroenLinks) het woord om mondelinge vragen te stellen over de illegale parkeerplaats bij Museum Voorlinden.

De heer **KLUMPES (GROENLINKS)**: In Wassenaar is in 2016 het prachtige Museum Voorlinden geopend. Het ligt er mooi in de duinen in een waterwin- en Natura 2000-gebied. Vlak voor de opening heeft de eigenaar echter een asfaltvlakte van 6000 m² voor ongeveer 250 auto's laten neerleggen naast de parkeergelegenheid die het museum al bood, en dit zonder vergunning. Ik moet erbij zeggen dat hierover enige tijd geleden al vragen zijn gesteld door de Partij voor de Dieren, maar sindsdien is er het een en ander gebeurd en dat wil ik aan de orde stellen. De gemeentelijke fracties van VVD, PvdA en GroenLinks in Wassenaar hebben een motie ingediend die unaniem is aangenomen door de raad. Daarin wordt opgedragen dat de gemeente op korte termijn stappen zet met als uitkomst dat zo snel mogelijk, maar bij voorkeur nog in 2018, het illegale parkeerterrein wordt verwijderd. Er is een stappenplan gekomen. Daarin staat onder andere vermeld dat de eigenaar van Museum Voorlinden het parkeerterrein op straffe van een dwangsom, begin februari 2019 dient te hebben verwijderd. En zo niet, dan overweegt de gemeenten om dat zelf te doen. Onlangs is gebleken dat de gemeente in een gesprek met de eigenaar

De **VOORZITTER**: Wilt u tot uw vragen komen, mijnheer Klumpes?

De heer **KLUMPES (GROENLINKS)**: Ja, nog twee zinnen. Onlangs is gebleken dat de gemeente in een gesprek met de eigenaar een andere positie heeft ingenomen. Het museum mag met een voorstel komen om het parkeerprobleem rond het museum op te lossen. Hoe en wanneer is onduidelijk. En tot die tijd gaat de gemeente niet tot handhaving over. En dan komen nu mijn vragen:

- Is het college op de hoogte van het laatste nieuws omtrent de situatie bij Museum Voorlinden in Wassenaar? En zo ja, welk standpunt heeft het college ingenomen?
- GroenLinks is van mening dat het museum onder geen enkel beding de parkeerplaats had mogen aanleggen zonder vergunning. Is het college dat met GroenLinks eens?
- Het gebied waarin zich het museum en de parkeerplaats zich bevinden grenst aan Natura 2000-gebied. Welke gevolgen heeft de aanleg van de parkeerplaats op de ontwikkeling van de natuur daar?
- Vindt het college, net als GroenLinks, dat de ontwikkeling van een natuurgebied prioriteit heeft boven de ontwikkeling van parkeerplaatsen?
- Is het college het met GroenLinks eens dat het wangedrag van Museum Voorlinden niet mag worden beloond en dat illegale parkeerplaatsen dienen te worden verwijderd?
- Welke rol ziet het college voor de provincie om ervoor te zorgen dat tot handhaving van de wet wordt overgegaan?

Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank voor uw vragen. De heer Janssen staat op. Ga uw gang.

Gedeputeerde **JANSSEN**: Aangezien de heer Weber op dit moment ligt, sta ik op.

De vragen van de heer Klumpes vallen in twee soorten uiteen. Laat ik beginnen met te zeggen dat de zaak al sinds eind 2016 onder de rechter is naar aanleiding van een handhavingverzoek. Dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat de rechtbank in april 2018 de zaak heeft opgeschort in afwachting van prejudiciële vragen die gesteld zijn over de toepassing van de PAS. Nadat de uitspraak over de PAS gekomen is vanuit Europa gaat de rechtbank de zaak weer opstarten. Het gaat dus nog wel even duren, want het zou zo maar kunnen dat die zaak doorgaat tot aan de Raad van State toe. Dat even vooraf, want het betekent dat ik in mijn stellingname rekening houdt met het feit dat de zaak nog onder de rechter is. Ten tweede zegt de heer Klumpes dat de raad van Wassenaar unaniem een motie heeft aangenomen, maar dat het college die niet uitvoert. En nu vraagt hij wat de provincie daaraan gaat doen. Dan is mijn eerste vraag natuurlijk wat de raad eraan gaat doen als het college een unaniem aangenomen motie niet uitvoert. Ik vind niet dat wij ons hier moeten gaan bezighouden met colleges die moties van raden niet uitvoeren. Dan zouden wij het erg druk krijgen. De bal ligt vooral bij henzelf.

Voordat ik de vragen kort zal beantwoorden, ga ik even terug naar begin 2017. Toen is er door het museum een aanvraag ingediend in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). De Omgevingsdienst Haaglanden heeft toen geconstateerd dat er geen significante gevolgen zouden zijn in het kader van de Wnb, zoals dat gevraagd wordt als het over Natura 2000 gaat. En dat daarom dus ook geen vergunning nodig was. Dat is echter maar een kant van het verhaal, want daarnaast heeft de gemeente Wassenaar natuurlijk haar eigen bevoegdheden in het kader van bestemmingsplannen et cetera. Dat is volgens mij ook de grond geweest voor het besluit van de raad om te zeggen dat het weg moet, omdat het er ligt zonder vergunning. Dat laat onverlet dat wij, omdat het ook een waterwingebied is, bij de gemeente Wassenaar in een vroeg stadium kenbaar hebben gemaakt dat wij, mocht de gemeente overwegen het bestemmingsplan te wijzigen om te gaan legaliseren, een aantal punten en eisen zouden meegeven waaraan de parkeerplaats zou moeten voldoen, namelijk dat die niet vloeistof doorlatend mag zijn, dat er een apart afwateringssysteem moet zijn om ervoor te zorgen dat het waterwingebied niet wordt aangetast. Dat hebben wij allemaal meegegeven vanuit onze bevoegdheid.

U vraagt of wij op de hoogte zijn. Ja, wij zijn sinds 2016 op de hoogte. U zegt dat de eigenaar de parkeerplaats onder geen enkel beding had mogen aanleggen zonder vergunning. Wij zijn er als overheden voor om ervoor te zorgen dat de regels nageleefd worden. En als er een vergunning nodig is om iets te bouwen, dan moet er niet zonder vergunning gebouwd worden. Daarover zijn wij het snel eens. U vraagt naar de gevolgen van de parkeerplaats en u verwijst naar Natura 2000; daarvan heb ik al aangegeven dat er begin 2017 een passende beoordeling heeft plaatsgevonden en dat daarbij is geconstateerd dat er geen significante gevolgen waren, zoals door de Wnb wordt aangegeven, en dat daarom geen vergunning is vereist.

Mondelinge vragenuur; Hamerstukken; Vaststelling beleidskader personenvervoer over water Rotterdam-Drechtsteden

Janssen, Voorzitter, Klumpes en Potjer

Als gevolg van een handhavingsverzoek ligt de zaak nog steeds onder de rechter, maar dit was het standpunt tot nu toe. U vraagt of een natuurgebied prioriteit heeft boven de ontwikkeling van parkeerplaatsen. Dat lijkt mij een buitengewoon subjectieve benadering. Maar nogmaals, het is aan de gemeente om te besluiten hoe zij met een bestemmingsplan omgaat. Als er nu geen parkeerplaats is toegestaan en het zou natuur moeten zijn, gaat zij daarvoor dan een oplossing vinden of niet? U vraagt of het college het met GroenLinks eens is dat het wangedrag van Museum Voorlinden niet mag worden beloond en dat de illegale parkeerplaats dient te worden verwijderd. Ook dat is een zaak van de gemeente Wassenaar. Als de gemeente besluit om het te legaliseren of als de raad besluit voor een andere oplossing te kiezen, dan kan de provincie alleen kijken er voldaan wordt aan de voorwaarden en eisen die gelden voor het waterwingebied. Welke rol ziet het college voor de provincie om ervoor te zorgen dat er tot handhaving van de wet wordt overgegaan? Ook daarvoor geldt dat dit primair bij de gemeente Wassenaar ligt. Zij moet acteren, als er gehandeld is in strijd met haar bestemmingsplan. Ik probeer even mee te denken met de heer Klumpes. Ik weet ook niet wat er gaat gebeuren. Wat zou er gebeuren als men zou besluiten om alles ondergronds te brengen, zodat alles weer groen wordt, de natuur weer haar gang kan en er geen auto meer te zien is? De heer Klumpes zegt dat Wassenaar hoe dan ook eerst moet zorgen dat de parkeerplaats wordt verwijderd. Ik denk dat dit allereerst een taak is van de GroenLinksfractie in Wassenaar, maar wij hebben noch de bevoegdheid, noch de mogelijkheden, noch de intentie om iets te doen, omdat de bevoegdheden op dat punt duidelijk gescheiden zijn.

De **VOORZITTER**: Mijnheer Klumpes, hebt u aanvullende vragen?

De heer **KLUMPES (GROENLINKS)**: Ik bedank de gedeputeerde voor zijn antwoorden, maar ik vind zijn antwoorden nog wat ambtelijk. Als een burger een dakkapelletje bouwt of een tuinhuisje, dan moet hij dat onmiddellijk afbreken en dan mag hij het niet laten staan totdat hij een andere oplossing heeft gevonden. Dat is wat hier nu gebeurt. Wij zijn in dit geval door de actualiteit ingehaald, want gisteren is een bespreking geweest en heeft de gemeenteraad ...

De **VOORZITTER**: Wacht even, mijnheer Klumpes, het gaat nu om het stellen van vragen en niet om een debat. Hebt u aanvullende vragen? Zo niet, dan moet u wachten totdat het een keer op de agenda staat. U mag nu alleen vragen stellen.

De heer **KLUMPES (GROENLINKS)**: De gemeenteraad heeft een voorlopige ontheffing gegeven totdat er een nieuwe situatie is ontstaan. Ik vraag mij af wat wij daarvan vinden, vooral ook omdat wij belang hebben bij het waterwingebied en het Natura 2000-gebied, ook al ligt de zaak nog onder de rechter.

De **VOORZITTER**: Wat is uw vraag?

De heer **KLUMPES (GROENLINKS)**: Dit zat hierin opgesloten, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Misschien kunt u uw vraag nog een keer stellen, zodat het voor iedereen helder is.

De heer **KLUMPES (GROENLINKS)**: Wat de provincie vindt van de voorlopige ontheffing die de gemeente heeft verleend.

De **VOORZITTER**: Oké. Dank u wel. Hebben andere leden nog aanvullende vragen, voordat de heer Janssen gaat antwoorden? Dat is niet het geval. De heer Janssen.

Gedeputeerde **JANSSEN**: Het bestuurlijke antwoord is dat het onze bevoegdheid en onze zaak niet is wat de gemeente Wassenaar hierover besluit. Wij zullen zorgen voor het waterwingebied. Wij zullen ervoor zorgen dat bij een tijdelijke ontheffing maatregelen genomen worden, waarmee onze belangen gediend worden. Wij zullen dat morgen direct nog een keer onder de aandacht brengen en ervoor zorgen dat de maatregelen genomen worden die nodig zijn om de belangen van het waterwingebied te waarborgen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is daarmee het vragenmoment – een uur is wat te lang – beëindigd. Dank u wel, mijnheer Klumpes. Dat brengt mij bij de hamerstukken.

1 HAMERSTUKKEN

A. STATENVOORSTEL TOT VASTSTELLING BELEIDSKADER PERSONENVERVOER OVER WATER ROTTERDAM-DRECHTSTEDEN (7139)

De **VOORZITTER**: Ik zie dat de heer Potjer een stemverklaring wil afleggen. Daartoe geef ik hem graag de gelegenheid.

De heer **POTJER (GROENLINKS)**: Wij kunnen instemmen met het beleidskader, maar aangezien het om een concessieverlening gaat, nemen wij aan dat er nog wel een nota van uitgangspunten komt en een programma van eisen. Dat zagen wij niet terug in de stukken. Dat wilden wij bij dezen nog even benadrukken, want zo gaat het conform de procedureafspraken in dit huis.

De **VOORZITTER**: Dit is een stemverklaring. Nou, vooruit.

Gedeputeerde **JANSSEN**: De heer Potjer zegt dat hij ervan uitgaat, maar dan moet ik hem teleurstellen. Zoals in de commissie nadrukkelijk besproken is, gaan wij een programma van eisen maken en vaststellen.

De **VOORZITTER**: Het is gewoon een hamerstuk, dus u kunt alleen voor- of tegenstemmen. Er zijn andere wegen om dit aan de orde te stellen. Het voorstel is aangenomen.

DIT VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

22170

Hamerstukken; Vaststelling subsidieplafond subsidieregeling Campussen Zuid-Holland; Instemming verlening incidentele subsidie Warmtebedrijf Holding B.V. Rotterdam; Vaststelling legesverordening Wnb Zuid-Holland 2019; Vaststelling deelsubsidieplafond subsidieregeling Mobiliteit 2019 voor het jaar 2019

Van Viegen, Mooiman en Voorzitter

**B. STATENVOORSTEL TOT VASTSTELLING
SUBSIDIEPLAFOND SUBSIDIEREGELING
CAMPUSSEN ZUID-HOLLAND (7142)**

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: De Partij voor de Dieren zal tegen dit voorstel stemmen, want op de campussen worden dierproeven uitgevoerd, waaraan wij zeker niet onze medewerking kunnen verlenen. Wij stemmen daarom tegen dit voorstel.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Wij vinden dat in het huidige voorstel niet voldoende is onderbouwd waarom deze subsidie beschikbaar gesteld moet worden. Dus wij zullen tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Dank. Desalniettemin is het voorstel aangenomen.

DIT VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

**C. VOORSTEL VAN DE ALGEMENE COMMISSIE TOT
VASTSTELLING LANGETERMIJNAGENDA
PROVINCIALE STATEN OMGEVINGSBELEID (1740)**

DIT VOORSTEL WORDT ZONDER OVERLEG EN HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

**D. STATENVOORSTEL TOT INSTEMMING VERLENING
INCIDENTELE SUBSIDIE AAN WARMTEBEDRIJF
HOLDING B.V. TE ROTTERDAM (7141)**

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Ook hier zal de Partij voor de Dieren tegenstemmen. Wij zijn tegen het verstrekken van leningen door een overheidsinstantie, omdat zij wat ons betreft niet voor bank moeten spelen.

De heer **MOOIMAN (PVV)**: Wij zullen ook tegenstemmen. Het is een schande dat deze lening nu toch in een gift wordt veranderd.

De **VOORZITTER**: Dat gezegd hebbende, aangenomen.

DIT VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

**E. STATENVOORSTEL TOT VASTSTELLING
LEGESVERORDENING WET NATUURBESCHERMING
ZUID-HOLLAND 2019 (7143)**

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Wij zijn van mening dat de leges gewoon gehandhaafd moeten worden, terwijl het voorstel die juist afschaft. Dus wij stemmen tegen.

De **VOORZITTER**: Dank. Aangenomen.

DIT VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

**F. STATENVOORSTEL TOT VASTSTELLING
DEELSUBSIDIEPLAFONDS SUBSIDIEREGELING
MOBILITEIT 2019 VOOR HET JAAR 2019 (7144)**

DIT VOORSTEL WORDT ZONDER OVERLEG EN ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

**G. GEWIJZIGD STATENVOORSTEL TOT VASTSTELLING
PARTICIPATIENOTITIE ZUID-HOLLAND (7137)**

Mevrouw **VAN VIEGEN (Partij voor de Dieren)**: Hier stemmen wij tegen, omdat wij dit voorstel te vaag en algemeen vinden en omdat wij ook de rol van Provinciale Staten onvoldoende helder vinden. Op grond daarvan stemmen wij tegen.

De **VOORZITTER**: Aangenomen.

DIT VOORSTEL WORDT ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

**H. STATENVOORSTEL TOT WIJZIGINGSBESLUIT
VERORDENING NAZORGHEFFING GESLOTEN
STORTPLAATSEN EN BEGROTING 2019
PROVINCIAAL FONDS NAZORG GESLOTEN
STORTPLAATSEN (7146)**

**I. STATENVOORDRACHT VAN HET
FRACTIEVOORZITTERSOVERLEG BENOEMING
VOORZITTER EN PLAATSVERVANGEND VOORZITTER
COMMISSIE RUIMTE EN LEEFOMGEVING (7147)**

**J. STATENVOORSTEL VAN DE STATENCOMMISSIE
BESTUUR EN MIDDELEN AANGENOMEN EN
AFGEHANDELDE MOTIES VAN PROVINCIALE STATEN
(7149)**

DEZE VOORSTELLEN WORDEN ZONDER OVERLEG EN ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

**4. VERSLAG PROVINCIALE STATENVERGADERING VAN
14 NOVEMBER 2018**

DIT VOORSTEL WORDT ZONDER OVERLEG EN ZONDER HOOFDELIJKE STEMMING AANGENOMEN.

De **VOORZITTER**: Er zijn geen ingekomen stukken. Dat brengt ons bij de sluiting van deze agenda, maar niet nadat wij eerst uitbundig afscheid gaan nemen van de heer Van Dieren. Ik ga u toespreken. Gasten, welkom. U hebt nog een staartje van het laatste optreden in deze zaal van de heer Van Dieren meegemaakt.

Geachte Statenleden, beste Henk. "En dan woon je plots in Utrecht!" Dat was de treffende kop boven een artikel in het AD Rivierenland van medio november 2018.

Afscheid Statenlid Van Dieren (SGP en ChristenUnie)

Voorzitter en Van Dieren

Het verhaal ging, u raadt het al, over Henk van Dieren, nu nog inwoner van de provincie Zuid-Holland, maar over een kleine twee weken, vanaf 1 januari 2019 niet meer. “Een unieke situatie”, zo tekende de krant uit Henks mond op. Dat klopt helemaal, maar hij en wij ook zitten er maar mee. Henk, je weet hoe ik dacht over deze manoeuvre en mijn grootste drijfveer voor mijn verzet daartegen was dat wij jou zouden kwijtraken. Want wie in de provincie Utrecht woont, kan volgens de regels geen lid zijn van Provinciale Staten van een andere provincie, zelfs niet van Zuid-Holland, ook al ben je dat al bijna vijftien jaar tot jouw eigen en ieders volle tevredenheid. Wij hebben dat vandaag ook weer gezien en ik denk dat ik het nog wel een paar keer zal zeggen: wij gaan je missen. Laat ik het positief benoemen. Henk, jij schrijft geschiedenis. Maar nogmaals, wij zitten er wel mee want het betekent dat wij van jou afscheid moeten nemen. Op het moment dat jij straks geen inwoner van Zuid-Holland meer bent, stopt ook jouw lidmaatschap van Provinciale Staten.

Toen de gemeentelijke herindeling in Vijfheerenlanden afgelopen zomer in de Eerste Kamer is besproken, heeft SGP-senator Peter Schalke onder de noemer ‘lichtvoetig probleem’ nog een goed woordje voor je gedaan, maar helaas, dispensatie tot de verkiezingen zat er niet in. Dat betekent dat wij jou vandaag, tijdens deze laatste Provinciale Statenvergadering van 2018 uitzwaaien. En daarmee komt een einde aan een politieke loopbaan die, zoals wel vaker voorkomt in jouw kringen, vele jaren heeft geduurd. Jullie zijn van het trouwe soort, mag ik wel zeggen. Volhardend ook.

Als jonge man, geboren en getogen in Lexmond, vond jij de politiek al interessant. Van huis uit kreeg je mee dat het belangrijk is om je in te zetten voor maatschappij en medemens. Het lidmaatschap van de Staatkundig Gereformeerde Partij was voor jou een logische keuze. En naast jouw werk bij een bekende Duitse multinational en een avondstudie paste aanvankelijk geen vertegenwoordigende politieke functie. Wel was jij in die periode achter de schermen actief voor de SGP. En toen jij meer tijd kreeg, werd je lid van de gemeenteraad van Zederik en later ook nog een periode wethouder. Jouw Statenlidmaatschap begon op 18 februari 2004 en vanaf dat moment heeft Zuid-Hollandse politiek, maar ook het ambtelijk apparaat van de provincie jou meegemaakt en gewaardeerd als een dossierkenner, uitstekend luisteraar en scherpzinnig debater. Ook dat hebben wij vandaag weer mogen zien. De puntjes op de i, nauwgezet, waar liggen de verantwoordelijkheden enzovoorts. Het aardige is dat jij achteraf ook altijd vraagt of je niet te scherp was. Nee, je bent scherp zoals het moet. En dat is goed, dat waarderen wij hier.

In de Staten heb jij je vooral gericht op financiën, ruimtelijke ordening en natuur. Dat deed je als lid van de commissies die nu door leven gaan als Ruimte en Leefomgeving en Duurzame Ontwikkeling en uiteraard ook hier in de plenaire vergadering van de Staten liet jij je horen. De belangrijke Visie Ruimte en Mobiliteit kreeg logischerwijs veel van jouw aandacht. Jij richtte je vooral op de kaderstellende rol van Provinciale Staten en de verschillende verantwoordelijkheden van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten en ook op de inbreng vanuit de samenleving. En tijdens de vele hoorzittingen stelde jij uitstekende vragen aan meesprekende belanghebbenden.

Contacten met burgers zijn voor jou altijd cruciaal en inspirerend geweest.

De komst van de Omgevingswet leidde tot de instelling van een ondersteuningscommissie Omgevingsbeleid. Als warm pleitbezorger van deze nieuwe ruimtelijke werkwijze werd jij van die commissie voorzitter. In ons Zuid-Hollandse personeelsblad Vigilate zei jij: “Ik wil zorgdragen voor de open ruimte. De open ruimtes zijn in vergelijking met bebouwing en wegen altijd een zwakke partij die aandacht nodig heeft. In onze drukke provincie moeten wij die ruimte beschermen en leefbaar houden. Dat wil niet zeggen dat er niets kan, maar wat er gebeurt, moet afgewogen zijn en planmatig worden aangepakt. Ook moeten wij de bebouwde ruimte intensiever gebruiken, bijvoorbeeld door herstructurering.” Mijns inziens een citaat dat jouw manier van denken en werken, Henk, echt goed typeert.

In vogelvlucht nog een paar belangrijke feiten uit de afgelopen bijna vijftien jaar van jouw lidmaatschap van Provinciale Staten. Toen de jaarstukken van 2007 werden besproken, constateerden de Staten dat de informatievoorziening van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten beter moest. Dat leidde tot de instelling van de commissie-Van Dieren die met een duidelijk rapport en een aantal aanbevelingen kwam die begin 2009 integraal door de Staten werden overgenomen. Verder ben jij nauw betrokken geweest bij het Warmtedossier en heb jij aan de wieg gestaan van het kaderbesluit Groen. Jij hebt daarbij, en ook in andere gevallen, laten merken dat het begrip rentmeesterschap voor jou echt betekenis heeft. Niet dat bestuurlijke afwegingen daardoor per se eenvoudiger worden, maar wel als uitgangspunt voor het nadenken over het – zoals jij het zegt – zo goed mogelijk omgaan met de schepping.

Bijna vijftien jaar lidmaatschap van Provinciale Staten zit erop. Een lange periode waarin de provincie Zuid-Holland heeft kunnen genieten van jouw inzet en deskundigheid. Jij gaat nu echt met pensioen, iets eerder dan gepland, maar uiteraard zeer verdiend. Zo komt er meer tijd voor andere belangrijke zaken en jij gaat door met jouw werk als penningmeester voor de Stichting tot Instandhouding van Molens in de Alblasserwaard en Vijfheerenlanden. Ik vermoed dat jij, Henk, lekker bezig zal blijven en niet zal gaan stilzitten. En dat is natuurlijk prima. Wat er ook op jouw pad komt de komende jaren, jij mag jouw activiteiten gaan doen in de wetenschap dat jouw werk hier in Provinciale Staten zeer, zeer, zeer is gewaardeerd. Namens iedereen bij de provincie wil ik jou daarvoor hartelijk danken. En ik mag jou ook nog verrassen, want ik heb een bijzondere mededeling voor jou. Jij krijgt, Henk, vandaag bij je afscheid een koninklijke onderscheiding. Jij bent benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. Van harte gefeliciteerd. Ik wens je toe dat het jou nog vele jaren met jouw dierbaren goed mag gaan. Dank je wel.

De heer **VAN DIEREN (SGP en ChristenUnie)**: Voorzitter, Commissaris van de Koning, beste Jaap. U begrijpt dat ik mij natuurlijk heb kunnen voorbereiden op dit afscheid, maar vooraf twee opmerkingen. Ik zou de koning via u willen bedanken voor deze koninklijke onderscheiding.

22172

Afscheid Statenlid Van Dieren (SGP en ChristenUnie)

Van Dieren

Dank ook voor de warme woorden en dat u zich omwille van de tijd heeft beperkt tot alleen de goede dingen. Ik moest even denken aan de historicus Huizinga. Tot hem werden op een gegeven moment ook veel waarderende woorden gesproken, waarop hij reageerde met: "Ik heb de naam vroeg op te staan, vroeger dan ik ooit ben opgestaan." Zo zou ik het ook willen kwalificeren. Er zijn meer dingen geweest dan u genoemd hebt, ook slechte dingen.

Ik wil bij deze gelegenheid vijf zaken die mij aan het hart gaan, met jullie delen. Ik wil allereerst mijn verontschuldigen aanbieden, mocht ik iemand onheus hebben behandeld of onbedoeld gekwetst. Daarnaast verontschuldigen aan mijn kiezers, omdat ik persoonlijk van mening ben dat men beschikbaar is als men zich kandidaat stelt en dat de kiezers erop mogen rekenen dat gekozenen zich ook vier jaar gaan inzetten, afgezien van zeer persoonlijke en politieke redenen, zoals een conflict met een partij. Ik ben van mening dat zetels al te gemakkelijk weer worden opgegeven, ook in de Tweede Kamer en ook in Provinciale Staten. Er zijn wel voorbeelden in de Tweede Kamer dat men na 5 maanden naar een besturende organisatie gaat of na een jaar met 150.000 voorkeursstemmen naar een functie in het buitenland gaat of na een jaar voor een burgemeesterspost. Mijn kiezers erkennen hopelijk dat het voor mij een kwestie van overmacht is. Niet verhuizen en toch overgaan naar een andere provincie. De krant schreef bij een interview ook al 'plots in Utrecht'. De huidige gemeente Zederik heeft dit helaas niet kunnen verhinderen. Ik vind dat nog steeds een slechte zaak. Dat zal ook spoedig blijken. De gemeente Zederik zal het niet overleven.

Het tweede onderwerp dat ik aan de orde wil stellen, heeft te maken met het feit dat ik behoefte heb om antwoord te geven op de kortgeleden opgeworpen vraag of een lid van Provinciale Staten er wel toe doet. Voegen wij als Statenleden wel iets toe of, zo werd gesteld, trekken wij met zijn 55'en aan een stukje vlees? Wat heb ik die 15 jaar gedaan? Ik kan die vraag het beste beantwoorden met 2 voorbeelden. Ten eerste de gebiedsontwikkeling Zuidplas, een van de eerste onderwerpen die ik heb behandeld. Zuidplas, het gebied tussen Rotterdam, Zoetermeer en Gouda. Naast Valkenburg toen een van de twee laatste grote woningbouwlocaties in Zuid-Holland in opdracht van het Rijk. In het plan voor dit gebied is ruimte voorzien voor bedrijven, glastuinbouw en infrastructuur. Ook is woningbouw opgenomen, woningbouw aansluitend aan de bestaande kernen, maar ook een nieuw dorp in het hart van dat gebied met tevens het voorname om met dat nieuwe dorp te beginnen. Ik heb toen een amendement ingediend om niet te beginnen met een nieuw dorp, maar eerst te bouwen aansluitend aan bestaande kernen. Dat amendement werd toen overgenomen. Het nieuwe dorp in het hart van het gebied is nog steeds niet gebouwd. Deze lijn, aanbouwen aan bestaande kernen, heeft heel goed gewerkt. Het is goed geweest voor het draagvlak en voor de voorzieningen van de dorpen. Het tweede voorbeeld gaat over de Bentwoudlaan, de westelijke randweg bij Waddinxveen. Er lag een voorstel voor de aanleg van de weg, maar dat miste een goed perspectief voor de kernen Boskoop en Hazerswoude-Dorp. Toen de coalitie bij dit onderwerp uiteenviel, ontstond er voor de fractie van de SGP en ChristenUnie ruimte om het voorstel voor die weg naar onze wensen bij te stellen. Wij

hebben ons daarmee wel veel werk op de hals gehaald, maar het was voor onze fractie een uitgelezen kans. Ook wij waren van mening dat er zeker iets moest gebeuren in dat gebied aan infrastructuur. Dat stond al jaren op de rol. Onze wensen voor Boskoop en Hazerswoude hebben wij met ons amendement in het voorstel gerepareerd. Ja, de functie van Statenlid is zeker relevant. Dat werd vandaag nog eens onderlijnd, maar er moet wel voor gewerkt worden.

Het derde punt is de toekomst van het provinciaal bestuur. Het is zaak dat de provincie streeft naar een helder profiel met een duidelijk doel en een weloverwogen visie. Men is alleen dan relevant als de provincie het verschil kan maken en men zich niet overall mee wil bemoeien, zoals in het verleden wel het geval is geweest, wat de bestuurskundige Klaartje Peters in 2008 noemde 'Een opgeblazen bestuur', een onder bestuurders veel gelezen boek. Waarom is een duidelijke visie van belang? Een voorbeeld. Kijk naar Europa. Niemand is echt tegen samenwerking op Europees niveau, maar het is onduidelijk wat Europa echt wil en waar Europa naartoe wil. Die onzekerheid, die ongrijpbaarheid; Europa wekt de indruk dat het zich overall mee wil bemoeien en kan niet duidelijk maken waar het naartoe wil. Wel of geen Turkije. Wel of geen grondwet. Heeft de bevolking destijds niet een Europese grondwet bij referendum afgewezen? Toch werd ons het Verdrag van Lissabon opgedrongen, dat veel van de afgewezen elementen uit een grondwet bevatte. Voor het onderwerp winter- of zomertijd neemt Europa echter geen overhaaste beslissing. Zelfs burgers mogen erover meepraten; een veilig onderwerp waarschijnlijk. Terecht neemt men de tijd voor de tijd.

Communicatie met inwoners. Het is van belang om bij communicatie onze gewone inwoners in het oog te houden. Dan vermijd je waarmee ik onlangs werd geconfronteerd. Een provinciale brug moet vervangen worden. De provincie overlegt met omwonenden, stuurt na dat overleg aan allen een brief waarin staat dat de gemaakte opmerkingen worden meegenomen en dat men na een bepaald aantal maanden bij betrokkenen zal terugkomen. Prima tot zover. Maar dan die brief zelf. Die wordt ondertekend met 'omgevingsmanager sweepteam projecten'. Een betrokken inwoner stelde mij de vraag wat sweepteammanager betekent. Ik moest het antwoord daarop schuldig blijven.

Het vierde punt dat ik wil aanhalen, is de bron. U verwacht van mij dat ik de Bijbel aanprijst als bron van wijsheid. Dat doe ik zeker. Het is alleen verlies deze dicht te houden, de betrouwbare bron, een objectieve norm. Maar daarnaast kan het geen kwaad om ook andere informatie tot je te nemen. Zoals de commissaris verwoordde, heb ik mijn opleiding na de middelbare school in de avonduren gevolgd. Een nadeel daarvan is dat het beperkt wordt tot de noodzakelijke, vakinhoudelijke kennis. Ik heb geprobeerd om daarnaast de schade in te halen. Veelvuldig bezocht ik boekhandel De Slegte. Ik kocht daar boeken voor een schijntje. Boeken die ik niet nodig bleek te hebben, bracht ik weer terug. Daar ben ik later wel mee gestopt natuurlijk. De Slegte is toen failliet gegaan.

Afscheid Statenlid Van Dieren (SGP en ChristenUnie)

Van Dieren en Voorzitter

Twee schrijvers die indruk op mij hebben gemaakt, wil ik hier noemen. De eerste is Godfried Bomans. Nadat ik het boekje "Erik of het klein insectenboek" op de middelbare school gelezen had, las ik "Pa Pinkelman in de politiek". Het lezen van die twee boekjes beveel ik van harte aan. Het behoedt de politicus voor hoogmoed. De tweede schrijver is de historicus Johan Huizinga, de schrijver van onder andere het bijzondere boek "Schaduw van morgen" uit het jaar 1935, vlak voor de Tweede Wereldoorlog. Waarom maakte hij indruk op mij? Zijn boek was een felle aanklacht tegen de tijdgeest van voor de Tweede Wereldoorlog. Na het peilen van de dieperliggende ontwikkelingen kwam hij tot de uitroep: "Wij leven in een bezeten wereld en we weten het." Daarna kwam Huizinga, van oorsprong van niet-christelijke huize, van lieverlee tot de erkenning van de culturele kracht van het christendom. Hij kwam tot de uitspraak: "Wat staat de kerk nu voor een grote en zware taak" en hij kreeg van lieverlee heimwee naar religie. Ieder jaar wordt door het weekblad Elsevier de zogenaamde Huizingalezing gehouden. Vorig jaar werd die verzorgd door de kunsthistoricus, filosoof en priester Antoine Bodar. Hij vatte de gedachtegang van Huizinga als volgt samen: "Wij leven alsof God niet bestaat. Maar waarom zouden wij niet leven alsof God wel bestaat?"

Tot slot een woord van dank. Allereerst en bovenal dank ik God die mij de gezondheid en de kracht heeft gegeven om dit werk al die jaren te doen. Ik denk ook met erkenning terug aan onze ouders die ons altijd gestimuleerd hebben om ons maximaal in te zetten voor wat op onze weg komt. Dank ook aan mijn fractiegenoten en de fractiemedewerker en speciaal aan Servaas Stoop. Wij hebben bijna vijftien jaar samen opgetrokken. Mensen, dank voor de vriendschap en collegialiteit. Dank aan de collega-Statenleden, Commissaris van de Koning, gedeputeerden, voor de goede onderlinge verhoudingen. U refereerde daaraan. Ik heb deze altijd zeer gewaardeerd. Dat is waardevol en dan kan het ook lijden om van mening te verschillen. Ik wil vanaf deze plaats allen dankzeggen die mij al die jaren hebben gesteund. De ambtenaren die altijd bereid waren om alle vragen te beantwoorden en alle informatie te verstrekken (u refereerde daar ook aan) bij inloopbijeenkomsten en technische sessies, bijvoorbeeld voor de financiële stukken ieder half jaar. Ook het technisch personeel, catering en notulisten. Dank daarvoor. In het bijzonder wil ik ook noemen de medewerkers van de Statengriffie, onze mensen die altijd klaarstaan voor ons Statenleden. Het was mijn gewoonte om op de dagen dat ik in het provinciehuis kwam, eerst even bij de griffie langs te lopen met de vraag of er nog wat bijzonders was. Ik raad het alle collega's aan; loop regelmatig bij hen binnen. Zij verdienen het niet alleen, zo komen zij ook te weten wat er bij de Statenleden leeft. Ik dank alle inwoners die mij hun vragen op bestuurlijk gebied hebben toevertrouwd. Ik heb gepoogd iets voor hen te betekenen. Het aantal nam door de jaren heen wel steeds toe. In een interview heb ik gezegd dat dit de jus geeft aan het werk van een Statenlid. Ook al die mensen die vanmiddag de moeite hebben genomen om bij mijn afscheid aanwezig te zijn, dank daarvoor. Het ga u allen goed.

De **VOORZITTER**: Dank je wel. Ik sluit de vergadering (16.00 uur) en wij krijgen de gelegenheid om Henk uitgebreid te groeten, te feliciteren en mooie dingen tegen elkaar te zeggen in de Deltazaal. Ik wens u allen fijne kerstdagen. Laat u inspireren

door verhalen, door elkaar en neem de tijd, de rust, sta stil en word stil. Ik wens u allen het allerbeste voor het nieuwe jaar en ik hoop u allen dan ook weer te zien. Fijne tijd!